

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

II/2013
5. ročník

ROZHOVOR
S MIROSLAVEM
PALLEREM

VYUŽITÍ INSTITUTU
ODPOROVATELNOSTI
PRO ÚČELY EXEKUČNÍHO
ŘÍZENÍ

SYSTEM DORUČOVÁNÍ
V RÁMCI EU

vydává Exekutorská komora
České republiky

VYZKOUŠEJTE SI E-DRAŽBY ZDARMA

USNADNĚTE ŽIVOT SOBĚ I SVÝM KLIENTŮM

Dva měsíce k vyzkoušení pořádání E-DRAŽEB zcela ZDARMA.

Chcete dražit elektronicky nebo si chcete tento inovativní způsob dražení pouze vyzkoušet? Máte možnost. Zadejte nám své E-dražby a vyzkoušejte si nezávazně a zdarma, jak se draží elektronicky na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ, který samozřejmě splňuje veškeré právní nároky stanovené příslušnými zákony, stejně jako představy našich stávajících klientů z řad SE. Využití této akce Vás k ničemu nezavazuje. Vyzkoušejte si náš systém e-dražeb, potažmo rozsáhlé inzerce dražeb s napojením na další subjekty, klidně na všech Vašich aktuálních dražbách a ujistěte se, že Vám poskytneme přesně to, co hledáte (nabídka platí pouze pro nové klienty).

Jak na to a co Vás čeká?

- 1) Pošlete na krenkova@e-aukce.com dražební vyhlášku, případně znalecký posudek, foto.
- 2) My dražbu zveřejníme na portálu DRAZBY-EXEKUTORI.CZ (E-AUKCE.COM).
- 3) Uveřejnění dražby vám potvrdíme e-mailem.
- 4) V případě zájmu dražbu podpoříme inzercí na portálu E-AUKCE.COM, iHNed.cz, na realitním portálu a magazínu REALCITY.CZ nebo v [Konkursních Novinách](#) za zvýhodněnou cenu.

drazby-@xekutori.cz

Kontaktujte nás:

+420 774 868 037

+420 241 416 417

spravce@e-aukce.com

VEŠKERÉ STAROSTI S POŘÁDÁNÍM VAŠICH DRAŽEB NECHTE NA NÁS.

MUŽI VS. ŽENY

Mgr. Pavel Tintěra

exekutorský kandidát
Exekutorského úřadu Rakovník
JUDr. Hany Šajnerové

Vedli jsme na posledním zasedání redakční rady krátkou, ale velmi zajímavou debatu na téma ženy v právnických profesích. Vzápětí přišla jistá politická strana s návrhem opatření, které mělo podpořit rovnoprávnost mezi muži a ženami tím, že mateřská dovolená by se povinně dělila mezi otce a matku. Přestože po několika dnech byl návrh poměrně v tichosti vzat zpět, řekl jsem si: „Inu, je to trend, v různých orgánech Evropské unie se takových nápadů rodí spousta a má-li někdo chuť tomu jít naproti... Ale jak jsme na tom vlastně po této stránce v našem stavu? Je více soudních exekutorů, nebo soudních exekuterek? A co kandidátů či kandidátek, koncipientů nebo koncipientek?“ Nehrozí nám v tomto směru nějaké kvóty?

Jak známo, ženám byl přístup do právnických profesí dlouhou dobu zapovězen. Poválečná doba rozvoji svobodných právnických profesí také nepřála, ovšem již nikdy nebyla tato povolání spojena výhradně s muži. Jistý návrat k normálu znamenal až rok 1989. Výrazně se zvýšil počet osob, které se začaly věnovat profesi na svobodné bázi, a zvýšil se také počet studentů. To, že mezi nimi přibýlo i žen, je více než jasné. Zřízení nové právní profese – soudních exekutorů – přineslo další šance na uplatnění některých absolventů právnických fakult. Jakkoliv si veřejnost představuje soudního exekutora spíše jako muže, nejlépe fyzicky zdatného, opak je mnohdy pravdou. Co na to stručně „komorové“ statistiky?

Ke dni sepsání těchto řádek je v seznamu soudních exekutorů evidováno celkem 148 osob, z toho 112 mužů (což činí celých 75,7 %) a 36 žen (24,3 %). Výrazně tedy převažují muži, ovšem zajímavé je také to, že ve všech orgánech Komory jsou soudní exekutoři a soudní exekutorky zastoupeni téměř totožným poměrem 75,5 % vs. 24,5 %. Poněkud lepší situaci (samozřejmě z pohledu žen) nalezneme v seznamu kandidátů, ve kterém je zapsáno celkem 91 osob, z toho 51 mužů (56 %) a 40 žen (44 %), a ještě zajímavější poměr lze zjistit v seznamu koncipientů, ve kterém je zapsáno celkem 206 osob, z toho 82 mužů (39,8 %) a 124 žen (60,2 %).

Uvedená čísla by si asi zasloužila podrobnější rozbor, neboť i laicky se dají interpretovat několika způsoby. To, že počet žen v exekutorské profesi stoupá, lze možná dovodit na první pohled. Může ovšem i klesat, to podle toho, z jakého konce se na výsledky podíváme. Mezi exekutory je žen nejméně, více jich je mezi kandidáty a nejvíce mezi koncipienty. Stoupá proto zájem žen o profesi, anebo přeci jen klesá? Druhou interpretací totiž může být to, že mladé absolventky chtějí získat povinnou praxi, po získání praxe a složení zkoušky jich část odchází do jiných profesí nebo za mateřskými povinnostmi a jen část zůstává v pracovním poměru u exekutora. Další část nyní již zkušených kandidátek opouští stav později, možná ze stejných důvodů. Nebo máte ještě jiná vysvětlení?

Připomeňme si poměrně známý citát Antona Pavloviče Čechova: „Žena bez muže vadne, muž bez ženy blbne.“ Stejně to vidím i já. Muži i ženy se mají vzájemně doplňovat, spolupracovat a být si rovni, a to nikoliv proto, že jim to někdo nařídí, ale jaksí samo sebou, přirozeně. Potom jsou si vzájemně přínosem. Pozitivně proto vnímám stoupající počet zájemců o práci v našem oboru a volám: „Více žen!“ Jako otec tří kluků vím, o čem mluvím.

OBSAH

ROZHOVOR	6	Prial by som si kvalitnú novelu exekučného poriadku rozhovor s JUDr. Ing. Miroslavem Pallerem, prezidentem Slovenskej komory exekútorov
ČLÁNKY	9	Kontrakty o účtech a prikázání pohledávky z účtu v exekučním řízení prof. JUDr. Karel Marek, CSc., Mgr. Vladimíra Medková
	19	Kde lze sepsat movité věci povinného? Mgr. Jaroslav Hobl
	22	Využití institutu odporovatnosti pro účely exekučního řízení Mgr. Ing. Martin Štika
SOUTĚŽ	27	Komorní listy ocenily vítěze odborné soutěže Mgr. Petra Báčová
	28	Exekuční soud Mgr. Vladimír Loutocký
	32	Odpovědnost za škodu způsobenou soudním exekutorem Mgr. et Mgr. Barbora Maisnerová
	36	Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu ve světle velké novely exekučního řádu z roku 2012 Veronika Urbanová
	41	Velká novela exekučního řádu a občanského soudního řádu Mgr. Veronika Krbcová
ZE ZAHRANIČÍ	45	Systém doručování soudních a mimosoudních písemností v občanskoprávních a obchodněprávních věcech v rámci EU Mgr. Eva Matušincová, Mgr. Lukáš Jirsa
JUDIKATURA	51	Z judikatury Nejvyššího soudu České republiky rubriku připravila Mgr. Vladimíra Medková
ZPRÁVY Z KOMORY	56	Výrobci informačních systémů pro exekutory spolupracují s Komorou rozhovor s Ing. Janem Tkáčem, předsedou Asociace výrobců IS pro soudní exekutory
	58	Profesní profily nových soudních exekutorů Mgr. Martina Havlová, Mgr. Jana Kalistová, Mgr. Lukáš Křivánek, Mgr. Ondřej Svoboda

Fotografie na titulní straně: SKE

ABSTRAKTY

prof. JUDr. Karel Marek, CSc., a Mgr. Vladimíra Medková

Kontrakty o účtech a příkázání pohledávky
z účtu v exekučním řízení

Článek se věnuje smlouvám o běžném a vkladovém účtu s tím, že podrobně vymezuje problematiku uzavírání smluv, druhá část spojuje teoretické téma s praxí soudního exekutora. Na teoretickou hmotně právní část tak navazuje praktická část procesní týkající se činnosti exekutora při postihu pohledávky z účtu. Popsány jsou i poslední změny právní úpravy.

Mgr. Jaroslav Hobl

Kde lze sepsat movité věci povinného?

Tématem je mobiliární exekuce se zaměřením na mechanismus vyhledávání míst, kde může být tento úkon proveden. Část kárných žalob se totiž týká právě tohoto způsobu provedení exekuce. Autor upozorňuje na otázky, které mohou být v praxi problematické, a poskytuje návod na možná řešení.

Mgr. Ing. Martin Štika

Využití institutu odporovatelnosti
pro účely exekučního řízení

Článek je zaměřen na institut odporovatelnosti a s ním úzce související relativní bezúčinnost prvních úkonů v kontextu exekučního řízení. Obsahem je právní rámec institutu odporovatelnosti z hlediska občanského práva hmotného i popsání variantního způsobu řešení, prostřednictvím kterého má oprávněný možnost obrany v souvislosti s již probíhajícím řízením. Závěr je úvahou nad možností omezení dispozice s majetkem dlužníka před podáním exekučního návrhu.

Mgr. Vladimír Loutocký

Exekuční soud

Pozornost je věnována zejména určení příslušnosti exekučního soudu vzhledem k novele e.ř. č. 396/2012 Sb. Věcná příslušnost změněna není, v případě určení místní příslušnosti však ke změně došlo. Nově je první kritérium určení odvozeno nikoli od bydliště povinného, ale od místa jeho trvalého pobytu. Problematické však zůstává druhé subsidiární kritérium, exekučně postižitelný majetek povinného, z čehož je vyvozen závěr o prospěšnosti případného uzákonění jinak pojaté místní příslušnosti exekučního soudu, jež by se odvíjela od sídla soudního exekutora.

Mgr. et Mgr. Barbora Maisnerová

Odpovědnost za škodu způsobenou soudním
exekutorem

Příspěvek pojednává o dopadech novelizace e.ř. na odpovědnost za škodu způsobenou soudním exekutorem. Tato je upravena i zvláštním zákonem o odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci. Otázkou je vztah těchto dvou zákonů. K zodpovězení přispěla soudní praxe. Výklad NS byl však přinejmenším sporný, což vedlo k novelizaci ustanovení e.ř. Úpravy by měly přispět ke změně pojetí odpovědnosti exekutora, a zvrátit tak dosavadní vývoj soudní praxe.

Veronika Urbanová

Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu ve světle
velké novely exekučního řádu z roku 2012

S účinností od 1. 11. 2009 došlo v důsledku rozsáhlé novelizace zákona č. 120/2001 Sb. k zavedení návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Tato změna byla motivována posílením ochrany práv třetích osob a snahou urychlit a zefektivnit exekuční řízení. Cílem příspěvku je upozornit na problematické aspekty institutu a jeho poměrně kusou právní úpravu, a to ve světle velké novely e.ř.

Mgr. Veronika Krbcová

Velká novela exekučního řádu a občanského
soudního řádu

Základní právní předpisy, které upravují exekuční řízení, byly novelizovány zákonem č. 396/2012 Sb. Novela přináší jak větší ochranu dlužníků, např. slučováním exekucí, tak nástroje pro vyšší vymahatelnost pohledávek, např. znovuzavedením předražku. Článek analyzuje tyto a další klíčové změny.

PRIAL BY SOM SI KVALITNÚ NOVELU EXEKUČNÉHO PORIADKU

ROZHOVOR
S JUDR. ING. MIROSLAVEM
PALLEREM, PREZIDENTEM
SLOVENSKEJ KOMORY
EXEKÚTOROV

JUDr. Ing. Miroslav Paller (*16. 10. 1967 v Žiaru nad Hronom) je ve vedení Slovenskej komory exekútorov už od roku 2007. Letos byl do prezidia zvolen potretí a stal se prezidentem této stavovské organizace. Vystudoval Právnickou fakultu Univerzity Komenského Bratislava, doktorandské studium absolvoval na Univerzitě Mateja Bela Banská Bystrica. Soudním exekutorem byl jmenován k 1. srpnu 2000. Předtím působil jako exekutorský koncipient či ředitel velkoobchodu s krmivem. JUDr. Ing. Paller je ženatý a má dvě děti. Komorní listy se ho ptaly zejména na slovenskou novelu exekučního řádu.

připravila
Petra Báčová
tisková mluvčí Exekutorské komory

S jakými motivacemi a záměry jste kandidoval do prezidia Slovenskej komory exekútorov (SKE)?

Do prezidia SKE som kandidoval z dôvodu pokračovania v doteraz začatých prácach na novele exekučného poriadku, ako aj presadzovania myšlienok, ktoré som si vytýčil už v predchádzajúcom volebnom období, a to uzatvorenie exekútorského stavu a náhodného elektronického prideľovania exekučných prípadov.

Čeho byste chtěl v rámci svého funkčního období dosáhnout?

Primárne by som chcel úspešne dokončiť práce na novele exekučného poriadku. Statusovú časť novely máme v medzirezortnom pripomienkovom konaní a rozpracovávame procesnú časť.

Má nové prezídium SKE programové prohlášení? Co konkrétně v něm stojí? Které oblasti byste rádi posílili?

Dosiahnuť by som chcel zlepšenie obrazu exekútora v spoločnosti, čo je však v dnešnej dobe veľmi ťažké, nakoľko sa celý exekútorový stav a teda nielen prezídium boríme s útokmi nielen povinných ale hlavne médií, ktoré skresľujú pravdu a vyhládávajú senzáciu. Mám za to, že je to dôsledok ekonomickej krízy a právnej nevedomosti povinných.

Některé projekty v režii SKE jsou už ale v současné době realizovány, je to tak?

Áno, celá práca prezídia pokračuje v rozpracovanom trende novely exekučného poriadku. Teda hlavným cieľom je úspešné prijatie novely parlamentom Slovenskej republiky v čo najkratšom možnom čase a hlavne bez zásadných zásahov do predkladaného materiálu. Najviac by sme chceli dosiahnuť elektronického pridelenie exekúcií na krajevom princípe. Taktiež by sme radi posilnili kontrolnú právomoc komory ako aj vzdelávanie nielen exekútorov, ale aj zamestnancov exekútorových úradov.

Dokážete charakterizovat aktuální stadium exekutorského stavu na Slovensku? S jakými potížemi se nyní potýkáte?

Súčasný stav exekútorového stavu je neudržateľný z dôvodu, že ministerstvo spravodlivosti podľa súčasnej právnej úpravy vymenuje za exekútora každého, ktorí spĺňa predpoklady ustanovené zákonom, bez akéhokoľvek zásahu komory ako aj predimenzovanosti stavu. Tieto problémy vznikli už v minulosti no neustále sa prehľbujú, nakoľko vysoké školy každoročne „produkujú“ veľké množstvo právnikov, ktorý nemajú prácu, ale tento problém sa dotýka každého právnického povolania nie len exekútorov.

Uvažujete tedy o numerus clausus a teritorialitě?

Numerus clausus by sme privítali, no nie je politická vôľa a teritoriálny princíp je prioritou prezídia no musíme presvedčiť o týchto krokoch, ktoré podľa nás budú viesť k efektívnejšiemu a lacnejšiemu konaniu verejnosť.

Máte ve stavu spíše aktivní, či pasivní jedince? Umíte spolu komunikovat jako celistvá profesní skupina?

V Slovenskej komore exekútorov je možno rozčleniť členskú základňu na exekútorov, ktorých zaujíma dianie sa v komore a aj sa aktívne podieľajú na jej chode, ako aj členov, ktorých dianie v komore vôbec nezaujíma a následne tých ktorý sú nespokojní a snažia sa prácu prezídia značne sťažiť.

Jak je u Vás upraveno tzv. nástupnictví úřadů?

V statusovej časti novely máme navrhnuté zmeny pre zánik úradov, nakoľko v súčasnom znení zákona je to veľmi problematické a pre komoru až obtiažne.

A jak konkrétně tedy probíhá předávání agendy končícího soudního exekutora novému kolegovi?

Ukončené spisy zaniknutého exekútora sa odovzdávajú do archívu komory. V súčasnosti je stav takýto: Náhradník súdneho exekútora v súčinnosti s prezídiom a ministerstvom spravodlivosti prevezme neukončenú agendu a po vykonaní auditu pokračuje v konaní.

Spolupracujete s ostatními právníckými profesními komorami na Slovensku?

S ostatnými komorami je spolupráca na formálnej úrovni.

S Exekutorskou komorou České republiky jste ale ve velmi úzkém kontaktu, vzájemná výměna informací funguje perfektně...

Dianie v Českej republike čo sa týka exekúcií sledujeme a hlavne v minulosti sme boli konfrontovaní pri presadzovaní našej novely nálezmi Ústavného súdu ČR. Jednalo sa konkrétne

o zastavenie exekúcie pre nemajetnosť a nepriznávanie trov. Následne preddavky, tak ako ich máte zavedené u vás sú aj v našom zákone a v minulosti sa pracovníci MSSR vyjadrili takto: „Preddavky na trovy exekúcie máme si ich žiadať v zmysle zákona a tieto si pri neúspešnej exekúcii ponechať na trovy exekúcie.“ Mám dojem, že táto teória bola od Vašich pracovníkov Ministerstva spravodlivosti.

Jelikož profese soudního exekutora má na Slovensku delší historii, většinou „opisujeme“ my od Vás. Ovšem napadá mě, jestli je v nějakém ohledu onen směr inspirace opačný.

Samozrejme, inšpiroval som sa elektronickými dražbami, centrálnym registrom exekúcií, ktoré by sme chceli zaviesť do našej procesnej novely.

Komparujete slovenské dění se situací v Evropě? Je o Vás známo, že se angažujete například v UIHJ. Jen připomenu čtenářům Komorních listů, že SKE jste reprezentoval v roce 2007 na kongresu UIHJ v Paříži, loni v Kapském Městě nebo na jaře na zasedání v Tbilisi.

To je pravda. Veľkým prínosom je EURODANUBE, kde si vymieňame spoločné skúsenosti, ktoré sú nám s celej UIHJ najbližšie či už geograficky alebo aj približne rovnakým zriadením.

Pane prezidente, na závěr mi dovoluťe pravděpodobně nejtěžší otázku: Co byste si přál pro své kolegy v nejbližší budoucnosti? A jak se o to sami mohou přičinit?

V najbližšej budúcnosti, by som si prial pre členov SKE kvalitnú novelu exekučného poriadku. Následne prijatie účinnej novely EP týkajúcej sa procesnej časti a zavedenie paušálnych náhrad trov exekúcie pri jej zastavení. Zvýšenie vážnosti exekútora ako takého aj keď viem, že je to veľmi ťažké, nakoľko nie sme populárny ale bez nás by vynútiteľnosť práva nebola. Členovia sa o tento obraz môžu pričiniť dodržiavaním zákonov, nielen exekučného poriadku a vzdelávaním sa ako aj svojim správaním.

Mnohokrát děkuji za přínosný rozhovor a přeji dostatek sil při výkonu Vaší náročné funkce.

KONTRAKTY O ÚČTECH A PŘIKÁZÁNÍ POHLEDÁVKY Z ÚČTU V EXEKUČNÍM ŘÍZENÍ

prof. JUDr. Karel Marek, CSc. I. Kontrakty o účtech
prorektor Akademie Sting

a

Mgr. Vladimíra Medková

exekutorská kandidátka
Exekutorského úřadu Liberec
JUDr. Soni Karasové

Úvodem

V nedávné době byl vydán nový zákon o platebním styku a současně byl vydán zákon, který mění některé zákony v souvislosti s vydáním zákona o platebním styku. Zákon o platebním styku upravuje mj. smlouvu o platebních službách. Nejde přitom o žádný nový smluvní typ. Tato úprava mj. stanoví podmínky, kdy se jedná o smlouvu o platebních službách, a kdy nikoli.

To pak platí pro dosavadní smluvní typy, příp. i pro nepojmenované smlouvy. V našem pojednávaném případě se to týká smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu.

Nadále budeme muset rozlišovat smlouvy o účtech, které budou smlouvami platebních služeb, a smlouvy o účtech, které smlouvami platebních služeb nebudou.

Pokud smlouvy o účtech smlouvami platebních služeb budou, pak se na ně nepoužijí některá ustanovení z jejich právní úpravy v obchodním zákoníku.

O těchto otázkách pojednává tento příspěvek.

Smlouva o platebních službách má svoji právní úpravu v zákonu č. 284/2009 Sb., o platebním styku v ustanovení § 74 a násl.

Smlouvou o platebních službách se podle ustanovení § 74 odst. 1 zákona zavazuje poskytovatel uživateli

- a. provádět pro něho platební transakce ve smlouvě jednotlivě neurčené (dále jen s legislativní zkratkou „rámcová smlouva“), nebo

- b. provést pro něho jednotlivou platební transakci neupravenou rámcovou smlouvou (dále jen s legislativní zkratkou „smlouva o jednorázové platební transakci“).

Podle § 74 odst. 2 zákona může rámcová smlouva stanovit podmínky pro vedení platebního účtu.

Platebním účtem lze přitom rozumět účet k provádění platebních transakcí.

Smlouva o běžném účtu

Jednou ze smluvních stran je stanovena banka, avšak platí (podle § 762 obchodního zákoníku), že místo banky může smlouvy uzavřít i jiná osoba, která je k tomu oprávněná (tzn., že za podmínek stanovených zákonem může být zejména smluvní stranou také spořitelna a úvěrové družstvo).

Smlouva o běžném účtu a smlouva o vkladovém účtu se řídí bez ohledu na povahu účastníků třetí částí obchodního zákoníku nazvanou "Obchodní závazkové vztahy" (viz ustanovení § 261 odst. 3 obchodního zákoníku).¹ Smlouva o běžném účtu je upravena v ustanoveních § 708-715a a smlouva o vkladovém účtu v ustanoveních § 716-719b obchodního zákoníku.

Smlouvou o běžném účtu se zavazuje banka zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, přijímat na zřízený účet peněžní prostředky, vyplácet z něj peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce. To určuje novelizované ustanovení § 708 obchodního zákoníku.

Peněžními prostředky podle zákona o platebním styku se rozumí bankovky, mince, bezhotovostní peněžní prostředky a elektronické peníze. O platební transakci jde při vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z tohoto účtu nebo převod peněžních prostředků.

Jeví se, že běžný účet podle smlouvy o běžném účtu splňuje v mnoha případech podmínky stanovené pro platební účet a závazky banky naplňují podmínky platební služby podle zákona o platebním styku.

Ustanovení Základního ustanovení § 708 odst. 2 obchodního zákoníku určuje, že smlouva o běžném účtu vyžaduje písemnou formu. Novelou doplněný odst. 3 přitom uvádí, že ustanovení § 708 odst. 2 a též ustanovení § 709 odst. 1 a 2, § 710 až 714 a § 715 odst. 1 až 3 se nepoužijí pro smlouvu o běžném účtu, která je smlouvou o platebních službách podle zákona upravujícího platební styk.

Z ustanovení § 708 odst. 3 lze dovodit, že zákon počítá s tím, že budou vedle sebe existovat dvě smlouvy o běžném účtu, při-

čemž jednou půjde současně o smlouvu o platebních službách, a podruhé nikoli.

Vymezení podstatných částí smlouvy o běžném účtu však svědčí tomu, že tato smlouva je koncipována jako smlouva o platebních službách.

Podstatnými částmi této smlouvy – kromě přesného určení smluvních stran – budou:

- závazek banky zřídit pro majitele účet,
- určitá měna (tedy uvedení, že jde o měnu českou, nebo uvedení určité měny cizí),
- určení doby, od které je účet zřízen,
- závazek banky přijímat na zřízený účet peněžní prostředky,
- závazek banky vyplácet z něj peněžní prostředky nebo z něj či na něj provádět jiné platební transakce.

Smlouvou o běžném účtu se banka zavazuje zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele, přijímat na zřízený účet vklady a platby a uskutečňovat z něho výplaty a platby. To stanoví Základní ustanovení § 708 obchodního zákoníku. Toto ustanovení však pro smlouvu o běžném účtu, která je současně smlouvou o platebních službách, nelze použít (viz § 708 odst. 3).

Jde-li o smlouvu o platebních službách, nepoužije se pak ani ustanovení § 709 odst. 1 a 2 obchodního zákoníku.²

Podle instruktivního ustanovení § 709 odst. 1 obchodního zákoníku označí banka ve smlouvě majitele účtu uvedením obchodní firmy nebo názvu a sídla majitele a identifikačního čísla, pokud bylo přiděleno, jde-li o osobu právnickou, nebo uvedením jména, příjmení, bydliště a rodného čísla nebo data narození majitele, popřípadě obchodní firmy, místa podnikání a identifikačního čísla, jde-li o osobu fyzickou.

Smlouva o běžném účtu může podle zákona obsahovat dále (může však pochopitelně řešit i jiné otázky):

- osoby oprávněné nakládat s peněžními prostředky na účtu a způsob nakládání s nimi,
- výši nebo způsob stanovení výše úrokové sazby,
- období splatnosti úroků, které banka platí ze zůstatku peněžních prostředků na účtu jeho majiteli, popřípadě ujednání, že úroky nebudou placeny,
- lhůty, v nichž oznamuje banka majiteli účtu přijaté vklady a platby a provedené výplaty a platby a výši zůstatku peněžních prostředků na účtu, a dále formu tohoto oznámení,
- výši nebo způsob stanovení výše úplaty a způsob, jakým tuto úplatu majitel účtu bance zaplatí, popřípadě ujednání, že úplata nebude bankou požadována. Výši úplaty lze sjednat i odkazem na ceník banky.

¹ Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P. a kol.: Kurz obchodního práva, Obchodní závazky, 4. vydání, C. H. Beck Praha, 2006, s. 427-431.

² Liška, P.: Smlouva o platebních službách, Obchodněprávní revue č. 5/2010.

Účet je zřízen pro majitele, dispoziční právo však může mít více osob. Podle kogentního ustanovení § 709 odst. 3 je majitel účtu oprávněn uzavřít nebo měnit smlouvu o běžném účtu, anebo ukončit vztah založený smlouvou o běžném účtu (dále jen "nakládání s účtem").

Jiná osoba než majitel účtu může nakládat s účtem jen na základě zvláštní plné moci udělené majitelem účtu, na níž je jeho podpis úředně ověřen. Úřední ověření podpisu na plné moci se nevyžaduje, je-li plná moc udělena před bankou.

Je-li zřízen účet pro více osob, má každá z nich postavení majitele účtu. Spolumajitelé nakládají s účtem společně, pokud se ve smlouvě o běžném účtu s bankou nedohodnou, že s účtem nakládá jeden z nich. Nestanoví-li smlouva o běžném účtu nebo rozhodnutí soudu něco jiného, jsou podíly všech spolumajitelů na zůstatku peněžních prostředků na účtu stejné. To určuje ustanovení § 709 odst. 4 obchodního zákoníku. Ustanovení § 706 odst. 3 a 4 se přitom podle zákona použijí na všechny smlouvy, ať již jsou smlouvami o platebních službách, či nikoli. Níže pojednávané ustanovení § 710 až 714 se v případě smluv o platebních službách nepoužijí.

Banka je povinna – podle ustanovení § 710 odst. 1 obchodního zákoníku – přijímat na účet v měně, na kterou zní, vklady nebo platby uskutečněné ve prospěch majitele účtu a z peněžních prostředků na účtu uskutečnit podle příkazu majitele účtu nebo osob oprávněných podle § 710 odst. 2 výplaty nebo platby majiteli účtu nebo jím určeným osobám.

Kogentní ustanovení § 710 odst. 2 určuje, že s peněžními prostředky na účtu jsou oprávněny nakládat jen osoby uvedené v podpisových vzorech předaných majitelem účtu bance a jiné osoby pouze za podmínek stanovených ve smlouvě o běžném účtu. Podpisové vzory musí mít náležitosti plné moci. Pokud by v konkrétním případě byly podpisové vzory součástí dané smlouvy, zřejmě by nebylo možné měnit je jednostranně.

Pokud tedy nejsou splněny podmínky této zvláštní úpravy obchodního zákoníku, nemohou po našem soudu nakládat s účtem (§ 709 odst. 3) a nakládat s prostředky na účtu (§ 710 odst. 2) ani osoby, které obecně jménem osoby nebo za osobu jednají.³

Banka je oprávněna nakládat s peněžními prostředky na účtu, stanoví-li tak zákon nebo smlouva o běžném účtu.

Banka je povinna provést platby řádně a včas, pokud majitel účtu splnil požadavky stanovené zákonem a smlouvou o běžném účtu (viz kogentní § 710 odst. 3).

Nejsou-li výše úplaty ani způsob jejího stanovení sjednány ve smlouvě o běžném účtu, je majitel účtu povinen platit úplatu obvyklou v době provedení služby. Jak je zřejmé, jde o place-

ní úplaty, zatímco podle původního textu zákona byly hrazeny jen příslušné náklady. Toto dispozitivní novelizované řešení zvýhodnilo banky na úkor majitelů účtů.

Nestanoví-li smlouva o běžném účtu něco jiného, je banka povinna oznámit majiteli účtu po skončení kalendářního měsíce každý přijatý vklad a platbu a každou provedenou výplatu a platbu v tomto kalendářním měsíci a po skončení kalendářního roku je povinna informovat majitele účtu o zůstatku peněžních prostředků na účtu, a to výpisem z účtu.

Banka prokáže majiteli účtu na jeho žádost provedení plateb. Banka je povinna odepsat peněžní prostředky z účtu v den určený osobou oprávněnou nakládat s peněžními prostředky na účtu, předá-li tato osoba proveditelný příkaz v době dohodnuté s bankou; není-li tento den určen, ve lhůtě stanovené smlouvou o běžném účtu; a není-li lhůta stanovena, pak nejpozději následující pracovní den po předání příkazu (§ 713 odst. 1).

Určení splatnosti příkazu musí být vždy posuzováno z hlediska příkazce a jeho banky. Jde o určení dne, kdy má být platba z účtu příkazce odepsána. Splatnost příkazu se tedy podle obchodního zákoníku neshoduje se dnem splnění pohledávky příkazce vůči příjemci platby, protože obchodní zákoník spojil splnění závazku s okamžikem připsání příslušné částky na účet věřitele (§ 339 odst. 2 obchodního zákoníku).

Je proto nutné brát v úvahu, že odepsání určité platby z účtu příkazce a její připsání na účet příjemce jsou dvě různé operace, mezi nimiž je časové rozpětí. Příkaz bance k provedení platby je tedy nutno podávat předem tak, aby částka byla včas připsána na účet příjemce.

Banka je povinna připsat peněžní prostředky ve prospěch účtu nejpozději ve lhůtách stanovených zvláštním právním předpisem (kogentní § 713 odst. 2). Vzhledem k tomu, že se jedná o kogentní ustanovení (k ochraně majitele účtu), není zde případné jiné smluvní řešení možné. Zvláštním právním předpisem je přitom zákon o platebním styku.

Navazující ustanovení pak určuje, že nestanoví-li lhůtu zvláštní právní předpis (nešlo by o převody podle zákona o platebním styku) nebo smlouva o běžném účtu, připíše banka peněžní prostředky ve prospěch účtu nejpozději následující pracovní den poté, kdy získala právo s nimi nakládat (viz § 713 odst. 3).

Nestanoví-li smlouva o běžném účtu něco jiného, platí banka majiteli účtu ze zůstatku peněžních prostředků na účtu úroky. Úroky z peněžních prostředků na účtu náležejí majiteli účtu ode dne, k němuž byly peněžní prostředky ve prospěch jeho účtu v souladu s § 713 odst. 2 a odst. 3 připsány, do dne, který předchází dni, k němuž byly peněžní prostředky z účtu majitele odepsány nebo k němuž byly vyplaceny.

³ Marek, K.: Smluvní obchodní právo, Kontrakty, 4. vydání, MU Brno 2008. Suchoža, J.; Husár, J.: Obchodné právo, IURA Edition Bratislava, 2009.

Úroková sazba se stanoví jako roční. Úroky jsou splatné, neustanoví-li smlouva o běžném účtu jinak, koncem každého kalendářního měsíce a banka je povinna připsat je k zůstatku peněžních prostředků na účtu nejpozději do pěti pracovních dnů po skončení kalendářního měsíce, za který se k zůstatku peněžních prostředků na účtu připisují.

Nejsou-li výše úrokové sazby nebo způsob jejího stanovení sjednány ve smlouvě o běžném účtu, činí úroková sazba polovinu diskontní sazby stanovené Českou národní bankou ke dni, k němuž se úroky připisují k zůstatku peněžních prostředků na účtu (viz kogentní § 714 odst. 4).

Předposlední ustanovení právní úpravy obchodního zákoníku věnované tomuto smluvnímu typu, tj. § 715 odst. 1 až 3, upravuje otázky výpovědi smlouvy. Ustanovení § 715 odst. 1 až 3 se však také nepoužijí pro smlouvy o platebních službách.

Ustanovení § 715 odst. 1 určuje, že smlouva o běžném účtu může být majitelem účtu kdykoli písemně vypovězena, i když byla uzavřena na dobu určitou. Dnem doručení výpovědi bance smlouva o běžném účtu zaniká.

Banka může smlouvu o běžném účtu kdykoli písemně vypovědět. Smlouva o běžném účtu zaniká s účinností ke konci kalendářního měsíce, který následuje po měsíci, v němž byla výpověď doručena majiteli účtu.

Ustanovení § 715 odst. 3 přitom upravuje zvláštní vypovězení smlouvy bankou. Jestliže banka vypoví smlouvu o běžném účtu proto, že majitel účtu porušil podstatným způsobem povinnosti ze smlouvy o běžném účtu, zaniká smlouva o běžném účtu dnem doručení výpovědi majiteli účtu.

Výpověď musí být v tomto případě podána jako doporučená zásilka na adresu uvedenou ve smlouvě o běžném účtu. Odmítne-li adresát výpověď převzít nebo výpověď nebylo možné doručit, účinky doručení nastávají v den, v němž držitel poštovní licence vrátil výpověď bance. Zvolená zákonná konstrukce posiluje postavení banky fikcí doručení.

K úpravě provedené v § 715 odst. 3 je možno říci, že zákonodárce mohl pro tyto situace raději vycházet z institutu odstoupení od smlouvy (viz § 344 a násl. obchodního zákoníku), protože jde o případy porušení povinnosti podstatným způsobem. Tato úprava tedy podle našeho názoru nebyla nutná.

Poslední ustanovení (§ 715 odst. 4 a 5) pak upravují vypořádání pohledávek a závazků pro případ "zániku smlouvy o běžném účtu" (přesněji zániku smluvního vztahu) a postup při zrušení účtu.

Ustanovení § 715 odst. 4 a 5 platí pro všechny smlouvy i pro smlouvy o platebních službách. To platí i pro ustanovení § 715a.

Ustanovení § 715a obchodního zákoníku pro případ smrti majitele účtu stanoví, že smlouva o běžném účtu smrtí majitele účtu nezaniká. Banka pokračuje v přijímání peněžních prostředků na účet a ve výplatách a platbách z účtu na základě příkazů, které jí dal majitel účtu a osoby jím zmocněné.

Majitel účtu však, pro případ smrti, může stanovit výplaty a platby, u kterých po jeho smrti nemá banka pokračovat. Jestliže se banka hodnověrně dozví, že majitel účtu zemřel, zastaví následujícím dnem tyto platby.

Přitom plná moc udělená majitelem účtu k nakládání s peněžními prostředky na účtu jeho smrtí nezaniká, pokud z jejího obsahu nevyplývá, že má trvat pouze za života majitele účtu.

Na právní úpravu občanského zákoníku a občanského soudního řádu o správci dědictví navazuje ustanovení § 715a odst. 4. Pro případ, že je bance prokázáno, že byl ustanoven správce dědictví, který je oprávněn spravovat běžný účet zemřelého majitele účtu, má práva a povinnosti majitele účtu a banka se řídí jeho příkazy.

To platí pro všechny případy, kdy byl správce dědictví ustanoven v souladu se zákonem, ať se jedná o správce dědictví (správce části dědictví) ustanoveného zůstavitelem či soudem. Úkony, které přesahují rámec obvyklého hospodaření, činí však správce dědictví (§ 480a odst. 2 občanského zákoníku) jen se souhlasem dědiců a se svolením soudu.

Zapojení řady nových subjektů do podnikání, platební neschopnost některých subjektů a problémy s vymáháním peněžitých závazků vyvolaly v našem prostředí nárůst hotovostních plateb. Věřme však, že jde o jev jen časově limitovaný.

Hotovostní operace jsou obecně dražší a rizikovější, třebaže tyto jejich nevýhody dnes vyvažuje jejich jediná výhoda: totiž okamžité peněžní uspokojení věřitele. Bezhotovostní styk je však perspektivnější. Podmínkou jeho uskutečňování je uzavření smlouvy o běžném účtu.

Pokud by však v určitých obdobích byly částky vložené na účet zúročeny jen nízkou sazbou a úkony prováděné bankami spojené s nemalými úplatami, nemuselo by to příliš motivovat k uzavírání smluv o běžném účtu. Vzhledem k tomu, že je však zvláštním zákonem o omezení plateb v hotovosti stanovena maximální částka k provádění hotovostních plateb, přispívá tato skutečnost k využívání těchto smluv.

⁴ Liška, O.: Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu, Právní fórum č. 7/2010.

Smlouva o vkladovém účtu

Novela obchodního zákoníku provedená zákonem o změnách některých zákonů v souvislosti s vydáním zákona o platebním styku určuje v ustanovení § 716 odst. 3, že ustanovení § 716 odst. 2, § 716a, § 717 odst. 1 a § 718 se nepoužijí pro smlouvu o vkladovém účtu, která je smlouvou o platebních službách podle zákona upravujícího platební styk.⁴

I u smlouvy o vkladovém účtu tedy musíme rozlišovat, kdy jde o smlouvu o vkladovém účtu, která je současně smlouvou platebních služeb, a kdy půjde o smlouvu o vkladovém účtu, která současně není smlouvou platebních služeb. I zde tedy bude dvojitý právní režim.

Smlouvou o vkladovém účtu se

- banka zavazuje zřídit od určité doby v určité měně účet pro jeho majitele a platit z peněžních prostředků na účtu úroky a
- majitel účtu se zavazuje vložit na účet peněžní prostředky, přenechat jejich využití bance na dobu určitou nebo na dobu neurčitou s předem stanovenou výpovědní lhůtou.

To určuje Základní ustanovení – § 716 obchodního zákoníku. Podle ustanovení § 716 odst. 2 se k uzavření smlouvy vyžaduje písemná forma.

Proti dřívějšímu znění základního ustanovení došlo ke změně. Povšimněme si, že základní ustanovení přímo stanoví, že přenechání bance může být na dobu určitou nebo na dobu neurčitou s předem stanovenou výpovědní lhůtou.

Ustanovení § 716 odst. 2 předepisuje pro tuto smlouvu písemnou formu; to však neplatí pro smlouvy platebních služeb.

Podstatné části smlouvy tvoří:

- přesné určení smluvních stran,
- závazek banky zřídit účet pro jeho majitele,
- určitá doba, od které se účet zřizuje,
- určitá měna,
- závazek banky platit úroky,
- závazek majitele vložit na účet peněžní prostředky,
- závazek majitele přenechat využití peněžních prostředků bance na dobu určitou nebo neurčitou s předem stanovenou výpovědní lhůtou.

Podstatnou částí této smlouvy, odlišnou od smlouvy o běžném účtu, je ponechání využití peněžních prostředků bance. To souvisí s úročením vkladů. Zúročení se v praxi zvyšuje úměrně době, na niž je smlouva uzavřena, a délce výpovědní lhůty.

Připomeňme, že následující ustanovení § 716a a § 717 odst. 1 se nepoužijí, pokud půjde o smlouvu o platebních službách.

Ustanovení § 716a je určitým návodem smluvním stranám a určuje, že smlouva o vkladovém účtu může dále obsahovat (tato formulace pochopitelně neznamená, že by smlouva nemohla upravovat i další otázky):

- osoby oprávněné nakládat s peněžními prostředky na účtu,
- výši nebo způsob stanovení výše úrokové sazby a období splatnosti úroků, které banka platí ze zůstatku účtu jeho majiteli,
- lhůty, v nichž banka oznamuje majiteli účtu přijaté vklady a platby a provedené výplaty a platby a výši zůstatku peněžních prostředků na účtu, a dále formu tohoto oznámení,
- ujednání, zda a za jakých podmínek může majitel účtu nakládat s peněžními prostředky na účtu před uplynutím doby určené ve smlouvě o vkladovém účtu nebo před uplynutím výpovědní lhůty (§ 717 odst. 1 obchodního zákoníku).

Ustanovení § 716a neuvádí hrazení úplaty. Sjednání úplaty však nic nebrání.

Podle ustanovení § 717 obchodního zákoníku, jestliže majitel účtu nakládá s peněžními prostředky na účtu před dobou určenou ve smlouvě o vkladovém účtu, nebo není-li v ní tato doba určena, před uplynutím výpovědní lhůty, nárok na úroky zaniká nebo se snižuje způsobem stanoveným ve smlouvě o vkladovém účtu. Účinky zániku nebo snížení nároku na úroky se týkají pouze úroků z částky, u níž nebyla dodržena výpovědní lhůta (§ 717 odst. 1).

Následující ustanovení § 717 odst. 2 až 4 pak platí obecně pro všechny smlouvy o vkladovém účtu.

Stanoví-li to smlouva, není majitel účtu oprávněn nakládat s peněžními prostředky na účtu před uplynutím stanovené doby vůbec.

Majitel účtu se přitom může s bankou dohodnout, že doba určená ve smlouvě o vkladovém účtu se opakovaně prodlužuje. Je-li smlouva o vkladovém účtu uzavřena na dobu neurčitou, lze přitom vypovědět i část vkladu.

Další ustanovení, tj. ustanovení § 718 se pro smlouvy o platebních službách nepoužijí.

Kogentní ustanovení § 718 odst. 1 je věnováno placení úroků. Banka je povinna platit majiteli účtu úroky sjednané ve smlouvě o vkladovém účtu. Nejsou-li výše úrokové sazby nebo způsob jejího stanovení ve smlouvě o vkladovém účtu sjednány, činí úroková sazba polovinu lombardní sazby stanovené Českou národní bankou (ČNB) ke dni, k němuž se úroky připisují k zůstatku peněžních prostředků na účtu.

Právní úprava řeší v ustanovení § 718 odst. 2 splatnost úroků. Jsou-li peněžní prostředky uloženy na dobu kratší než jeden rok, jsou úroky splatné po uplynutí lhůty, po kterou jsou pe-

něžní prostředky na účtu vázány, nebo po účinnosti výpovědi podle § 717 odst. 1. Jsou-li peněžní prostředky uloženy na dobu delší než jeden rok, je banka povinna na žádost majitele účtu úroky vyplatit po uplynutí kalendářního roku.

Nebyla-li smlouva o vkladovém účtu sjednána na dobu určitou, jsou úroky splatné nejpozději koncem každého kalendářního roku.

Při smlouvě na dobu určitou delší než jeden rok je tedy vyplacení úroku vázáno na žádost majitele účtu a vyplácí se po uplynutí kalendářního roku. U smlouvy na dobu neurčitou není žádosti majitele účtu třeba a vyplacení probíhá koncem každého kalendářního roku.

Úroky z peněžních prostředků přitom – podle § 718 odst. 4 – náležejí majiteli účtu ode dne, k němuž byly peněžní prostředky ve prospěch jeho účtu připsány, do dne, který předchází dni, k němuž byly peněžní prostředky z účtu majitele odepsány nebo k němuž byly vyplaceny.

Obecně se pak stanoví, že banka je povinna uvolněné peněžní prostředky podle příkazu majitele účtu vyplatit nebo převést majiteli účtu nebo jím určeným osobám (podle § 719 obchodního zákoníku).

Právní úprava smlouvy o vkladovém účtu a smlouvy o běžném účtu je unifikovaná.

Kogentní ustanovení § 719a stanoví, že kogentní ustanovení § 715a se použije obdobně.

Dispozitivní ustanovení § 719b obchodního zákoníku přitom upravuje, že není-li v ustanoveních § 716 až 719a stanoveno něco jiného, použijí se na smlouvu o vkladovém účtu přiměřeně ustanovení o smlouvě o běžném účtu.

V konkrétních případech přiměřeného použití půjde ovšem též o použití ustanovení kogentních. Legislativce tyto otázky vyřešil uvedeným způsobem, zřejmě však mohl na použití kogentních ustanovení § 709 odst. 3, § 710 odst. 2 a odst. 3 a § 713 odst. 2 odkázat samostatným kogentním ustanovením (§ 714 odst. 4 o výši úrokové sazby se nepoužije vůbec) s použitím obdobným.

To platí obecně. Pro smlouvy o vkladovém účtu, které jsou současně smlouvami o platebních službách, se však nepoužijí ustanovení uvedená v § 708 odst. 3 obchodního zákoníku.

Pokud nejde o vysoké částky, není zřejmě výše úroků motivem k uzavírání těchto smluv, protože lombardní sazba dnes není příliš vysoká.

Shrnutí

Z přechodných ustanovení nové právní úpravy plyne, že právní vztahy mezi poskytovatelem a uživatelem platebních služeb se dnem nabytí účinnosti této právní úpravy, tj. dnem 1. 11. 2009 řídí, i když vznikly přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona. Takové řešení účinnosti bývá často ze známých důvodů podrobováno kritice.

Vznik takových právních vztahů, jakož i jednotlivé nároky, které z těchto právních vztahů vznikly přede dnem účinnosti, se však posuzují podle dosavadních předpisů.

Pokud tedy dříve uzavřené smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu splňují podmínky pro smlouvu o platebních službách, budou se hodnotit i podle zákona o platebním styku a v řadě otázek, kdy se dnes úprava jednotlivých ustanovení obchodního zákoníku na tyto smlouvy nepoužije, použije se právě právní úprava zákona o platebním styku.

Jestliže byly mezi poskytovatelem a uživatelem ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona sjednány podmínky poskytování platebních služeb, které jsou pro uživatele méně příznivé než podmínky, které tento zákon umožňuje sjednat jako nejméně příznivé pro uživatele, platí, že byly sjednány podmínky, které tento zákon umožňuje sjednat jako nejméně příznivé pro uživatele.

II. Příkazání pohledávky z účtu v exekučním řízení

Postih účtu před novelou občanského soudního a exekučního řádu z. č. 396/2012 Sb.

Exekuční postih účtu se dotýká účtu povinného jako jeho majitele, je postihována pohledávka povinného z běžného, vkladového nebo účtu jiného vedeného v libovolné měně u peněžního ústavu v ČR. Určena je tak územní působnost pro vedení exekuce příkazáním pohledávky z účtu. Peněžním ústavem je přitom třeba rozumět právnické osoby se sídlem v České republice založené jako akciové společnosti přijímající vklady od veřejnosti a poskytující úvěry s bankovní licencí pro tuto činnost (§ 1 odst. 1 zákon o bankách) a dále pobočky zahraničních bank s bankovní licencí (§ 1 odst. 6 citace zákona). Mezi provádějící instituce a pod zákonnou zkratku peněžní ústav náleží rovněž spořitelni a úvěrová družstva zřízená podle z. č. 87/1995 Sb.

Příkazání pohledávky nelze užít v případě postihu vkladů na vkladních knížkách a vkladních listech či v případě jiné formy vkladů (§ 303 odst. 2 o. s. ř.). Vklady se postihují formou prodeje věcí movitých.⁵ Novela o. s. ř. účinná od 1. 1. 2013 umožnila

⁵ Tripes, A.: Exekuce v soudní praxi. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001, s. 310.

postih vkladní knížky i bez nutnosti jejího zajištění s tím, že vkladní knížku je možno umořit.

Postih účtu vychází z principu smluvního ujednání mezi peněžním ústavem a klientem, práva k výběru prostředků na účtu jsou v rozsahu vymáhané pohledávky blokována, přitom provádějícím subjektem je peněžní ústav. Od okamžiku doručení exekučního příkazu, který má účinky nařízení exekuce, je peněžnímu ústavu zakázáno (zákonně arrestatorium), aby až do výše vymáhané pohledávky vyplácel z účtu povinného peněžní prostředky, prováděl na ně započtení nebo s nimi jinak nakládal. Povinný pak okamžikem doručení exekučního příkazu, ke kterému by mělo dojít až poté, co byl příkaz doručen peněžnímu ústavu, ztrácí právo vybrat peněžní prostředky z účtu, použít je k platbám nebo s nimi jinak nakládat, a to až do výše vymáhané pohledávky. To je obsahem speciálního inhibitoria, jednotlivé zákazy jsou pak jmenovány v obsahu příslušného exekučního příkazu.

Dojde-li k postihu více účtů povinného, pořadí odepsání pohledávky z těchto účtů bude určeno usnesením soudního exekutora, případně lze pořadí určit již exekučním příkazem. Ten má totiž povahu rozhodnutí a stejně jako u usnesení procesní povahy (usnesení určující další postup v řízení) proti němu není přípustné odvolání. Rovněž lze v případě exekuce prováděné soudním exekutorem uvažovat o tom, že i postupné vydávání vyrozumění o právní moci může ovlivnit to, jak bude exekuce na účtech provedena podle jejich stavu. Vyrozumění o právní moci je totiž faktickým pokynem k výplatě na účet označený soudním exekutorem pro výplatu plnění do exekuce. Nemělo by se však stávat, aby bylo blokováno na různých účtech více, nežli je pro provedení exekuce (uspokojení vymáhané pohledávky včetně nákladů exekuce) třeba. V praxi je však nutné vycházet spíše z následného potvrzení bank o tom, v jaké výši skutečně deponují potřebné prostředky pro danou exekuci, a to především s ohledem na možný střet exekucí na účtu povinného.

Ze zákazu nakládání s účtem existuje několik výluk: Pokud se na účtu nacházejí prostředky, které jsou určeny pro výplatu mezd (platů), náhrad mezd (platů) a dalších plnění, která nahrazují odměnu za práci, zaměstnanců povinného splatných ve výplatním termínu nejbližší následujícím po dni, kdy byl peněžnímu ústavu doručen exekuční příkaz postihující daný účet, může v daném rozsahu povinný s prostředky na účtu nakládat. Platí však, že mzdy (platy), náhrady mezd (platů) a plnění, která nahrazují odměnu za práci, splatné v dalších výplatních termínech již z pohledávky z účtu nelze do skončení exekuce hradit. Peněžní ústav vyplácí postižené mzdové či platové prostředky na základě písemného prohlášení povinného. V prohlášení povinný uvede účel platby, celkovou částku a jména zaměstnanců s uvedením výše mzdy (platu), náhrady mzdy (platu) nebo jiných plnění, která nahrazují odměnu za práci a která jim mají být vyplacena. Prohlášení musí být předloženo s úředně ověřeným podpisem povinného. O výpla-

tě prostředků posléze peněžní ústav uvědomí soudního exekutora, povinnému může soudní exekutor rovněž uložit, aby vyplacení prostředků vyúčtoval.

Zákaz nakládání s prostředky se rovněž nevztahuje na peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce. Jakmile jsou takové prostředky k žádosti povinného vyplaceny, peněžní ústav o tom soudního exekutora uvědomí. Pro více účtů u jednoho peněžního ústavu platí, že dvojnásobek životního minima se použije pouze na jeden z postižených účtů. Bohužel v případě postihu účtů povinného u různých peněžních ústavů se toto pravidlo neuplatní. De lege ferenda lze tuto úpravu doporučit, pokud by se jednalo o současný postih více účtů nebo o postih dalšího účtu v určitém časovém období od postihu prvního účtu s tím, že podle sdělených zůstatků by soudní exekutor mohl rozhodnout o tom, že výběr dvojnásobku je možný jen z jednoho účtu nebo že z dalších účtů pro již provedený výběr dvojnásobku možný není.

Do 1. 1. 2013 i přes chybějící výslovnou úpravu bylo možné dvojnásobek životního minima vybrat pouze jednou, resp. získat z postiženého účtu maximálně dvojnásobek životního minima. Postup byl dovozován analogicky podle postupu pro výběr prostředků k výplatě mezd či platů zaměstnanců z postiženého účtu. Od 1. 1. 2013 je pak úprava jednorázového výběru výslovná. Peněžní ústav činí výplatu k žádosti povinného, nedotazuje zvláště soudního exekutora, nepožaduje k tomu žádný pokyn, o výběru exekutora pouze následně informuje.

Exekuce se v rozsahu vymáhaného plnění vztahuje jak na prostředky nacházející se na účtu v okamžiku jeho postihu, tak na prostředky, které na účet došly později ve lhůtě šesti měsíců od vyrozumění o právní moci. Jakmile je z účtu ve prospěch exekuce odepsáno plnění postačující k provedení exekuce, účinky exekučních příkazů zanikají.

Odepsání částky ve prospěch exekuce peněžní ústav provede následující den po vyrozumění o právní moci, i když prostředky zde se nacházející postačují pouze k částečnému uspokojení exekuce, ne však dříve, než bude pohledávka z účtu splatnou. Pokud na účet dojdou prostředky dostačující k uspokojení exekuce následně, peněžní ústav exekuci provede nejpozději dne následujícího poté, co se na účtu takové prostředky ocitly. Pokud dodatečně došlé prostředky nepostačují k uspokojení exekuce, provede se exekuce ve dni následujícím po uplynutí lhůty šesti měsíců od vyrozumění o právní moci, exekuce bude uspokojena částečně. Pro exekuční řízení se v samotném exekučním příkazu vymezují náklady exekuce jako předpokládané, k provedení exekuce pro náklady exekuce (rozuměno tak, aby si je soudní exekutor mohl převést jako již vlastní prostředky) je třeba vydat příkaz k úhradě nákladů exekuce a vyčkat jeho právní moci. V rozhodnutí Městského soudu v Praze sp. zn. 20 Cdo 19/2008 bylo konstatováno, že pouze na základě pravomocného příkazu k úhradě nákladů exekuce je možné na účtu exekuci provést, tedy získat prostředky deponované

peněžním ústavem připadající na náklady na deponační účet dané exekuce. Z hlediska základu pro výpočet odměny soudního exekutora, kterým je až vymožené plnění, je toto řešení velmi nepraktické. Naopak příkaz k úhradě nákladů exekuce je třeba vydávat až tehdy, když prostředky z účtu byly již převedeny soudnímu exekutorovi, je totiž známo, co je vymoženo. Do té doby je prováděn exekuční příkaz, který uvádí náklady předpokládané. Nelze proto souhlasit se závěry citovaného judikátu.

Při provádění exekuce nesmí peněžní ústav započítávat na svou pohledávku, plněním do exekuce se zproští své povinnosti vůči povinnému.

Blokace na účtu se odlišně od provádění exekuce srážkami ze mzdy má týkat pouze splatných pohledávek,⁶ chyběla totiž výslovná úprava, která by na rozdíl od srážek ze mzdy či jiného příjmu toto pro provádění stanovila. Banky proto často odmítají evidovat zejména běžné výživné a blokace vedou pouze na dlužné výživné, které bylo vyčísleno příkazem. Naopak nová úprava vyšla vstříc potřebám praxe a řešení do budoucna splatných pohledávek i v jiných způsobech provedení než srážkami ze mzdy či jiného příjmu již ošetřuje.

Do samotného průběhu exekuce postihem pohledávky z účtu může vstoupit zejména odklad exekuce, po dobu odkladu nelze exekuci provést, o odkladu a jeho pominutí informuje peněžní ústav soudní exekutor. V případě exekučního řízení se nerozhoduje o pokračování v řízení, pouze se vyrozumívá o zrušení odkladu. Provedení exekuce nebude rovněž možné provést v případě zahájení insolvenčního řízení u povinného. Zde však soudní exekutor žádnou vyrozumívací povinnost nemá, povinnost exekuci neprovádět dopadá na provádějíci instituce přímo na základě ustanovení insolvenčního zákona, žádný pokyn ani rozhodnutí soudní exekutora k tomu netřeba, i když se s takovými požadavky bank či povinných setkáváme.

Pokud dojde k zastavení výkonu rozhodnutí (zde záměrně hovoříme o výkonu rozhodnutí), zanikají dnem právní moci usnesení o zastavení exekuce účinky výkonu, u částečného zastavení exekuce se zánik účinků dotkne jen části pohledávky. Soud vyrozumívá o tom, že usnesení nabylo právní moci. Pro exekuční řízení by se však mělo uplatnit ustanovení § 47 odst. 5 ex. řádu, podle kterého zanikají účinky vydaných exekučních příkazů již zastavením exekuce. Peněžní ústav by tak nemusel vyčkávat právní moci. Obdobně jsou pak účinky zrušení příkazu, kterým soudní exekutor může ovlivnit další průběh exekuce po vydání příkazu. I zrušení má formu usnesení, které je vykonatelné doručením účastníkům, pokud vykonatelnost není ve výroku rozhodnutí spojena s jeho právní mocí. Částečným zastavením exekuce je i zastavení co do způsobu konkrétního provádění, kterým může být i příkázání pohledávky z účtu.

Při postihu účtu se mohou setkat jednotlivé výkony rozhodnutí prováděné soudem a exekuce, příkázání pohledávky se pak na účtu provede podle pořadí, kdy bylo peněžnímu ústavu doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuční příkaz. Střet jednotlivých exekucí (nyní uváděno jako zastřešující pojem pro exekuce prováděné soudem, správním orgánem či soudním exekutorem) pak upravuje z. č. 119/2001 Sb. obdobně. Rozhodující pro pořadí je den, kdy bylo doručeno rozhodnutí o provádění exekuce (opět zastřešující pojem) peněžnímu ústavu. Pro případ, že by pořadí pro provedení exekuce bylo u více pohledávek stejné, vždy platí, že se budou z plnění na účtu uspokojovat poměrně.

Plnění z účtu peněžní ústav neposkytne tam, kde je pohledávka z účtu zastavena nebo postoupena k zajištění pohledávky věřitele povinného či převedena k zajištění, pokud takové právo má dřívější pořadí dané dnem jeho vzniku nežli vymáhaná pohledávka. V případě stejného pořadí se pohledávky budou uspokojovat poměrně.

Pohledávka z účtu nebude poskytnuta rovněž tehdy, vylučují-li to zákonné předpisy nebo je poskytnutí omezeno proto, že prostředky nelze užít k jinému než stanovenému účelu. K těmto výlukám a omezením soudy přiřazují ustanovení samotného občanského soudního řádu a ve svých rozhodnutích o částečném zastavení exekuce rozhodují tak, že některé prostředky, z nichž nelze srážet ze mzdy, nelze postihnout ani příkázáním z účtu, známe však i takové rozhodnutí o částečném zastavení exekuce, které důchod povinného ochraňovalo tak, že i pohledávka z účtu každý měsíc může být příkázána jen v částce zabavitelné srážkami z takového jiného příjmu. Rovněž se můžeme setkat s tím, že prostřednictvím částečného zastavení exekuce soud vylučuje z exekuce prostředky třetí osoby, toto však odporuje závěrům judikatury, podle níž pro postih účtu není rozhodné, kdo byl majitel prostředků na účtu. Výluky z postihu dále vymezuje ust. § 317 zejm. v odst 1, 2 o. s. ř., které exekuci neumožňuje provádět pro pohledávky náhrad, které podle pojistné smlouvy vyplácí pojišťovna pro vybudování nebo opravu budovy. Dále pak exekuci nepodléhá peněžité dávky sociální péče, dávky v hmotné nouzi, příspěvek na bydlení a jednorázové vyplácené dávky státní sociální podpory a pěstounské péče. Zde je však třeba mít na paměti, že postih účtu se provádí na pohledávce z účtu a při vydání příkazu nemusí být vůbec patrné, jaké prostředky se zde nacházejí. Lze však mít za to, že návrh povinného na částečné zastavení exekuce s doložením povahy prostředků bude úspěšný. Právě v tomto lze vidět rozumnou aplikaci ust. § 310 o. s. ř., podle které postih pohledávek z účtu nebude možný tam, kde zákonné předpisy vylučují nebo omezují použití pohledávek z účtu u peněžního ústavu k jinému než stanovenému účelu. Obdobně se pak má u pohledávek fyzických osob podnikajících, které vznikly při podnikatelské činnosti, či u autorských odměn nacházejících se na účtech těchto osob uplatnit omezení výše, ve které jsou zabavitelné, podle ust. § 318 a 319

⁶ Grossová, M.: Exekuce v současné právní praxi. Praha: Linde, a. s., 1996.

⁷ Srov. Bureš, J., Drápal, L. a kol.: Občanský soudní řád. Komentář, 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003, s. 1544.

o. s. ř. (k autorským odměnám srov. MS v Praze sp. zn. 6 Co 543/63).

Samostatnou otázkou je to, zda v průběhu exekuce může povinný zrušit svůj účet, tedy smluvní vztah k bance ukončit.⁷ Přestože existují výklady, které by rády inhibitorium vztáhly rovněž na dispozici účtem jeho zrušením a úkon povinného považovaly za neplatný, mám za to, že tuto dispozici smluvním vztahem k účtu povinný má, inhibitorium se vztahuje pouze na prostředky nacházející se na účtu, které banka ani při zrušení účtu povinnému nevydá (k deponování prostředků bankou např. NS ČR 32 Odo 1575/2005). Pokud by zrušení účtu znamenalo zároveň to, že povinný disponuje s prostředky, pak by bylo možné uvažovat o tom, že je třeba na takový úkon hledět jako neplatný s tím, že banka, která prostředky vydala, nese za nesprávný postup odpovědnost. Zrušení účtu by totiž představovalo úkon, kterým se povinný zbavuje svého majetku, úkon po vydání exekučního příkazu by byl absolutně neplatný (§ 47 odst. 4 ex. řádu). Judikatura se pak jednoznačně vyjádřila k tomu, že nařízení exekuce neomezuje peněžní ústav v tom, že i nadále má právo vypovědět smlouvu o běžném účtu a zrušit účet bez peněžních prostředků (srov. NS sp. zn. 20 Cdo 485/2005).

Tam, kde by peněžní ústav nepostupoval v souladu se zákonem, může se oprávněný domáhat zaplacení částky, která měla vést k jeho uspokojení tak, jako kdyby bylo postupováno správně. Lze mít za to, že soudní exekutor v případě svých nákladů může samostatně uplatnit poddlužnickou žalobu, neboť tam, kde nárok na náklady vznikl, lze je považovat za jeho samostatný nárok. V případě zastavení exekuce pro procesní zavinění oprávněného svědčí o samostatnosti nároku i to, že povinnost náhrady nákladů exekuce samé může být uložena oprávněnému. Opačný výklad, který by náklady přiřazoval pouze k příslušenství pohledávky oprávněného, by znamenal nemožnost domoci se nákladů tam, kde oprávněný z jakéhokoliv důvodu zájem domoci se nároku nemá. V případě úspěchu poddlužnické žaloby a zaplacení nároku peněžním ústavem vzniká peněžnímu ústavu právo na povinném vymáhat to, co za něj plnil.

Postih účtu v exekučním řízení se změnami provedenými novelou, z. č. 396/2012 Sb.

Mimo zpřesnění ust. § 337b o. s. ř. tak, že dvojnásobek životního minima je k vyzvednutí z účtu povinného pouze jednorázově, reaguje novela rovněž na zavedení karet sociálních systémů. Prostředky na této kartě jsou exekucí nepostizitelné (§ 303 o. s. ř.).

Mnohem významnější součástí novely je však zákonem výslovně umožněný postih účtu manžela povinného jako jeho vylučného majetku. Tímto zákonodárce zcela vykročil mimo závěry dosavadní judikatury (srov. NS ČR 20 Cdo 1642/2004, 20 Cdo 2892/2005). Postihnout lze tedy nově i účet manžela, pokud vymáhaný závazek spadá do společného jmění manželů. To, zda závazek do společného jmění manžela spadá, či nespadá, by nemělo být zkoumáno při vydání exekučního příkazu. Toto lze dovodit z dosavadní judikatury vztahující se k postihu SJM pro závazek vzniklý za trvání manželství, kde tato skutečnost nemá být zkoumána při vydání usnesení o nařízení exekuce či vydání exekučního příkazu, proti postihu se má manžel povinného bránit vylučovací žalobou. Z opatrnosti při vedení řízení se však lze přiklonit k tomu, že postih nebude proveden tam, kde je z obsahu spisu zřejmé, že se o závazek SJM jednat nemůže. Na důvodnou obranu manžela povinného proti postihu pak bude možno reagovat rovněž zrušením příkazu. Vždy však bude platit, že v řízení exekučním nelze stran povahy vymáhaného závazku provádět dokazování, to může být prováděno pouze v řízení o vylučovací žalobě (NS ČR 20 Cdo 1641/2005).

Jako zásadní se z hlediska soudních exekutorů jeví to, zda se postih účtu dotýká i postihu účtů manžela povinného ve starších řízeních, tedy v řízeních zahájených před účinností novely a doposud neskončených. Doslovný výklad přechodných ustanovení o. s. ř. váže účinnost novely na dobu zahájení řízení, tedy je zde spjatost s tím, kdy byl podán návrh na nařízení exekuce. Exekuční řád přitom zvláštní ustanovení pro postih vylučného majetku manžela povinného pro dluhy, které jsou součástí společného jmění manželů, nemá. I pro exekuční řízení platí, že řízení je zahájeno podáním návrhu na nařízení exekuce.

Z řad odborné veřejnosti (přednáška JUDr. Martiny Kasíkové, místopředsdkyně Krajského soudu v Praze, na školení Justiční Akademie pro exekuční soudce a soudní exekutory konaném ve dnech 5. 11. 2012 - 7. 11. 2012 v Kroměříži) a rovněž Ministerstva spravedlnosti (přednáška Mgr. Františka Korbelá, Ph.D., náměstkyně ministra spravedlnosti, na školení určeném soudním exekutorům, které zorganizovala Exekutorská komora ČR dne 6. 12. 2012 v Benešově u Prahy) jako tvůrce novely byl k přechodným ustanovením nabídnut výklad teleologický. Podle tohoto výkladu se exekuční řízení zásadně odlišuje od výkonu rozhodnutí v tom, že návrh na nařízení není pro provedení exekuce určující, až soudní exekutor po nařízení exekuce soudem rozhodne svým exekučním příkazem o konkrétním způsobu provedení exekuce. Proto se pro exekuční řízení nabízí výklad přechodných ustanovení o.s.ř. tak, že se novela s novými způsoby provedení exekuce včetně postihu vylučného majetku manžela povinného uplatní ve všech exekučních případech, kde budou od 1. 1. 2013 vydávány nové exekuční příkazy. Bude tomu tak proto, že až exekuční příkaz je pro provedení exekuce rozhodný, nikoliv to, oč žádal oprávněný ve svém návrhu na nařízení exekuce. Tento výklad se jeví jako

zachovávající rovnost dosavadních věřitelů a těch, kteří exekuční tituly budou chtít vykonávat až po účinnosti novely. Odpůrci teleologického výkladu naopak zdůrazňují, že nerovnost je pouze zdánlivá, neboť věřitelé z dřívějších exekucí mohou rovněž využít nových způsobů provedení a postihu výlučného majetku manžela, protože pro tyto nové způsoby a možnosti postihu mohou zahájení exekuce nově navrhopvat, aniž by tomu překáželo dřívější řízení, to může dále beze změny pokračovat. Rovněž pro přerušování běhu promlčecí lhůty stávajícím řízením se oprávnění nemusí obávat toho, že by nárok na exekuci stejného exekučního titulu v rozsahu již vymáhané pohledávky novými způsoby provedení a postihu byl promlčen.

Pokud se máme přiklonit k jednomu z názorů, dáváme přednost výkladu teleologickému, neboť jinak by byl celý význam novely pro exekuční řízení popřen. Novela měla směřovat k tomu, že pro současnou dobu zavede aktuální způsoby provedení exekuce, např. umožní dražby obchodních podílů a zejména družstevních podílů v bytových družstvech. Výklad doslovný pak vůbec neřeší to, že opětovnými podáváním návrhů znovu vzniká oprávněnému nárok na náklady řízení, ev. náklady exekuce samé. Pro řízení vedená před novelou a po novele nebyla zavedena povinnost jejich spojování, lze si však představit, že spojování budou povinni a manželé navrhopvat. Pokud dojde ke spojení řízení, měl by být zachován minimálně nárok na zvýšenou paušální náhradu hotových výdajů (v řízení zahájeném po 1. 3. 2012 máme více účastníků, i když účastenství manžela je podmíněno existencí jeho výlučného majetku, na což doslovný výklad a řešení pro stávající věřitele také příliš nemyslí). Jak však bude ošetřeno to, že soudní exekutor se případem zabýval jako novou věcí, věnována jí tak byla stejná práce zaměstnanců jako v případě jakéhokoliv jiného nápadu, přičemž tato práce zaměstnanců je „honorována“ jedině z odměny soudního exekutora? Tedy pokud řešení novým návrhem pro stávající věřitele nepřinese i nárok na odměnu, z čeho bude tato práce „navíc“ uspokojována?

Zatímco ve výkonu rozhodnutí, kde způsoby provedení oprávněný od počátku určoval, lze pochopit navázání přechodných ustanovení na zahájení řízení, nikoliv na dobu nařízení exekuce, neboť v obou případech by oprávněný beztak musel nové způsoby provedení navrhopvat, v exekučním řízení tomu tak není. O provedení rozhoduje až soudní exekutor příkazem. Obdobně pro výkon rozhodnutí na majetku manžela povinného bude rozhodující exekuční návrh oprávněného, naopak v exekučním řízení beztak o způsobu provedení rozhoduje soudní exekutor. Tedy, i kdybychom v rámci doslovného výkladu „nutili“ oprávněné z řízení zahájených před rokem 2013, aby exekuci navrhovali pro nové způsoby a postih majetku manžela znovu zahájit, jdeme tím proti označenému základnímu principu exekučního řízení, a jak již bylo výše naznačeno, rozhodně nešetříme náklady žádné ze zúčastněných stran – povinného, ani oprávněného, ani soudního exekutora a již vůbec ne státu. Budou to právě soudy, jejichž agenda se tím opět zvýší, ačkoliv novela měla směřovat k jejich zásadnímu obřemenění od exekucí.

Pokud připustíme to, že nové způsoby a postupy provedení a postih výlučného majetku manžela povinného nelze ve sta-

rých řízeních řešit, a budeme tím nutit věřitele, aby se podávaly nové exekuční návrhy, otázkou je, co má být jejich obsahem. Co pro odlišení již jednou podaného návrhu mají věřitelé uvádět, jsou povinni manžela povinného v návrhu označit, protože jim již jedno řízení na výlučný majetek povinného a majetek v SJM běží a tedy právě účastenství manžela (jeho označení) by mělo řízení odlišovat? Přitom věřitelé bez starého řízení toto dilema řešit nebudou. Obdobně pokud dojde k pověření podle shora popsaného návrhu, budou se příkazy již postaru vydané ve starém řízení rušit, nebo jen vydávat v novém řízení znovu, aby pro to staré získaly uspokojení (např. postih odkupného z pojistné smlouvy bude dokončen nahrazením vůle v novém řízení).

Doufejme tedy, že „kotrbaté“ řešení pro doslovný výklad budou soudy akceptovat a vydávat potřebná pověření, a to i tam, kde návrh věřitele bude znít obecně, dokonce bez označení manžela, kterého ani nemusí věřitel znát s tím, že exekuční návrh je podáván proto, aby došlo k exekuci novými způsoby a postupy provedení, eventuálně na výlučném majetku manžela povinného. Doslovný výklad je pak při postihu účtu v exekučním řízení problematický již tím, že by se neuplatňovala povinnost poučit v nově vydávaném příkazu ve starých řízeních o tom, že výběr dvojnásobku životního minima je jednorázový, a že by ve starých řízeních proto novým příkazem byly postižitelné prostředky na kartách sociálního systému, alespoň podle toho, jak stanoví zákon.

Seznam literatury:

- Bejček, J., Eliáš, K., Raban, P. a kol.: *Kurz obchodního práva, Obchodní závazky*, 4. vydání, C. H. Beck Praha, 2006.
- Bureš, J., Drápal, L. a kol.: *Občanský soudní řád. Komentář*, 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2003.
- Grossová, M.: *Exekuce v současné právní praxi*. Praha: Linde, a. s., 1996.
- Liška, O.: *Nová právní úprava smlouvy o běžném účtu a smlouvy o vkladovém účtu*, Právní fórum č. 7/2010.
- Liška, P.: *Smlouva o platebních službách*, *Obchodněprávní revue* č. 5/2010.
- Marek, K.: *Smluvní obchodní právo, Kontrakty*, 4. vydání, MU Brno 2008.
- Suchoža, J.; Husár, J.: *Obchodné právo, IURA Edition Bratislava*, 2009.
- Tripes, A.: *Exekuce v soudní praxi*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2001.

KDE LZE SEPSAT MOVITÉ VĚCI POVINNÉHO?

Mgr. Jaroslav Hobl

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického

Exekuce prodejem movitých věcí (mobiliární exekuce) je vedle exekuce srážkami ze mzdy a jiných příjmů, příkázáním pohledávky, postižením podniku, prodejem nemovitostí, správou nemovitosti, pozastavením řidičského oprávnění a exekuce zřízením exekutorského zástavního práva na nemovitostech jedním ze zákonných způsobů provedení exekuce na peněžité plnění. Mobiliární exekuce byla v minulosti poměrně častým prostředkem k vymáhání peněžitých pohledávek oprávněného. Právní úprava prodeje movitých věcí byla v z. č. 79/1896, exekuční řád, velice podrobná a rozsáhlá a zahrnovala i exekuci na nároky, které se týkají toho, aby věci hmotné byly vydány a dodány, a exekuci na jiná práva majetková.¹ Po druhé světové válce se však tento způsob výkonu rozhodnutí dostal do pozadí, přičemž byly v souladu s požadavky tehdejší doby upřednostňovány jiné způsoby výkonu rozhodnutí, a to srážky ze mzdy a příkázání pohledávky. V současnosti se tento způsob provedení exekuce stal opět oblíbený (zejména u některých exekutorů), a to především proto, že značná část povinných je nezaměstnaná (popř. je jim již mzda postihnutá jiným exekutorem) a peníze u peněžního ústavu v době exekuce již nemají. Nutno podotknout, že část oprávněných si vybírá exekutory i dle kritéria, zda dotyčný exekutor je schopen mobiliární exekuce kvalitně provádět.

Je logické, že mobiliární exekuce s sebou přináší celou řadu konfliktních situací, neboť vykonavatel vstupuje do soukromé sféry povinného, ale i členů jeho domácnosti. V současné době nejsou ojedinělé situace, kdy se povinný pokusí na vykonavatele verbálně či fyzicky zaútočit.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „EŘ“) upravuje tento způsob provedení exekuce jen ve čtyřech ustanoveních. Dále je stanoveno v ustanovení § 69 EŘ, že se na tento způsob provedení exekuce, nestanoví-li zákon jinak, přiměřeně použijí ustanovení o výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí dle zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, v platném znění (dále jen „OSŘ“).

Smyslem mobiliární exekuce není trestat povinného, ale především uspokojit v co možná nejvyšší míře oprávněného. K mobiliární exekuci by mělo být soudním exekutorem dle § 58 odst. 2 EŘ přikročeno až poté, co v průběhu dosavadního exekučního řízení nebyl zjištěn postižitelný majetek povinného, tj. zejména je-li povinný nezaměstnaný či nebyl-li zjištěn účet

¹ DRÁPAL, Ljubomír a BUREŠ, Jaroslav. Občanský soudní řád: komentář. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 2 s. Velké komentáře. ISBN 978-807-4001-079, s. 2439.

u peněžního ústavu,² může soudní exekutor vydat exekuční příkaz prodejem movitých věcí, na základě kterého je mobiliární exekuce provedena.

Ještě než se vykonavatel vydá do terénu, musí z exekučního spisu vytipovat místa, kde se může nacházet movitý majetek povinného, neboť ne každá adresa, která je ze spisu známa, je pro mobiliární exekuci vhodná. K tomuto vykonavateli mimo jiné slouží výpis z Centrální evidence obyvatel, ze kterého zjistí trvalý pobyt povinného, vyjádření osob či orgánů, které byly požádány o součinnost, informace od oprávněného nebo informace z veřejně dostupných rejstříků. Jednou z indicií je i to, zda povinný na potenciální adrese úkonu přebírá poštu. V nejčastějších případech se mobiliární exekuce provádí na adrese trvalého bydliště povinného. I v tomto případě by měl vykonavatel být velmi opatrný. Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 292/07 ze dne 9. 6. 2009 uvádí: „Vstoupí-li soudní exekutor za účelem provedení soupisu movitých věcí vhodných k prodeji do obydlí jiného jen proto, že se adresa shoduje s adresou povinného vedenou v informačním systému evidence obyvatel, musí při jejich soupisu postupovat obzvláště obezřetně, pečlivě a se zvýšenou pozorností.“ V opačném případě mohou být dány předpoklady k odpovědnosti exekutora za škodu, popř. k trestní (přestupkové) odpovědnosti samotného vykonavatele. Vykonavatel by tak v praxi neměl přistoupit k soupisu movitých věcí, pokud se sice nachází na adrese trvalého bydliště povinného (např. u jeho rodičů), ale ze všech okolností vyplývá, že zde bydlí pouze rodiče a vzhledem ke stáří movitých věcí (např. stará obývací stěna) je jasné, že tyto nemohou být reálně ve vlastnictví povinného. Nelze souhlasit s názorem některých vykonavatelů, že je povinností třetích osob prokázat, že nejde o věci povinného v případech, kdy není najisto prokázáno, že se povinný na místě samém zdržuje.

V praxi je však velmi obvyklé a v mnoha případech stále častější, že povinný má trvalý pobyt hlášen na městském či obecním úřadě. Z tohoto důvodu musí být vyhledána další adresa povinného, na které by mohla být mobiliární exekuce provedena. Tyto adresy však pro soudního exekutora přinášejí četná rizika. Většina kárných žalob ve věcech soudních exekutorů a provádění mobiliárních exekucí se týká výkonu mobiliární exekuce na adrese, která není adresou povinného, na které má hlášené trvalé bydliště. Vykonavatel by měl být v takovém případě obzvláště obezřetný, zdali může mít důvodně za to, že povinný má na adrese movité věci.³ Je-li na místě nepochybně

prokázáno, že se povinný na adrese nenachází, měl by vykonavatel od soupisu movitých věcí upustit.

Jiná adresa, než je adresa trvalého bydliště, přináší problémy zvláště tehdy, je-li vykonavatel nucen zjednat si do objektu přístup (§ 325b odst. 2). V takovém případě by měl mít tuto adresu obzvláště důkladně prověřenou. Vodítkem mu mohou být i informace od sousedů či správce domu. Indiciemi v tomto případě jsou i okolnosti, zda je zvonek, schránka či byt označen jménem povinného. Vykonavatel by se měl tedy rozhodnout přímo na místě samém na základě všech dostupných znaků a důvod proč se takto rozhodl, podrobně uvést do protokolu. Neučiní-li vykonavatel všechny kroky k tomu, aby zjistil, zda se dá očekávat, že se právě tam nalézá majetek povinného, nese za jeho jednání objektivní odpovědnost soudní exekutor, jakkoliv se soupisu movitých věcí sám neúčastnil.⁴ Opačný názor sice vyslovil jiný kárný senát, když v rozhodnutí sp. zn. 14 Kse 6/2011 judikoval jeho subjektivní odpovědnost, tedy odpovědnost za zavinění, ale tento názor je již překonán a od účinnosti novely, tj. od 1. 1. 2013 byl do § 116 EŘ mimo jiné vložen odst. 15, jenž odstranil nejasnosti a který uvádí, že „exekutor se zproští kárné odpovědnosti za kárný delikt, pouze pokud se prokáže, že provedl veškerá opatření, která na něm lze spravedlivě požadovat při řízení exekutorského úřadu dle § 13 odst. 1 EŘ“. Problematice odpovědnosti byla v poslední době dle mého názoru věnována dostatečná pozornost, a proto ji nebudu dále rozebírat. K výše uvedenému ještě poukazuji na ustálenou judikaturu civilních soudů k výkladu ustanovení § 326 odst. 2 OSŘ, podle níž v každém případě platí, že exekuce může dopadnout výhradně na věci povinného. „Jestliže si v posuzované věci soudní vykonavatel dostatečně neověřil existenci podmínek pro provedení soupisu movitých věcí povinné, za použití násilí vnikl do nebytových prostor pronajatých třetí osobě (nikoli povinné) a zde nacházející se věci této osoby pojal do soupisu a odvezl, zatímco povinné nesvědčil žádný právní důvod k užívání těchto nebytových prostor, neužívala je a nebyla ani vlastníkem zabavených movitých věcí, jednalo se o nesprávný úřední postup, jenž je objektivně v rozporu s právním předpisem“ (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. 25 Cdo 2813/2006).⁵

Soupis movitých věcí povinného lze provést v jeho bytě,⁶ u právnických osob v jejich sídle, u fyzických osob podnikajících v místě jejich podnikání⁷ nebo na jiném místě,⁸ kde má povinný své věci umístěny. Kárný senát Nejvyššího správního

² Od 1. 1. 2013 byla vložena do ust. § 58 odst. EŘ ještě správa nemovitosti a pozastavení řídicího oprávnění, které jsem však kvůli nízké četnosti záměrně neuvedl.

³ Srov. 13 Kse 1/2011.

⁴ Srov. 13 Kse 1/2011.

⁵ K tomu bližší viz JAROŠ, Vojtěch. Subjektivní vs. objektivní odpovědnost. Komorní listy, Brno: EK ČR, 2012, roč. 4, č. 4, ISSN 1805-1081.

⁶ Bytem se rozumí soubor místností (popř. jednotlivá místnost), které jsou podle pravomocného rozhodnutí stavebního úřadu určeny k trvalému bydlení.

⁷ Místem podnikání povinného se pro účely provedení exekuce prodejem movitých věcí rozumí každé místo, v němž fyzická nebo právnická osoba, která je podnikatelem, vykonává svou podnikatelskou činnost. Není samo o sobě rozhodující, zda a jaký právní titul má k užívání tohoto místa, ale to, že na určitém místě skutečně provozuje svou podnikatelskou činnost a že z tohoto důvodu v něm má umístěny své věci.

⁸ Jinou místností povinného se rozumí při provedení výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí podnájem části bytu, nájem nebo podnájem nebytových prostorů nebo stavby (části stavby), jakož i jiné užívání těchto objektů (jejich částí), přičemž nezáleží na tom, zda se zakládá na právním důvodu nebo zda k němu povinný nemá právní důvod, popřípadě zda je užívá protiprávně. Nezbytným předpokladem ovšem je, že takovou jinou místnost skutečně užívá a že ji užívá sám nebo, jde-li o fyzickou osobu, se členy své domácnosti (§ 115 občanského zákoníku).

soudu v rozhodnutí sp. zn. 14 Kse 6/2011 konstatuje, že „bytem povinného (§ 326 odst. 1 OSŘ) při exekuci prodejem movitých věcí je byt, který povinný užívá na základě vlastnického práva, práva odpovídajícího věcnému břemeni, práva nájmu bytu nebo práva pronájmu bytu, nebo i z dalších důvodů, např. jako člen společné domácnosti vlastníka (spoluvlastníka) bytu nebo domu nebo nájemce bytu nebo po dohodě s ním, na základě výpůjčky, popř. bez právního důvodu nebo protiprávně. Předpokladem je vždy to, že povinný byt skutečně užívá (zdržuje se v něm s úmyslem zdržovat se zde trvale) a že v něm má proto umístěny své věci“. I když je povinný vlastníkem (spoluvlastníkem) nebo nájemcem (společným nájemcem) bytu, nejde z pohledu provedení exekuce prodejem movitých věcí o jeho byt, jestliže byt ve skutečnosti neuvžívá.⁹ Není tak vyžadována nutnost nájemního nebo jinak formálně vyjádřeného právního vztahu povinného k prostorám pro možnost vykonat v nich mobiliární exekuci.

Současně je třeba mít neustále na zřeteli, že čl. 12 Listiny základních práv a svobod zaručuje nedotknutelnost obydlí a toto právo je zařazeno mezi základní lidská práva a svobody.¹⁰ Bez souhlasu toho, kdo v obydlí bydlí, je možno do něj vstoupit jen v rámci domovní prohlídky v rámci trestního řízení, popř. na základě zákona, jen je-li to v demokratické společnosti nezbytné pro ochranu života nebo zdraví osob či k odvrácení závažného ohrožení veřejné bezpečnosti a pořádku a dále případě je-li to nezbytné pro ochranu práv a osob druhých. Průlom do nedotknutelnosti obydlí je v případě mobiliární exekuce legitimován ochranou práv a svobod druhých, v tomto případě oprávněných, kterým v podmínkách právního státu není dovoleno brát právo do svých rukou za podmínek, kdy povinný nesplní vykonatelné rozhodnutí dobrovolně.

V případě, že jsou byt povinného, jeho sídlo, místo jeho podnikání nebo jiná místnost umístěny v objektu domu, jehož vlastníkem, nájemcem nebo z jiného důvodu uživatelem je třetí osoba, má tato osoba právní povinnost strpět, aby exekutor mohl v prostorách povinného provést soupis. Pokud tuto zákonem danou povinnost nesplní, může si exekutor zjednat do těchto prostor přístup za pomoci zámečníka (§ 325b odst. 2). Uvedenou právní povinnost má třetí osoba ovšem jen tehdy, jde-li prokazatelně o byt, sídlo, místo podnikání nebo jinou místnost, kterou povinný skutečně užívá, a to sám, popř. se členy své domácnosti. Má-li v takovém bytě (nebytovém prostoru) pro sebe vyhrazenou místnost, je nájemce nebo vlastníkem bytu (nebytového prostoru) vždy povinen strpět, aby v místnosti povinného byl proveden soupis, i kdyby povinný nebyl při soupisu v místnosti zastižen.

Dle § 50 vyhlášky č. 37/1992 Sb., jednací řád pro okresní a krajské soudy, v platném znění lze sepsat i movité věci povinného, které má u sebe někdo jiný, avšak jen tehdy, jestliže mu takové věci budou třetí osobou odevzdány (vydání těchto věcí si tak nelze na třetí osobě jakkoliv vynutit). Vykonavatel nesepte věci, o nichž je nepochybné, že na místo samy byly přineseny těmi, kdo jsou tam pouze na návštěvě.

Soudní exekutor je oprávněn provést osobní prohlídku povinného, kterou však musí provést šetrně, a to pouze osobě stejného pohlaví. Osobní prohlídka povinného dle § 325a OSŘ může být provedena všude, kde bude tento zastižen, tedy nejen v bytě, v místě jeho podnikání nebo v jiné jeho místnosti, ale i na ulici, v restauraci, v divadle, na pracovišti apod. „Není důvod chránit povinného před tím, aby vykonavatel v den výplaty mzdy provedl osobní prohlídku před bránou závodu, či po převzetí peněz u pošty apod., když prohlídka bytu vyzněla naprázdno.“ Rovněž je možno sepsat a zajistit dopravní prostředek na kterémkoliv místě, bude-li tam nalezen.

Závěrem uvádím, že mobiliární exekuce není jen o zabavování movitého majetku povinných, ale především o vytvoření nátlaku na povinné, kteří si v mnoha případech uvědomí skutečný dopad exekuce až v situaci, kdy jim u jejich domu zazvoní vykonavatel, a až teprve poté začnou své dluhy opravdu řešit. I když doby, kdy povinní vytahovali peníze, které měly schované pod polštářem, dávno pominuly, domnívám se, že je mobiliární exekuce stále efektivním prostředkem vymáhání práva oprávněných.

Seznam literatury:

- BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, viii s., s. 1043-2088. ISBN 80-7179-378-72.
- DRÁPAL, Ljubomír a Jaroslav BUREŠ. *Občanský soudní řád: komentář*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, 2 s. *Velké komentáře*. ISBN 978-807-4001-079.
- JAROŠ, Vojtěch. *Subjektivní vs. objektivní odpovědnost. Komorní listy*, Brno: EKČR, 2012, roč. 4, č. 4, ISSN 1805-1081.
- Nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 292/07 ze dne 9. 6. 2009.*
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 13 Kse 1/2011 ze dne 22. 3. 2012.*
- Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ČR sp. zn. 14 Kse 6/2011 ze dne 31. 1. 2012.*
- Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 25 Cdo 2813/2006 ze dne 28. 2. 2007.*
- TRIPES, Antonín. *Činnost soudního vykonavatele při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Právní praxe*, 1995, č. 6, s. 345.
- TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi: vysokoškolská učebnice*. 3. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, 836 s. *Beckovy příručky pro právní praxi*. ISBN 80-717-9489-9.
- Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů.*
- Vyhláška č. 37/1992 Sb., jednací řád pro okresní a krajské soudy, v platném znění.*
- Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů.*
- WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní: vysokoškolská učebnice*. 6. aktualiz. vyd. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-807-2018-420.
- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), v platném znění.*
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.*
- Zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění.*
- Zákon č. 79/1896ř.z.ořizeníexekučnímavykonávacím(exekučnířád).*

⁹ BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář*. 7. vyd. Praha: C. H. Beck, 2006, viii s., s. 1043-2088. ISBN 80-7179-378-72, s. 1604.

¹⁰ Srov. 13 Kse 1/2011.

¹¹ TRIPES, Antonín. *Činnost soudního vykonavatele při výkonu rozhodnutí prodejem movitých věcí. Právní praxe*, 1995, č. 6, s. 352.

VYUŽITÍ INSTITUTU ODPOROVATEL- NOSTI PRO ÚČELY EXEKUČNÍHO ŘÍZENÍ

Mgr. Ing. Martin Štika

ředitel právního odboru
Exekutorského úřadu Plzeň-město
JUDr. Jitky Wolfové

"Odporovatelný právní úkon, neboli relativně bezúčinný právní úkon, je vždy platným právním úkonem."

Již od nepaměti je zcela přirozenou snahou dlužníků či povinných osob činit takové právní úkony, kterými by co nejvíce ochránili svůj majetek, který by jinak podléhal soudnímu výkonu rozhodnutí či exekuci. Platný právní řád České republiky však zná hned několik právních institutů, které výše uvedené snahy dlužníků eliminují, nebo lépe řečeno ztěžují. Hlavním smyslem tohoto článku je představit a podrobněji definovat právní institut odporovatelnosti, který se meritorně vztahuje ke zde prezentované problematice, a jeho využití pro potřeby exekučního řízení.

1. Odporovatelnost

Právní institut odporovatelnosti je upraven v ustanovení § 42a zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen obč. zák.). Zákonem je zde definováno subjektivní právo věřitele domáhat se u soudu určení relativní bezúčinnosti právního úkonu dlužníka, kterým zkrátil uspokojení vymahatelné pohledávky.

Účelem institutu odporovatelnosti je zajistit občansko-právní ochranu věřitele před právními úkony nejen jeho dlužníka, nýbrž podle soudní praxe také před úkony ručitele a dalších osob, které jsou z důvodu akcesorické a subsidiární povinnosti

zákonem zavázány uspokojit pohledávku (R 52/2000). Zcela zásadní je však skutečnost, že se musí jednat o takové právní úkony, kterými dochází ke snížení majetku dlužníka či ručitele nebo dalších osob, které jsou zavázány uspokojit pohledávku (zkrácení věřitele). S ohledem na zde uvedené skutečnosti je důležité připomenout, že není rozhodující, zdali jsou tyto právní úkony úplatné nebo bezúplatné, podstatné totiž je, že vedou ke zkrácení vymahatelné pohledávky (in fraudem creditoris). Za nejvíce frekventované právní úkony, které jsou s ohledem na odporovatelnost u soudu žalovány, jsou považovány darovací smlouvy nebo kupní smlouvy, kde určená kupní cena je výrazně pod tržní či odhadní cenou za předpokladu, že tyto právní kroky vedou ke zkrácení uspokojení věřitelovy vymahatelné pohledávky.

Právní podstata odporovatelnosti právního úkonu spočívá v tom, že na rozdíl od neplatnosti právního úkonu, jež vzniká buď ze zákona (absolutní neplatnost), či tím, že se jí dovolává oprávněný subjekt (relativní neplatnost), a která v obojím případě působí proti všem, odporovatelný právní úkon (ať smlouva, či jednostranný právní úkon) je vždy platným právním úkonem, který ztrácí na základě pravomocného rozhodnutí soudu ve stanovených případech účinnost pouze vůči osobě oprávněné k odporu, tj. vůči věřiteli (tzv. relativní bezúčinnost). Platnost odporovatelného úkonu vůči třetím osobám však vůči třetím osobám zůstává platná.

Odporovatelnost se realizuje prostřednictvím odpůřčí žaloby podané u soudu. Aktivní legitimaci má vždy věřitel, který má v době rozhodování soudu vymahatelnou pohledávku, tj. ten věřitel, který má pro svou pohledávku vůči dlužníkovi již vymožen exekuční titul. Pasivní legitimaci má ten subjekt, v jehož prospěch byl právní úkon učiněn (typicky obdarovaný nebo kupující nemovitosti), nebo ten subjekt, kterému z odporovatelného právního úkonu vznikl prospěch. Jak je tedy patrné, dlužník jako takový za žádných okolností pasivně legitimovaný být nemůže, tím však není vyloučeno jeho vedlejšího účastenství ve sporu na straně žalovaného.

Z hlediska právního výkladu odporovatelnosti je dále nutné uvést, že úspěšně lze odporovat pouze takový právní úkon, jehož realizací se prokazatelně znemožnilo uspokojení vymahatelné pohledávky jiným majetkem. Laicky řečeno, za odporovatelný právní úkon nebude považováno darování movité či nemovité věci, kdy majetek dlužníka bude i nadále představovat dostatečnou hodnotu, která spolehlivě uspokojí vymahatelnou pohledávku. Z toho vyplývá důležitý závěr, že ne každá darovací smlouva ohledně nemovitosti či věci movité musí vždy nutně představovat odporovatelný právní úkon.

V neposlední řadě je nutné uvést, že odporovatelný je pouze takový právní úkon, který byl učiněn v posledních třech letech v úmyslu zkrátit věřitele (cum animo fraudandi) za předpokladu, že tento úmysl byl druhé straně znám. Uvedená tříletá lhůta se považuje za prekluzivní; nebude-li uplatněna, možnost realizovat odporovatelnost jako subjektivní právo zanikne.

Právní význam úspěšně podané odpůřčí žaloby a existence pravomocného rozhodnutí soudu spočívá v tom, že napadený právní úkon dlužníka nemá vůči věřiteli právní účinky, a to ex tunc. Proto věřitel může požadovat uspokojení své vymahatelné pohledávky přímo z toho, co odporovatelným právním úkonem z majetku dlužníka ušlo (např. zcizil-li dlužník odporovatelným právním úkonem movitou či nemovitou věc, přešlo sice vlastnické právo na třetí osobu, avšak zkrácený věřitel se v případě úspěchu své odpůřčí žaloby může výkonem rozhodnutí – exekucí – hojit na předmětné movité či nemovité věci, jako by byla nadále ve vlastnictví dlužníka).

Není-li z tohoto majetku uspokojení dobře možné, tj. není možné buď vůbec, anebo není alespoň dobře možné (např. věc přenechaná dlužníkem byla jejím nabyvatelem dále prodána či jinak zcizena) má zkrácený věřitel právo na peněžitou náhradu vůči tomu, kdo měl z odporovatelného právního úkonu prospěch. Pojem "prospěch" přitom nelze podle soudní judikatury vykládat tak, že vylučuje z možnosti odporovat právní úkony úplatné (např. kupní smlouvu). Jde o peněžitou náhradu, která nepodléhá právnímu režimu náhrady škody, tato náhrada je omezena výší získaného prospěchu.

2. Využití institutu odporovatelnosti v exekučním řízení

Z dosud uvedeného výkladu a zejména s ohledem na existenci právního institutu generálního inhibitoria, který je upraven v § 44a zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, v platném znění (dále jen e. ř.), je víc než patrné, že užití odporovatelnosti se nabízí od doby existence pravomocného exekučního titulu do doby, kdy ze zákona nastává institut generálního inhibitoria, které pro povinného představuje zákaz pod sankcí relativní neplatnosti nakládat s veškerým svým majetkem. Uvedený zákonný nástup generálního inhibitoria nastává okamžikem doručení vyznění o zahájení exekuce povinnému.

Jaký právní význam tedy má úspěšně podaná odpůřčí žaloba s ohledem na exekuční řízení? Odpověď nám podává zejména judikatura, konkrétně základní judikát v této oblasti, R 26/2000, kde je určeno, že rozhodnutí soudu, kterým bylo

vyhověno žalobě na určení o tom, že právní úkon dlužníka je vůči věřiteli s ohledem na § 42a obč. zák. neúčinný, představuje podklad k tomu, aby se věřitel mohl na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu) vydaného proti dlužníkovi domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovatelným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoliv proti dlužníkovi, ale vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn.

Po vyslovení relativní bezúčinnosti musí podat úspěšný žalobce (oprávněný) nový návrh na nařízení exekučního řízení. Podkladem pro nařízení této další exekuce je původní exekuční titul společně s pravomocným rozsudkem soudu, ve kterém se určuje odporovatelnost právního úkonu. V exekučním návrhu, který musí splňovat veškeré uvedené náležitosti dle ustanovení § 38 e. ř., musí být rovněž nad rámec zákonem stanovených požadavků dostatečně určité specifikován majetek, který byl předmětem úspěšné odpůrcí žaloby, tedy takový majetek, který může exekutor v předmětném řízení jako jediný exekuci postihnout. Není tedy možné v tomto dalším řízení vést exekuci na jakýkoliv jiný majetek než ten, který byl předmětem úspěšné odpůrcí žaloby a jenž je dostatečně určité specifikován v návrhu na nařízení exekuce.

2.1 Stanovisko odboru dohledu Ministerstva spravedlnosti ČR

K dané problematice bych rád uvedl i stanovisko Ministerstva spravedlnosti ČR, odboru dohledu, se kterým jsem se měl tu možnost podrobně seznámit. Odbor dohledu víceméně zaujímá výše uvedený postup a stanovuje, že rozhodnutí soudu, kterým bylo vyhověno žalobě na určení, že právní úkon dlužníka je vůči věřiteli neúčinný (§ 42a OZ), představuje podklad k tomu, že se věřitel může domáhat nařízení exekuce postižením toho, co odporovaným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoli proti dlužníkovi, ale vůči osobě, v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. Tedy po vyslovení neúčinnosti právního úkonu by musel být exekutor pověřen k provedení exekuce proti osobě, v jejíž prospěch byl uveden právní úkon učiněn.

Nejsou mi známy případy, kdy by Ministerstvo spravedlnosti reagovalo na nerespektování výše uvedeného postupu (tzn., že by soudní exekutor například pochybil v tom smyslu, že by nezákonným způsobem na základě úspěšné odpůrcí žaloby vydal exekuční příkaz na prodej nemovitosti v původním exekučním řízení proti novému vlastníku nemovitosti) podáním kárné žaloby. Provinění obdobného typu byla v minulosti Mi-

nisterstvem spravedlnosti ČR vždy kvalifikována jako drobný nedostatek ve smyslu ustanovení § 7a e. ř.

3. Druhotný převod nemovitosti

Daleko problematičtější je ovšem situace, kdy je sice vyslovena relativní bezúčinnost právního úkonu, ovšem takovýto vlastník majetek dále převede na další osobu. Dojde tedy k situaci, kdy například subjekt, který nabyt nemovitost sice odporovatelným úkonem, přesto platným právním úkonem – jak již bylo výše vysvětleno – ji dále převede na další subjekt.

JUDr. Igor Pařízek ve svém článku, který vyšel v Právních rozhledech 20/2008, rozlišuje dvě základní situace, které v praxi nastávají s ohledem na odporovatelnost a následný převod na další subjekt.

Základním rozlišujícím faktorem mezi oběma situacemi je doba, kdy došlo k druhotnému převodu. JUDr. Pařízek uvádí první možnost, následný převod je realizován v době před podáním odpůrcí žaloby. Druhá možnost podle JUDr. Pařízka je období následného převodu v době po podání odpůrcí žaloby, tedy v době, kdy probíhá nalézací řízení o odporovatelnosti právního úkonu prvotního převodu.

3.1 Druhotný převod ještě před podáním odpůrcí žaloby

První nastíněná situace nastává, když osoba, která získala majetek na základě prvotního převodu, který bude následně napadán odpůrcí žalobou, jej dále převede na další osobu ještě před podáním odpůrcí žaloby. V právě uvedeném případě musí věřitel nejprve napadnout prvotní převod. Pokud dosáhne odporovatelnosti právního úkonu, musí podat další žalobu podle ustanovení § 42a odst. 4 obč. zák.

Teprve pak se může věřitel obrátit se svojí další žalobou na další osobu, která měla z odporovatelného úkonu prospěch. Touto osobou podle zákona již nemusí být nutně jen třetí osoba, která s dlužníkem učinila odporovatelný úkon, nýbrž i další osoby, které z tohoto úkonu měly prospěch. Mohou to být tedy i další osoby, na které třetí osoba dále převedla odporovatelně získaný majetek, pokud z tohoto převodu měly prospěch. Není proto vyloučeno, aby těchto osob bylo i několik (několik převodců, resp. nabyvatelů majetku v řadě), jestliže všechny z od-

porovatelného právního úkonu získaly nějaký prospěch (byť v různé výši). V řízení o zaplacení náhrady ale opět nebude pasivně legitimován dlužník věřitele.

Zde se již bude jednat o žalobu o poskytnutí náhrady dle § 42a odst. 4 věty za středníkem obč. zák., tj. o žalobu o zaplacení peněžité částky, když jiný způsob náhrady již nebude připadat v potaz. Náhradou je zde třeba rozumět zvláštní nárok založený věřiteli citovaným ustanovením pro zvláštní případ v něm uvedený, tj. pro nemožnost věřitele dosáhnout uspokojení přímo z odporovatelně převedeného majetku. Nebude se proto jednat např. o nárok na náhradu škody apod. Promlčecí lhůta k podání žaloby o náhradu by se nejspíš odvíjela od právní moci rozsudku, kterým byla vyslovena odporovatelnost právního úkonu, a činila by 3 roky dle obecného ustanovení § 101 obč. zák. Lze si ovšem dobře představit (zejména pro potřeby praktického života a jednoduchost soudního řízení), že by se otázka odporovatelnosti mohla řešit i jen jako otázka předběžná v rámci jediné žaloby o zaplacení náhrady dle § 42 odst. 4 věty za středníkem obč. zák., podané jen vůči dalšímu nabyvateli, byť tomu celkové znění čtvrtého odstavce spíše nenasvědčuje.

3.2 Druhotný převod až v rámci nalézacího řízení o odpůrčí žalobě

Nyní ke druhé situaci, kdy věřitel podá k soudu odpůrčí žalobu vůči třetí osobě dříve, než tato odporovatelně získaný majetek převede na další osobu, a k takovému převodu dojde až v rámci zahájeného soudního řízení. K této situaci se výslovně vyjádřil Nejvyšší soud v rámci svého rozsudku ze dne 27. 5. 2008, sp. zn. 29 Odo 732/2006. Zde byl vysloven názor, podle kterého převede-li žalovaný majetek získaný odporovatelným úkonem na další osobu poté, co proti němu byla podána odpůrčí žaloba, tedy zjevně v úmyslu zmařit dosažení účelu odpůrčí žaloby, jde o právní úkon neplatný.

Tento, dle mého názoru ne příliš známý, ovšem rozměrem svého významu naprosto zásadní rozsudek přispívá k podstatné ochraně věřitele. Současně velkou měrou naplňuje hlavní smysl a podstatu úpravy odporovatelnosti zakotvené v ustanovení § 42a obč. zák. Je ale třeba vyzdvihnout, že citované rozhodnutí se týká neplatnosti opakovaného převodu odporovatelně získaného majetku až v průběhu soudního řízení o odpůrčí žalobě, tj. netýká se opakovaných převodů ještě před zahájením řízení o odpůrčí žalobě, tak jak je popisováno u první situace.

Závěrem bych chtěl potvrdit obecně známou skutečnost, že aktuální úprava právního institutu odporovatelnosti je v zákoně řešena dosti úzce. S ohledem na právní jistotu by bylo jednoznačně přínosnější, kdyby se zejména novější judikatura promítla do paragrafového znění. Současná právní úprava zatím jen zavdává příčinu k různým dohadům a myšlenkám, tak jak je naznačováno výše.

4. Úspěšně podaná odpůrčí žaloba v rámci daňového řízení

Nyní bych rád poukázal na skutečnost, že podávání odpůrčí žaloby není možností, která by byla využívána zřídkakdy. Níže uvedený příklad demonstruje nikoliv exekuci soudní, nýbrž daňovou. Za podstatné ovšem považuji to, že obě exekuce k sobě mají velice blízko, a jak jsem již řekl, podstatou je právě užití práva efektivně podat odpůrčí žalobu dle ustanovení § 42a občanského zákoníku. Níže uvedený text je využit ze systému CODEXIS ADVOKACIE, který jej převzal z www.ucetni-portal.cz.

Daňový dlužník před zahájením daňové kontroly, avšak v průběhu probíhajícího trestního stíhání pro trestný čin zkrácení daně, daroval svému synovi darovací smlouvou dům s pozemky. Po ukončení daňové kontroly bylo daňovému subjektu doměřeno cca 400.000,- Kč na dani z přidané hodnoty a následně ještě 990.000,- Kč na dani z příjmů fyzických osob.

Po předání uvedených doměrků k vymáhání bylo zjištěno, že dlužník už nedisponuje žádným majetkem. Finanční úřad proto podal odpůrčí žalobu dle § 42a zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů. Po soudním projednání bylo žalobě vyhověno a soud rozsudkem určil, že je darovací smlouva uzavřená mezi dlužníkem a jeho synem vůči finančnímu úřadu neúčinná.

Vzhledem k tomu, že nedoplatky nebyly uhrazeny, podal finanční úřad následně návrh na výkon rozhodnutí prodejem nemovitostí, jejichž převod byl vůči finančnímu úřadu neúčinný. Soud provedl úspěšnou dražbu nemovitostí a na základě rozvrhového jednání usnesením přisoudil Finančnímu úřadu 1,2 mil. Kč.

Z původně beznadějně vypadajícího případu získal finanční úřad důsledným uplatněním zákonných možností většinu doměřených daní do státního rozpočtu.

5. Judikatura

Předtím, než se pokusím o úvahu de lege ferenda, vyjmenuji alespoň fragmenty několika judikatorních nálezů týkající se meritorně projednávané problematiky. Nebudu se již podrobně zabývat základním judikátem v této oblasti, tedy Rozsudkem NS ze dne 27. 5. 1999, sp. zn. 2 Cdon 1703/96 zveřejněný pod č. R 26/2000, který je uváděný výše. Dále chci uvést usnesení Městského soudu v Praze ze dne 10. 4. 2009 pod č. j. 14 Co 51/2009-58, které stanoví, že při nařízení exekuce dle zák. č. 120/2001 Sb., jejímž podkladem je rozsudek, kterým bylo žalobě dle § 42a obč. zák. vyhověno, může soud nařídít exekuci jen ohledně majetku a jen v tom rozsahu, o který byl majetek původního dlužníka ve prospěch povinného zkrácen.

Dalším je pak usnesení Ústavního soudu ČR ze dne 1. 10. 2002 pod sp. zn. II. ÚS 269/01, který stanoví, že podle ustanovení § 42a odst. 4, věta první, o. z. je právní úkon, kterému věřitel s úspěchem odporoval, vůči němu neúčinný potud, že věřitel může požadovat uspokojení své pohledávky z toho, co odporovatelným právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku. Účelem postupu dle tohoto ustanovení je tedy dosáhnout určení, že dlužníkem uskutečněný právní úkon je vůči věřiteli neúčinný. Takové rozhodnutí představuje podklad k tomu, aby se věřitel mohl domáhat uspokojení z toho, co z jeho majetku odporovatelným právním úkonem ušlo, a to cestou nařízení exekuce. Se stěžovatelkou lze souhlasit potud, že na základě samotného návrhu na určení neúčinnosti darovací smlouvy (resp. rozhodnutí o něm) nemůže být bez dalšího provedeno exekuční řízení. Specifikum řízení dle ustanovení § 42a o. z. spočívá v tom, že vytváří podmínky pro výkon rozhodnutí na základě příslušného exekučního titulu. Výkon rozhodnutí by bez takového titulu nebyl přípustný.

Třetím judikátem, který považuji za vhodné uvést, je usnesení Ústavního soudu ČR č. j. III. ÚS 319/05 ze dne 17. 2. 2006, který stanovil, že vyslovení odporovatelnosti znamená relativní neúčinnost právního úkonu, tedy stav, kdy právní úkon zůstává platným právním úkonem, ale pouze ve vztahu mezi věřitelem a třetí osobou se na něj hledí, jako by k němu nebylo došlo. Pasivně legitimována je tedy osoba, na kterou byl na základě úspěšně odporovatelného úkonu ve smyslu § 42a obč. zák. převeden dlužníkem majetek a její majetek může být postižen návrhem na nařízení výkonu rozhodnutí. Stěžovatel se rovněž mýlí ve svém tvrzení, že Mgr. J. K. má postavení jiného, než kdo je v rozhodnutí označen jako oprávněný ve smyslu § 256 o. s. ř., neboť na ni nepřešla povinnost z rozhodnutí (tj. zaplatit stěžovateli přiznaný dluh), jakkoliv by bylo možno postihnout nemovitost na ni převedenou dlužníkem Ing. P. K. podle § 42a obč. zák.

6. Nezákoný převod majetku obchodních společností a fyzických osob de lege ferenda

Empirické zkušenosti jednoznačně ukazují negativní trend v tom, že řada obchodních společností, ale i fyzických osob, dostanou-li se do exekuce, jsou nemajetné, resp. účetně již nevykazují žádný majetek. A to i přesto, že se v rámci nalézacího

řízení jednatele společnosti nebo jejich pověřeni zaměstnanci či právní zástupci dostavují k soudním jednáním. V provizoriu od vyhlášení rozhodnutí nalézacího soudu do doby doručení vyzoomění a nařízení exekuce ovšem nezákoným způsobem převedou svůj majetek. Způsob obrany proti tomuto jevu je popsán výše, ovšem napadá mě myšlenka, zdali by se právní úprava neměla zaměřit právě na zmiňované mezidobí a zpřísnit uvedené převody majetku. Možným krokem by mohla být obrana prostřednictvím namítnutí relativní neplatnosti, kdy by exekutor následně po pověření k vedení exekuce mohl vydat exekuční příkaz na konkrétní majetek, který by spadl do kategorie převodů, o nichž je právě řeč.

Na místě je určitě otázka tvrdosti v neprospěch dlužníka či povinného možností oprávněného či exekutora namítnout relativní neplatnost. K tomu ovšem znovu apeluji na empirické zkušenosti uvedené výše a současně na fakt, že takovýmto způsobem se brání převážně dlužníci, proti kterým jsou namířeny vysoké pravomocné pohledávky. Onu nepřiměřenou tvrdost naopak jednoznačně spatřuji v tom, že věřitel je úspěšný v nalézacím řízení a dlužník následně svou chytrostí převede majetek na jiné osoby. Přestože nezřídká má věřitel povědomí o takových převodech majetku, musí dle dnešní zákonné úpravy opět postupovat soudním sporem; naopak výše uvedeným modelem by mohl exekutor pouze vydat exekuční příkaz.

Seznam literatury:

- Pařízek, I.: *Další převod majetku získaného odporovatelným právním úkonem*, *Právní rozhledy*, č. 20, 2008.
- JEHLIČKA, Oldřich, ŠVESTKA, Jiří a ŠKÁROVÁ, Marta. *Občanský zákoník: komentář*. 6. vyd. Praha: C. H. Beck, 2001, xxiii, 1448 s. Beckova edice komentované zákony. ISBN 80-717-9339-6.
- KASÍKOVÁ, Martina. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád): komentář*. 2. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 643 p. ISBN 978-807-4001-796.
- ŠVESTKA, Jiří a DVOŘÁK, Jan: *Občanské právo hmotné*. 5., jubilejní aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 459 s. ISBN 978-807-3574-680.

KOMORNÍ LISTY OCENILY VÍTĚZE ODBORNÉ SOUTĚŽE

Mgr. Petra Báčová

tisková mluvčí
Exekutorské komory ČR

Komorní listy podporují publikační aktivitu mladých právníků! Ocenily vítěze odborné soutěže, jejímž tematickým zadáním byla novela občanského soudního řádu a exekučního řádu účinná od 1. ledna 2013. Prezident Exekutorské komory ČR Mgr. Ing. Jiří Prošek také předal čestné uznání a hodnotnou cenu absolutnímu vítězi soutěže Mgr. Janu Rathouskému, jehož článek uspěl nejen mezi pojednáními o velké novele, ale i ve zvlášť vyhlášeném klání exekutorských koncipientů.

Členové redakční rady se s oceněnými setkali 10. května v pražském centru Exekutorské komory ČR. V úvodu prezident Jiří Prošek oficiálně přivítal nové členy orgánu, který garantuje vysokou odbornou úroveň časopisu, a to JUDr. et PhDr. Stanislava Balíka a prof. JUDr. Karla Marka, CSc. „*Komorní listy rostou a je to zásluha lidí, kteří je tvoří – tedy právě redakční rady, ale i autorů. Jsem proto rád, že se do soutěže zapojilo tolik zájemců a že kvalita zaslaných prací byla vysoká,*“ řekl Mgr. Ing. Jiří Prošek. Po předání diplomů a hodnotných finančních odměn se debatovalo o argumentech, které autoři soutěžních prací na stránkách časopisu prezentovali, nebo o údělu čerstvých absolventů právnických fakult v praktickém fungování exekutorských úřadů, soudů či advokátních kanceláří.

V minulém vydání Komorních listů jsme vám představili první část soutěžních příspěvků, včetně kompletního přehledu umístění. Nyní nabízíme práce Mgr. Vladimíra Loutockého a Mgr. et Mgr. Barbory Maisnerové, jež se rozhodnutím redakční rady a recenzentů zařadily na 2. a 3. příčku, a další do soutěže zařazené statě Veroniky Urbanové a Mgr. Veroniky Krbcové.

Prezident Exekutorské komory Mgr. Ing. Jiří Prošek předává ocenění Mgr. Janu Rathouskému, vítězi obou soutěží.

Nový člen redakční rady prof. JUDr. Karel Marek, CSc., a Mgr. Jan Rathouský v debatě o publikační aktivitě exekutorských a advokátních koncipientů.

Mgr. Pavel Tintěra, JUDr. et PhDr. Stanislav Balík a prof. JUDr. Karel Marek, CSc., členové redakční rady (zleva), hovoří o poměru mužů a žen v právnických profesích.

EXEKUČNÍ SOUD

Mgr. Vladimír Loutocký

vyšší soudní úředník
Okresní soud Brno-venkov

Zákonem č. 396/2012 Sb. byl podstatně novelizován nejen zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „občanský soudní řád“) a další související zákony, ale i zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád (dále jen „exekuční řád“). Předmětem tohoto příspěvku je pak pokus o zhodnocení, zda a případně jak se tyto změny dotkly vymezení a postavení institutu zvaného exekuční soud v exekučním řízení, tedy především určení jeho příslušnosti.

Předem je nutno zmínit, že pojem „exekuční soud“ byl do českého právního řádu zaveden už s účinností exekučního řádu. Od svého počátku je definován formou tzv. legislativní zkratky nejdříve v § 35 odst. 2, později v § 28 a nově v § 7 odst. 6 exekučního řádu, a to jako soud, který je věcně a místně příslušný k pověření navrhovaného soudního exekutora vedením exekuce. Přesto je možné říci, že jde o zvláštní instituci, jejíž obdobu je možno spatřovat např. v insolvenčním soudu podle § 2 písm. b) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a jeho řešení (insolvenční zákon). Exekuční soud totiž nejenže pověřuje soudního exekutora vedením exekuce, ale také rozhoduje o spojení exekučních řízení (§ 37 odst. 4 a 5 exekučního řádu), o vyloučení soudního exekutora z exekučního řízení z důvodu jeho podjatosti (§ 29 exekučního řádu), o změně soudního exekutora (§ 44b odst. 2 exekučního řádu), o odkladu exekuce (§ 54 exekučního řádu), o zastavení exekuce (§ 55 exekučního řádu), o námitkách proti příkazu k úhradě nákladů exekuce (§ 88 odst. 3 exekučního řádu) a v neposlední řadě o žalobě na vyloučení věci z exekuce (§ 68 odst. 4 exekučního řádu). Stanovisko, že jde o specifickou instituci, byť jde samozřejmě vždy o soud, lze podpořit i tím, že ne všechny soudy, které se přímo vztahují k právní úpravě exekucí, jsou soudy exekučními. Nejde přitom jen o krajské soudy, které rozhodují o odvoláních proti rozhodnutím soudního exekutora (ve smyslu § 28 a § 55b odst. 1 exekučního řádu zde soudní exekutor de facto vystupuje v roli soudu exekučního, tedy soudu prvního stupně), ale také o okresní soudy, v jejichž obvodu působí příslušný soudní exekutor, ať už jde o obecný výkon státního dohledu (§ 7 odst. 6 exekučního řádu) či podle dřívější právní úpravy o vedení exekutorského archivu (podle části druhé, čl. IV, bodu 3 zákona č. 396/2012 Sb. tyto soudy odevzdávají obsah archivu Exekutorské komoře České republiky).

liky a nástupcům bývalého soudního exekutora), což nemusejí být vždy soudy exekuční, neboť příslušnost exekučních soudů se odvíjí od jiných hledisek, než je sídlo exekutorského úřadu, jakkoli by bylo možné si de lege ferenda představit, že by tomu tak být mohlo (viz závěr tohoto příspěvku).

Z hlediska věcné příslušnosti je exekučním soudem, na rozdíl od zmíněného insolvenčního soudu, kterým je krajský soud, vždy soud okresní. Tím je pak třeba rozumět nejen soud takto označený, ale ve smyslu čl. 91 odst. 1 ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, a § 8 a § 9 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), i pražské obvodní soudy a brněnský městský soud. Zmíněná novela č. 396/2012 Sb. se určení věcné příslušnosti nijak nedotkla, a tak v tomto směru nevznikají žádné pochybnosti, a pokud by snad některý soudní exekutor svou žádost o pověření a nařízení exekuce zaslal např. krajskému soudu, bude nepochybně bez dalšího postoupena příslušnému soudu okresnímu.

Otázka, která je poněkud komplikovanější a která je proto také podstatou tohoto příspěvku, je určení místní příslušnosti exekučního soudu. Zde již k určité změně došlo. V původním znění § 45 odst. 2 exekučního řádu byl místně příslušným exekučním soudem ten soud, v jehož obvodu měl povinný, fyzická osoba, své bydliště, případně kde se zdržoval, u právnické osoby přirozeně rozhodovalo její sídlo. Pokud takové bydliště či místo zdržování se, příp. sídlo, nebylo na území České republiky, místně příslušným exekučním soudem byl ten soud, v jehož obvodu měl povinný svůj majetek. Novela pak první kritérium posuzování místní příslušnosti, bydliště či místo zdržování změnila na místo trvalého pobytu, resp. místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince (konkurenci mezi více místně příslušnými soudy pak ještě z původního kritéria časové priority doručení žádosti soudního exekutora o udělení pověření změnila na abecední, resp. číselné označení soudu).

Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb. v této oblasti sice mlčí, ale změnu na místo trvalého pobytu lze rozhodně uvítat. Podle již standardního chápání je bydliště takové místo pobytu daného subjektu, na kterém bydlí s úmyslem se zde zdržovat trvale (srov. § 85 odst. 1 občanského soudního řádu), naopak místo trvalého pobytu má ve smyslu § 10 odst. 1 zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), pouze evidenční charakter. O skutečném bydlišti povinného toho tedy mnoho nevyovídá, ale pokud si stát tuto skutečnost vytvořil zřejmě se záměrem nějakým stabilním způsobem „územně podchytit“ či „lokalizovat“ své občany, není žádného důvodu,

proč by nemohla být využívána i v rámci exekučního řízení, jestliže jde pouze o fázi určení místně příslušného exekučního soudu. Vzhledem k tomu, že celá tíha provedení exekuce leží na pověřeném soudním exekutorovi, je to on, který se s povinným stýká, koho povinný v průběhu exekuce kontaktuje. Exekuční soud, jak shora uvedeno, rozhoduje jen v několika případech, které ovládá spíše zásada písemnosti. Případy zastavení exekuce podle § 269 odst. 2 občanského soudního řádu jsou výjimkou, kvůli které není nutno mít podobnou právní úpravu místní příslušnosti, která platí v případě výkonů rozhodnutí, kde je aktivním činitelem soud. Je pravděpodobné, že bydliště povinného jako kritérium určení místní příslušnosti bylo převzato právě z úpravy občanského soudního řádu, aniž by to však mělo zásadnější odůvodnění. Pokud by mělo platit, že je třeba v zájmu ochrany práv povinného přiblížit mu subjekt, který exekuci vede, co nejbližší, měla být prosazena již delší dobu diskutovaná tzv. „teritorialita“ soudních exekutorů, ať už na úrovni okresů, nebo alespoň soudních krajů. Ta však, alespoň prozatím, zavedena nebyla, takže je stále možné, aby exekuci proti povinnému s bydlištěm např. v Ostravě vedl soudní exekutor se sídlem řekněme v Chebu, a v takovém případě je určení Okresního soudu v Ostravě jako soudu exekučního vcelku zbytečné. Místo trvalého pobytu je dostačujícím kritériem pro stanovení místní příslušnosti, navíc i kritériem vhodnějším, což je druhým pozitivem, které lze v novelizaci této oblasti exekučního řádu spatřovat. Na rozdíl od bydliště je totiž místo trvalého pobytu jednoduše a rychle zjistitelné a ověřitelné vyhledáním tohoto údaje z příslušného registru, což má své dopady pro rychlost řízení. Dříve bylo nutno ve fázi před nařízením exekuce a pověřením navrhovaného soudního exekutora jejím provedením zjistit skutečné bydliště povinného, což měl ve smyslu § 38 odst. 1 a § 39 odst. 1 exekučního řádu učinit soudní exekutor, aby mohl určit příslušný exekuční soud, kterému mohl podle § 44 odst. 1 exekučního řádu postoupit jak návrh na nařízení exekuce, tak svou žádost o pověření jejím provedením. Dlužno dodat, že pokud tak neučinil, nezbývalo danému soudu, než aby zjišťovací úkony provedl sám, než mohl případně postupovat přiměřeně podle § 105 odst. 2 občanského soudního řádu, ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu. To ovšem nebylo vzhledem k zásadě hospodárnosti a rychlosti řízení podle § 6 občanského soudního řádu, která se projevila i v ustanoveních § 44 odst. 1 a 3 exekučního řádu, úplně optimální.

Na tomto místě je vhodné se od dosavadního směru příspěvku mírně „odchýlit“ a alespoň letmo se zmínit o rozhodování o místní příslušnosti. Dosavadní soudní praxe dospěla k závěru, že soud, kterému byl doručen návrh na nařízení exekuce a žádost soudního exekutora o pověření jejím provedením a který dospěl k závěru, že exekučním soudem není, měl vydat usnesení o své místní nepříslušnosti a věc příslušnému soudu

postoupit. Je možné se vzhledem k výše uvedenému názoru o svébytnosti instituce zvané exekuční soud (dříve § 28, nyní § 7 odst. 6, s návazností na § 45 exekučního řádu), jakož i nutnosti pouze přiměřeného použití občanského soudního řádu podle § 52 odst. 1 exekučního řádu domnívat, že tak měl učinit výrokem, kterým prohlásil, že exekučním soudem není, v praxi však byla vydávána i rozhodnutí o vyslovení prosté místní nepříslušnosti, jak je tomu např. v klasickém nalézacím řízení u soudu obecného. Stejně tak se ale lze domnívat, že ani jedna možnost není vysloveně chybná, způsobující vadnost rozhodnutí. Vzniká nicméně otázka, zda by takové usnesení mělo být vydáváno i po 1. lednu 2013, či zda by nepostačil závazný pokyn soudnímu exekutorovi, aby svou žádost postoupil příslušnému exekučnímu soudu, když soud už v této fázi nerozhoduje, když již nejde o zjišťování bydliště povinného, ale první kritérium určení místní příslušnosti je dáno stejně jako u povinných, právnických osob, vcelku jasně, a když druhé kritérium soud zkoumat nemá (viz dále). Na druhou stranu exekuční řád zde mlčí, což by podle § 52 odst. 1 exekučního řádu mohlo naznačovat nutnost postupu dle § 105 odst. 2 občanského soudního řádu. Rozhodnutí v tomto směru dá proto nepochybně až soudní praxe, je možné snad jen předpokládat, že pokud by pověření a nařízení exekuce, jež (alespoň formálně) není soudním rozhodnutím a nelze jej proto k odvolání zrušit, vydal nepříslušný soud, vedlo by to k zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu, ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu.

Pokud bychom se ale měli vrátit k pozitivnímu určování místní příslušnosti, lze jednoznačně konstatovat, že v případě prvního kritéria nyní s novelou č. 396/2012 Sb. vše zbytečně odpadá, pomineme-li tedy možnost, že i přes jasný a nezpochybnitelný údaj o místě trvalého pobytu, příp. sídla, navrhovaný soudní exekutor svou žádost o pověření a nařízení exekuce zašle nepříslušnému soudu, když patřičně nezohlední rozdíl mezi vymezením okresů podle vyhlášky č. 564/2002 Sb. a obvodů okresních soudů podle § 9 odst. 2 a příloh č. 3 a 4 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích). Tato možnost není vzhledem k dosavadním zkušenostem zcela nereálná, a ačkoli z hlediska hodnocení zákoně úpravy není úplně relevantní, přináší shora uvedenou otázku o formě posouzení místní nepříslušnosti.

Co však stále zůstává, je určitá problematičnost druhého kritéria určení místní příslušnosti, tedy majetku povinného. Jestliže dříve nebylo známo bydliště povinného, fyzické osoby, ani místo, kde se zdržuje, bylo rozhodující umístění jeho majetku na území České republiky. Pokud však ani toto kritérium nebylo vyjasněno, oprávněný žádný exekučně postižitelný majetek povinného neoznačil, ale pravomoc českých soudů byla dána,

musely soudy postupovat dle § 11 odst. 3 občanského soudního řádu, ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu, a ponechat určení exekučního soudu Nejvyššímu soudu. V jeho judikatuře se v této věci vyskytly původně dva rozdílné přístupy, např. v usnesení ze dne 17. dubna 2012, sp. zn. 32 Nd 80/2012, byl učiněn závěr, že takové určení místně příslušného exekučního soudu je možné až poté, co proběhne neúspěšné pátrání po existenci majetku povinného, konkrétně třeba dotazy na katastrální úřady, Středisko cenných papírů, banky apod. Naopak v poněkud pozdějším usnesení stejného senátu ze dne 26. června 2012, sp. zn. 32 Nd 166/2012, došlo k obratu a Nejvyšší soud, byť s problematickou aplikací Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (dále jen „nařízení Brusel I“) na výkon rozhodnutí orgánu veřejné správy, dovodil, že skutečnost, zda má povinný exekučně postižitelný majetek na území České republiky, může vyjít najevo až v průběhu provádění exekuce. Vzhledem k tak rozdílné judikatuře vydal 12. září 2012 velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu usnesení sp. zn. 31 Nd 200/2012, ve kterém se přiklonil k druhému pojetí, a to vzhledem k tomu, že pojetí první by „odporovalo cíli exekučního řízení – zjistit majetek dlužníka (povinného) a uspokojit z něj navrhovatele (věřitele)“. Proto „není případné, aby již v rámci posuzování místní příslušnosti exekuční soud zjišťoval, zda a případně na jakém místě v České republice má povinný majetek“. Při samotném určení exekučního soudu pak zformuloval několik hledisek, kterými se zřejmě bude dále v případě postupu dle § 11 odst. 3 občanského soudního řádu, ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu, řídit. Je možné vyjít ze sídla soudního exekutora, ze skutečnosti, u kterého soudu bylo řízení zahájeno, případně z jiných skutečností, např. místa vzniku vymáhané pohledávky. Z uvedeného plyne, že po novele bude nadále nutné, pokud povinný nebude mít místo trvalého pobytu či místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince, příp. sídlo na území České republiky, a nebude ani znám jeho majetek, se bez dalšího zjišťování tohoto majetku obracet na Nejvyšší soud, aby ten určil exekuční soud. S ohledem na skutečnost, že soudní exekutor má svou žádost o pověření a nařízení exekuce zaslat již určenému exekučnímu soudu a s ohledem na ustanovení § 28 exekučního řádu, podle kterého se úkony soudního exekutora považují za úkony soudní, je zřejmé, že obracet se na Nejvyšší soud by měl už soudní exekutor.

Podmínkou aplikace § 11 odst. 3 občanského soudního řádu však je, a v tom je právě možné vidět jisté komplikace, splnění podmínky pravomoci soudů České republiky, přičemž podle § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, tato pravomoc je dána tehdy, pokud je dána jejich příslušnost. Jistou oporu pak lze nalézt jen v nařízení Brusel I, konkrétně v článku 22, bodu 5 [od 10. ledna 2015

bude nahrazen čl. 24, bodem 5 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012], který stanoví, že bez ohledu na bydliště mají výlučnou příslušnost pro exekuční řízení soudy toho členského státu, na jehož území exekuce byla nebo má být provedena. Toto ustanovení však již bohužel neříká právě to, kde byla nebo má být exekuce provedena, a tak je lze jednoduše vykládat i tak, že stanoví výlučnou působnost exekučních soudů pouze pro území vlastního státu. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2010, sp. zn. 4 Nd 449/2010, se ale vyslovuje v tom směru, že výrazem „má být proveden“ se rozumí místo skutečného provedení podle jeho způsobu, tedy tam, kde je reálně dosaženo účelu exekuce. A protože do zjištění neexistence exekučně postižitelného majetku povinného takovou skutečnost nelze vyloučit, má být pravomoc českých soudů dána. Tento judikát může zanechávat jisté pochyby, pro praxi je ale jistě využitelný.

Nepopiratelný problém nicméně leží jinde, podstatné totiž je, že nařízení Brusel I je aplikovatelné pouze na některé občanskoprávní a obchodněprávní věci, nevztahuje se mimo jiné na majetkové vztahy mezi manžely, dědické věci nebo v neposlední řadě na rozhodčí řízení. Kromě toho se samozřejmě nevztahuje na věci daňové, celní a správní. Tím jsou tedy exekuční tituly rozděleny na dva druhy, exekuční řízení s jedním z nich může být posouzeno s pomocí shora uvedeného výkladu čl. 22, bodu 5 nařízení Brusel I, ve druhém případě zůstává jen § 37 odst. 1 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, který ale při postupu dle shora citovaného rozhodnutí sp. zn. 31 Nd 200/2012, tedy předchozího nezjišťování majetku povinného, mnoho nepomůže. Jako řešení se pak nabízí jen to, že řízení bude zastaveno z důvodu neexistence pravomoci (§ 104 odst. 1 občanského soudního řádu, ve spojení s § 52 odst. 1 exekučního řádu), což ale asi není úplně přesně to, co by judikatura Nejvyššího soudu zřejmě chtěla.

Jak je vidět, novela č. 396/2012 Sb. všechny problémy nevyřešila, alespoň tedy co se týče exekučního soudu, resp. určení jeho místní příslušnosti. Značná část komplikací odpadá změnou prvního kritéria z bydliště či místa zdržování se povinného, fyzické osoby, na místo trvalého pobytu nebo místo pobytu na území České republiky podle druhu pobytu cizince, pokud ale dojde na zkoumání subsidiárního druhého kritéria, exekučně postižitelného majetku povinného, zůstává soudní exekutor při vyhodnocení toho, který soud je soudem exekučním, stále ve značné nejistotě. Snad dá v budoucnu odpověď soudní praxe, existovalo by ale snazší řešení ve formě další novelizace, která by místní příslušnost exekučního soudu navázala na sídlo soudního exekutora. Lze jen odkázat na shora uvedené argumenty, že není nutné „přibližovat“ exekuční soud povinnému, jestliže tomu tak není u soudního exekutora, v exekuci nejaktivnějšího subjektu. To je však samozřejmě pouze námět

de lege ferenda, praxe se bude muset umět s určováním exekučního soudu vypořádávat, a to do té doby, dokud případně nepřijde nový zákon.

Seznam literatury:

Zákon č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel).

Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád.

Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích).

Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Nařízení Rady (ES) č. 44/2001, o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

Vyhláška č. 564/2002 Sb., o stanovení území okresů České republiky a území obvodů hlavního města Prahy.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. prosince 2010, sp. zn. 4 Nd 449/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. dubna 2012, sp. zn. 32 Nd 80/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2012, sp. zn. 32 Nd 166/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. září 2012, sp. zn. 31 Nd 200/2012.

ODPOVĚDNOST ZA ŠKODU ZPŮSOBENOU SOUDNÍM EXEKUTOREM

Mgr. et Mgr. Barbora Maisnerová

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Praha 8
JUDr. Kataríny Maisnerové

1. Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci

Stát uskutečňuje výkon veřejné moci především prostřednictvím státních orgánů, ale i dalších subjektů, na které byly delegovány některé z úkolů státní správy. Mezi tyto subjekty patří zejména orgány územně samosprávných celků, které vykonávají státní agendu v tzv. přenesené působnosti. Výkonem státní správy však mohou být pověřeny také právnické a fyzické osoby (např. veřejné strážce, notáři, soudní exekutoři).

Delegací na jiné subjekty se ale stát nemůže zbavit odpovědnosti za řádný výkon státní správy. Proto za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nese dle ustanovení OdpŠk odpovědnost stát. Jedná se o odpovědnost absolutní objektivní (bez zřetele k zavinění), v případě splnění podmínek jejího vzniku se jí tedy nelze zprostit.

Mezi předpoklady vzniku odpovědnosti dle OdpŠk patří:

1. nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup,
2. vznik škody nebo nemajetkové újmy,
3. existence příčinné souvislosti mezi 1 a 2.

V současnosti je odpovědnost veřejné moci pojata jako odpovědnost za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím a nesprávným úředním postupem. Nezákonné rozhodnutí je individuální právní akt vydaný orgánem veřejné moci, který je v rozporu s objektivním právem. Obligatorní podmínkou náhrady škody z nezákonného rozhodnutí je skutečnost, že toto rozhodnutí nabylo právní moci a bylo příslušným orgánem zrušeno nebo změněno. Jako nesprávný úřední postup označujeme plnění úkolů státní správy oprávněnými úředními osobami, při kterém dojde k porušení pravidel předepsaných právními normami pro tuto činnost. Orgány státní správy mohou vyvolat vznik odpovědnosti na základě chování aktivního, ale i pasivního. OdpŠk výslovně stanoví, že za nesprávný úřední postup se považuje i nesplnění povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí ve stanovené lhůtě nebo v přiměřené lhůtě.

Pokud byly splněny všechny obligatorní podmínky vzniku odpovědnosti, má poškozený nárok na uplatnění náhrady škody.

OdpšK ukládá povinnost obrátit se se svým nárokem nejprve na úřad, který je příslušný jednat jménem státu. Tímto úřadem je obvykle ministerstvo nebo jiný ústřední správní úřad.

Po uplatnění u příslušného úřadu začíná běžet lhůta 6 měsíců, do které musí tento úřad o nároku rozhodnout. Pokud poškozenému v plném rozsahu nevyhoví nebo lhůta uplyne marně, nastupuje možnost řešení sporu v občanském soudním řízení.

Pokud stát poskytne náhradu škody, má možnost požadovat regresní náhradu na těch, kdo nesprávný úřední postup nebo vydání nezákonného rozhodnutí zavinili. Regresní náhrada je tak založena na subjektivní odpovědnosti.

U práva na náhradu škody dle OdpšK rozlišujeme subjektivní a objektivní promlčecí dobu. Subjektivní promlčecí doba počíná běžet dnem, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. V případě škody vzniklé z nezákonného rozhodnutí začíná běžet až po doručení či oznámení zrušovacího rozhodnutí. Délka subjektivní promlčecí doby jsou tři roky. Objektivní lhůta je stanovena v délce deseti let.

Některé instituty odpovědnosti za škodu při výkonu veřejné moci jsou však upraveny odlišně. U náhrady škody na zdraví existuje pouze subjektivní lhůta 2 let, u zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu je subjektivní lhůta 6 měsíců, objektivní zůstává desetiletá. U regresních úhrad je zakotvena promlčecí doba 1 rok ode dne poskytnutí náhrady škody.

2. Odpovědnost státu za činnost exekutora

V roce 2001 nabyt účinnosti EŘ, který přinesl zásadní změny v oblasti nuceného výkonu exekučních titulů. Došlo ke zřízení institutu soudních exekutorů, které stát zmocnil k výkonu exekuční činnosti. Učinil tak především z důvodu, že sám nebyl schopen tuto agendu vzhledem k vytíženosti soudů efektivně vykonávat. Stát ale nadále nese odpovědnost za řádný výkon státní správy, a proto činnost soudních exekutorů podléhá jeho přísnému dohledu a regulaci.

Zákonem jsou například stanoveny předpoklady pro výkon funkce soudního exekutora, neslučitelnost s jinou výdělečnou činností, jakož i dohled Ministerstva spravedlnosti nad činností exekutorů. Stát určuje počet exekutorských úřadů a vyhláškou reguluje výši odměny exekutora i nákladů exekuce. Proto je spravedlivé, aby stát zároveň odpovídal za škodu způsobenou exekutorem při výkonu státní správy.

Dle ust. § 4 OdpšK stát odpovídá za škodu způsobenou úkony soudního exekutora při výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu. Jedná se tedy převážně o činnosti, kdy soudní exekutor vystupuje jako úřední osoba. Nově je také zakotvena odpovědnost státu i za zástupce exekutora, zanikl-li exekuto-

rovi výkon exekutorského úřadu a je-li tímto zástupcem exekutorský kandidát.

Činnost soudního exekutora se považuje za úřední postup. Je tak vyloučena odpovědnost exekutora za nezákonné rozhodnutí, i když řada výsledků činnosti exekutora nepochybně má charakter rozhodnutí (např. příkaz k úhradě nákladů exekuce, exekuční příkaz, usnesení o zastavení exekuce). Náhrada škody způsobené exekutorem se tak nese v režimu odpovědnosti za nesprávný úřední postup.

Úřadem příslušným k jednání jménem státu je Ministerstvo spravedlnosti. V případě vyplacení náhrady škody má stát právo na regresní náhradu vůči soudnímu exekutorovi v případě, že škoda byla způsobena zaviněným porušením právní povinnosti.

3. Odpovědnost exekutora za škodu

Odpovědnost za škodu způsobenou v exekučním řízení je upravena i v exekučním řádu, a to konkrétně v ust. § 32.

Ust. § 32 EŘ zakotvuje odpovědnost soudního exekutora za škodu způsobenou v souvislosti s činností dle exekučního řádu. Exekutor odpovídá za škodu i tehdy, byla-li škoda způsobena jeho zaměstnancem.

Odpovědnost soudního exekutora za škodu je koncipována jako objektivní s možností liberace v případě, že exekutor vynaložil veškeré objektivně možné úsilí, aby škodu odvrátil.

Jak je tedy patrné, úprava v exekučním řádu a v OdpšK se v otázkách odpovědnosti za škodu v mnohých směrech překrývá. Odpovědnost soudního exekutora dle EŘ je však širší, neboť se vztahuje na jakoukoliv činnost dle exekučního řádu. Stát naproti tomu nese za exekutora odpovědnost pouze v případě výkonu exekuční činnosti, sepisování exekutorských zápisů a při činnostech vykonávaných z pověření soudu.

Do režimu výlučné odpovědnosti exekutora můžeme zahrnout zejména další činnosti exekutora dle hlavy V. EŘ. Jedná se například o poskytování právní pomoci, provádění autorizované konverze dokumentů, sepisování listin, přijímání věcí do úschovy apod. Za škodu způsobenou při některé z těchto činností odpovídá soudní exekutor sám. Nejedná se o výkon státní správy, tudíž stát zde nese odpovědnost.

Exekutor je povinen mít po celou dobu výkonu funkce uzavřenou smlouvu o pojištění odpovědnosti za škodu, která by mohla vzniknout při výkonu exekuční činnosti, a to i za případnou škodu způsobenou jeho zaměstnanci. Povinné zákonné pojištění se vztahuje jen na exekuční činnost, obvykle se však soudní exekutoři dobrovolně pojišťují i pro další činnosti exekutora.

4. Vzájemný vztah odpovědnosti dle EŘ a OdpŠk

Vzájemný vztah odpovědnosti dle EŘ a OdpŠk za činnost exekutora byl dlouhou dobu předmětem diskusí a vedl nakonec k nedávné změně zákonného znění ust. § 32 EŘ. Ve třetím odstavci tohoto ustanovení bylo před účinností poslední novely stanoveno, že odpovědnost státu za škodu podle zvláštního předpisu není dotčena. Nebyla tedy jasně formulována prioritá odpovědnosti státu za činnost exekutora dle OdpŠk.

Oproti tomu v notářském řádu¹ (dále jen „NotŘ“), kde je upravena odpovědnost za činnost notáře obdobně jako odpovědnost za činnost exekutora v EŘ, bylo výslovně stanoveno, že odpovědnost notáře přichází v úvahu až tehdy, nestanoví-li zvláštní předpis jinak. Pokud jsou tedy splněny podmínky pro vznik odpovědnosti dle OdpŠk, odpovídá za škodu způsobenou notářem stát. V případě soudního sporu o náhradu škody je stát jediným pasivně legitimovaným subjektem. Pokud je porušení právní povinnosti zaviněno notářem, má stát poté možnost požadovat po něm regresní náhradu. Odpovědnost notáře za škodu přichází v úvahu až v případě, kdy nejsou splněny podmínky pro vznik odpovědnosti dle OdpŠk.

Odlišnost zákonného znění EŘ oproti NotŘ vyvolala v některých odbornících domněni, že zde není dána prioritá odpovědnosti státu před odpovědností exekutora. Zákonná formulace ust. § 32 odst. 3 EŘ navozovala představu, že ani odpovědnost státu ani odpovědnost exekutora samotného není upřednostněna a poškozený má možnost uplatnit nárok na náhradu škody na státu i na exekutorovi současně (nebo na kterémkoliv z nich).

K této interpretaci se přiklonil i Nejvyšší soud České republiky (dále jen „Nejvyšší soud“) ve své rozhodovací praxi. Tento výklad byl poprvé použit v Rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 970/2006 ze dne 30. července 2008, na které je v dalších obdobných rozhodnutích odkazováno.

Senát Nejvyššího soudu se opírá o tezi, že úprava v EŘ je rozdílná od NotŘ právě v tom, že dává poškozenému možnost uplatnit nárok jak vůči státu, tak vůči soudnímu exekutorovi současně s tím, že při úspěšném uplatnění nároku proti oběma

odpovědným osobám zanikne plněním jedné z nich nárok vůči druhé.

Tato výkladová konstrukce se však jeví zcela nelogickou. Není zde žádný důvod, proč by mělo být postavení soudního exekutora jiné než ostatních úředních osob. Vyjádření v ust. § 32 EŘ před účinností poslední novelizace je jen jiným (i když ne zcela exaktním) vyjádřením téhož, co je uvedeno v ust. § 57 NotŘ – tedy priority odpovědnosti státu.

Senát Nejvyššího soudu v odůvodnění rozhodnutí uznává, že pojetí odpovědnosti státu za činnost exekutora se na základě takového výkladu odlišuje od dosavadního pojetí odpovědnosti osob s podobným postavením (notář, veřejné strážce). Argumentuje tím, že je tak zvýšena ochrana poškozeného, který může uplatnit svůj nárok na náhradu škody jak vůči státu, tak vůči samotnému exekutorovi.

Argumentaci Nejvyššího soudu vyšší právní ochranou poškozeného je nutno také odmítnout jako zcela neopodstatněnou. Odpovědnost exekutora a odpovědnost státu je totiž založena na dvou právních předpisech se zcela odlišným režimem odpovědnosti. Jsou zde jiné předpoklady vzniku odpovědnosti, možnosti liberace i jiný postup uplatnění nároku. Pokud by poškozený nepožadoval náhradu škody po exekutorovi i státu současně, vede to v konečném důsledku spíše ke zmenšení možnosti poškozeného domoci se svého práva.

Předpokládejme, že poškozený si s největší pravděpodobností vybere k zažalování nároku soudního exekutora, neboť ho bude považovat za hlavního viníka vzniku škody. Navíc zde není povinnost jako v případě odpovědnosti státu uplatnit nárok nejdříve u Ministerstva spravedlnosti s nutností čekat až 6 měsíců na jeho verdikt. Exekutor má ale na rozdíl od státu, jehož odpovědnost je absolutní objektivní, možnost liberace dle ust. § 32 odst. 2 EŘ. Pokud by exekutor prokázal, že škoda nemohlo být ani při vynaložení veškerého úsilí zabráněno, zprostil by se odpovědnosti. Vzhledem k délce soudního řízení je velmi pravděpodobné, že by poškozenému mezitím uplynula lhůta tří let, takže by už nemohl úspěšně vymáhat náhradu škody na státu dle OdpŠk. Poškozený by tak tedy mohl úplně přijít o možnost náhrady škody. Lze tedy dovodit, že možnost výběru vymáhat náhradu škody na státu nebo na exekutorovi rozhodně nevede k posílení právní jistoty a ochrany poškozeného.

¹ Zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

² Srov. Rozhodnutí Ústavního soudu IV. ÚS 112/04 ze dne 26. ledna 2005: „Vykonává-li exekutor funkce, které by jinak byl povinen vykonávat stát, není a nemůže být při jejich výkonu chráněn základními právy jako fyzická osoba, nýbrž požívá ochrany jako veřejný činitel (dle dnešní terminologie úřední osoba, pozn. autorky). Z tohoto důvodu je pak úspěšnému uplatnění nároku na náhradu škody způsobené exekutorem při výkonu činnosti, ke kterým by byl jinak povinen stát, nutné uplatňovat tento nárok prvotně u státu dle zákona č. 82/1998 Sb., stejně jako by tomu bylo v případě, že by danou činnost vykonával stát prostřednictvím soudu.“

Je otázkou, co vedlo soudce Nejvyššího soudu k této interpretaci. V důvodové zprávě k EŘ je přímo stanoveno, že za činnost exekutora, pokud jedná jako veřejný činitel (dle současné terminologie „úřední osoba“), odpovídá stát podle zvláštního předpisu (tedy OdpŠk). Zákodárce tak zjevně zamýšlel upravit odpovědnost státu za soudního exekutora obdobně jako u notářů. V duchu tohoto výkladu se zpočátku nesla i judikatura obecných soudů a dokonce i Ústavního soudu.² Nejvyšší soud, který by měl svými rozhodnutími a stanovisky soudní praxi sjednocovat, se takto přímo postavil proti dosud jasnému výkladu OdpŠk. Tato interpretace navíc nabourává celý systém odpovědnosti státu při výkonu veřejné moci.

Pouze stát je vždy odpovědnou osobou za rozhodování a úřední postupy subjektů, jež využívá k výkonu veřejné moci. Tyto subjekty (ať už státní orgány, veřejné strážce, notáři či exekutoři) samy nikdy odpovědnost za výkon veřejné moci nenesou, postihuje je pouze regresní nárok státu. To je základní princip, na kterém stojí OdpŠk.

Výklad Nejvyššího soudu z něj učinil výjimku ve vztahu k jedinému z těchto subjektů, a to soudnímu exekutorovi. „I z toho je zřejmé, že jde o výklad nesystémový a neústrojný, který zároveň vede k nastolení těžko zdůvodnitelné nerovnosti v postavení notáře a soudního exekutora ohledně odpovědnosti za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem, resp. k jakési negativní exkluzivitě postavení soudního exekutora mezi úředními osobami. Z praktického hlediska se sice poškozenému rozšiřují možnosti uplatnění nároku, avšak zakládá se tím i pro něj nejasná právní úprava, neboť je zpochybněn dlouhodobě judikatorně prosazovaný přehledný princip výlučné odpovědnosti státu.“³

5. Novelizace EŘ

Tímto se dostáváme k zásadní otázce: jak změnila dosavadní právní úpravu poslední novelizace EŘ? Do prvního odstavce ust. § 32 EŘ došlo k přidání formulace, že soudní exekutor odpovídá za škodu až v případech, nestanoví-li zvláštní zákon jinak. EŘ tak nyní upravuje odpovědnost exekutora za škodu ve zcela shodném znění jako NotŘ v případě odpovědnosti notářů.

Byl tím odstraněn základní argument, který Nejvyšší soud použil při své interpretaci – totiž odlišnost zákonného zně-

ní EŘ a NotŘ. Lze tedy již těžko najít důvodu pro jiný výklad ust. § 32 EŘ a ust. § 57 NotŘ ve vztahu k odpovědnosti státu za činnost exekutora a notáře. Můžeme tudíž vyslovit naději, že nesystémová interpretace Nejvyššího soudu bude v blízké budoucnosti přehodnocena a dojde i k odpovídajícímu zvratu v dosavadním vývoji judikatury.

6. Závěr

Zákonem č. 396/2012 Sb. došlo k významné novelizaci EŘ. Mezi mnoha diskutovanými tématy poněkud zaniká problematika odpovědnosti soudního exekutora za škodu způsobenou v exekučním řízení. V ust. § 32 EŘ byla provedena pouze drobná změna formulace. Těchto několik vložených slov ale sjednocuje právní úpravu s dalšími právními předpisy, a to především s NotŘ. Cílem je zvrátit nepříznivý judikatorní výklad, který byl založen právě na terminologické odlišnosti od notářského řádu. Touto odlišností byl odůvodněn nerovný přístup k soudním exekutorům oproti dalším úředním osobám v otázkách odpovědnosti za škodu. Nové znění ustanovení § 32 EŘ tak bere zastáncům této interpretace zákona jediný argument, na kterém byl tento pochybný výklad postaven. Není již jediný důvod, proč by mělo být k soudním exekutorům přistupováno jinak než k ostatním subjektům, na které stát přenesl své pravomoci a za jejichž činnost také primárně nese odpovědnost. Novelizované znění ust. § 32 EŘ je tedy jakousi „hozenou rukavicí“ a je otázka, jak bude soudní praxe na tuto změnu reagovat. Jak jsme se totiž již mnohokrát mohli přesvědčit, soudcovská tvořivost nezná mezí.

Seznam literatury:

BREJCHA, Aleš. *Odpovědnost v soukromém a veřejném právu*. 1. vyd. Praha: ASPI Publishing, s. r. o., 2000.
 VOJTEK, Petr. *Odpovědnost za škodu při výkonu veřejné moci. Komentář. 2. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck, 2007.*
 KASÍKOVÁ, Martina, et al. *Exekuční řád. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti: Komentář. Praha: C. H. Beck, 2009.*
 KNAPPOVÁ, Marta. *Povinnost a odpovědnost v občanském právu*. 1. vyd. Praha: Eurolex Bohemia, 2003.
Rozhodnutí NS sp. zn. 25 Cdo 970/2006 ze dne 30. července 2008.
Rozhodnutí NS sp. zn. 20 Cdo 57/2007 ze dne 24. září 2008.

³ Z odlišného stanoviska JUDr. Petra Vojtky v Rozhodnutí NS sp. zn. 25 Cdo 970/2006 ze dne 30. července 2008.

NÁVRH NA VYŠKRTNUTÍ VĚCI ZE SOUPISU VE SVĚTLE VELKÉ NOVELY EXEKUČNÍHO ŘÁDU Z ROKU 2012

Veronika Urbanová Úvod

studentka

Právnické fakulty Masarykovy univerzity

S účinností od 1. 11. 2009 došlo k rozsáhlé novelizaci zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti a o změně dalších zákonů (dále jen „EŘ“ či „exekuční řád“), která byla provedena zákonem č. 286/2009 Sb. (tzv. velká novela z roku 2009). Tato novela oproti dosavadní praxi významným způsobem modifikovala ochranu práv třetích osob v exekučním řízení, a to zavedením zcela nového institutu – vyškrtnutí věci ze soupisu. Důvodem pro zavedení tohoto institutu byla dle Důvodové zprávy k zákonu č. 286/2009 Sb. především snaha zákonodárce posílit ochranu třetích osob v exekučním řízení, a to usnadněním **vyškrtnutí věci ze soupisu**, které do něho byly exekutorem pojaty, ačkoli sepsány být neměly, a zároveň snaha urychlit a zefektivnit exekuční řízení. V případech, kdy soudní exekutor sepíše v rámci exekučního řízení prováděného prodejem movitých věcí povinného do soupisu také věci, které nepatří povinnému, ale určité třetí osobě, musí se tato osoba od doby účinnosti shora uvedené velké novely exekučního řádu z roku 2009 v souladu s ustanovením § 68 EŘ domáhat vyškrtnutí těchto věcí ze soupisu přímo u soudního exekutora,

který tento soupis provedl, nikoli tedy vylučovací žalobou podanou u exekučního soudu ve smyslu ustanovení § 267 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“ či „občanský soudní řád“). Vylučovací žalobou se třetí osoba může domáhat ochrany svých práv teprve v případě, že exekutor jejímu včas podanému návrhu dle § 68 EŘ nevyhoví.

Výše nastíněná právní úprava pak byla dále doplněna a novelizována zákonem č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, a to s účinností od 1. 1. 2013. Tato novelizace rozšířila původní ustanovení týkající se institutu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu o další tři odstavce, v nichž byla soudním exekutorům uložena informační povinnost ve vztahu ke třetím osobám, jejichž věci mohly být do soupisu pojety, a zároveň stanoven postup pro navrácení věcí, které byly ze soupisu vyškrtnuty, příp. vyloučeny z výkonu rozhodnutí, pokud byly tyto zajištěny způsobem dle § 66 odst. 1 EŘ. Poměrně významnou je ve vztahu k institutu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu také změna provedená v ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) EŘ, které se týká otázky nepřipustnosti odvolání proti rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, když podle novelizované právní úpravy není odvolání k exekučnímu soudu přípustné pouze tehdy, směřuje-li proti rozhodnutím soudního exekutora učiněným dle § 68 odst. 2 a odst. 3 EŘ (dle původní právní úpravy nebylo odvolání přípustné, směřovalo-li proti kterémukoli rozhodnutí soudního exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu vydaného postupem dle § 68 EŘ).

Cílem této práce je upozornit na vybrané problematické aspekty právní úpravy institutu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu¹ a jejich dopady na ochranu práv třetích osob v exekučním řízení, a to ve světle velké novely exekučního řádu z roku 2012.

K vybraným otázkám návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu

Jak již bylo nastíněno v úvodu práce, novelizací exekučního řádu provedenou zákonem č. 286/2009 Sb. došlo k zavedení nového procesního institutu vyškrtnutí věci ze soupisu, „...

*který má pro třetí osoby zjednodušit postup při navrácení věci, o které tvrdí, že nepatří povinnému, a zároveň má zajistit rychlejší postup v exekučním řízení“.*² Třetí osoba, která o sobě tvrdí, že jí svědčí právo k věci, které nepřipouští exekuci, se proto ještě před podáním excindační žaloby ve smyslu § 267 OSŘ musí se svým návrhem na vyškrtnutí věci obrátit na soudního exekutora, který soupis provedl. Podání tohoto návrhu je dle § 68 odst. 1 EŘ vázáno na třicetidenní lhůtu, která běží ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o soupisu věci. Jedná se tedy o lhůtu se **subjektivně určeným počátkem**. Dle autorů Kasíkové a kol. běží lhůta od okamžiku, „*kdy má navrhovatel úplnou vědomost o provedení soupisu věci a o tom, který exekuční úřad soupis provedl. Není však nutné, aby věděl další skutečnosti o exekuci, ve které byl soupis proveden (...)*“.³ Co je však třeba rozumět onou „úplnou vědomostí“, komentář uvedeného kolektivu autorů blíže nespecifikuje.

V tomto bodě je třeba upozornit rovněž na novou právní úpravu, která zakotvuje informační povinnost exekutora ve vztahu ke třetím osobám. Dle ustanovení § 68 odst. 6 EŘ je exekutor nově povinen sdělit k žádosti osoby, která tvrdí, že věc pojetá do soupisu je v jejím vlastnictví, této osobě údaje potřebné k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Rovněž v případech, kdy exekutor shledá pravděpodobným tvrzení osoby přítomné při soupisu, že věc je ve vlastnictví třetí osoby, je dle § 68 odst. 5 EŘ povinen tuto třetí osobu bezodkladně písemně uvědomit o provedení soupisu věci a poučit ji o právu podat návrh na vyškrtnutí věci. Tuto novou právní úpravu je třeba s ohledem na zájem na ochraně třetích osob v rámci exekučního řízení, který vedl k zavedení institutu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, přijmout spíše kladně, neboť v jejím důsledku dochází k jistému ulehčení postavení těchto osob zavedením právě popsané informační povinnosti exekutorů.

Nedostatkem této nové úpravy je však skutečnost, že tato nestanoví, co je třeba rozumět „údaji potřebnými k uplatnění práva podle odst. 1“, tj. podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. Navíc bude s ohledem na novou právní úpravu patrně třeba odmítnout výše citovaný názor autorů Kasíkové a kol., dle něhož pro počátek běhu třicetidenní lhůty k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu postačuje, aby třetí osoba měla vědomost o provedení soupisu věci a o tom, který exekutorský úřad soupis provedl, a tudíž není třeba, aby třetí osoba věděla o dalších skutečnostech o exekuci, v jejímž rámci byl soupis proveden (např. spisovou značku příslušného exekučního ří-

¹ V otázce dalších problematických aspektů institutu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu viz URBANOVÁ, Veronika: Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. In: SVOČ 2012. Česko-slovenská soutěž studentské vědecké odborné činnosti v oboru právo. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 641s. ISBN 978-80-210-5937-5.

² KASÍKOVÁ, Martina a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 643 s. ISBN 9788074001796, s. 285.

³ Tamtéž.

zení apod.). Pokud bychom totiž tomuto názoru přisvědčili, neměl by zákonodárce žádného důvodu doplňovat ustanovení § 68 EŘ o odst. 6, které ukládá exekutorům povinnost sdělit třetím osobám k jejich žádosti údaje potřebné k podání návrhu na vyškrtnutí věci, když tyto třetí osoby již k tomu, aby soudního exekutora mohly o sdělení informace ve smyslu ustanovení § 68. odst. 6 EŘ vůbec požádat, musí mít vědomost o tom, že k soupisu věci došlo a který exekutorský úřad soupis provedl, neboť právě na něj se třetí osoba musí se svou žádostí o poskytnutí příslušných informací obrátit. S ohledem na právě uvedené tak bude velmi problematické určit okamžik rozhodný pro počátek běhu subjektivní třicetidenní lhůty k podání návrhu na vyškrtnutí věci, tj. takový okamžik, kdy třetí osoba bude mít k dispozici dostatek informací, aby mohla podat návrh ve smyslu § 68 odst. 1 EŘ.

V případě, že z návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu nevyplývají okolnosti odůvodňující včasnost návrhu, vyžádá si exekutor dle Kasíkové a kol. od navrhovatele k prokázání této skutečnosti listinné důkazy. S ohledem na uvedené je třeba učinit závěr, že povinnost prokázat, že návrh na vyškrtnutí věci byl podán v zákonné lhůtě, má třetí osoba, která návrh na vyškrtnutí podává, ačkoli tato skutečnost není v zákoně výslovně uvedena. K témuž závěru přisvědčuje také Dávid.⁴

Výše specifikovaná právní úprava, kde možnost podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu je vázána na subjektivně určenou lhůtu, přičemž určení okamžiku, kdy třetí osoba získala „úplnou vědomost“ o provedení soupisu věci, může být samo o sobě obtížné, a třetí osoba, k jejímuž zvýšení ochrany má zavedení nového institutu především přispět, nadto nese také důkazní břemeno k prokázání, že návrh byl podán ve lhůtě, může být považována za jeden z problematických bodů tohoto relativně nového institutu, neboť současná právní úprava již ze své podstaty postavení třetích osob, jež se domáhají ochrany svých práv, oproti původní úpravě spíše ztěžuje, nežli naopak. V případě, že by bylo postupováno podle právního stavu účinného do 31. 10. 2009, třetí osoba by žádnou obdobnou lhůtou vázána nebyla, a nenesla by tudíž ani důkazní břemeno ohledně prokázání včasnosti návrhu, neboť podání vylučovací žaloby dle § 267 OSŘ není časově omezeno.

§ 68 odst. 1 EŘ dále stanoví, že opožděný návrh exekutor odmítne. Z této formulace zákona je možné dovodit další sporný bod institutu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu – **prekluzivní charakter lhůty** k podání návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu. V případě, že navrhovatel nepodá svůj návrh ve sta-

novené třicetidenní lhůtě, jejíž počátek je určen subjektivně, a proto může být pro navrhovatele obtížné jej prokázat, jak již bylo naznačeno výše, příp. neprokáže včasnost tohoto návrhu, navrhovatel definitivně ztratí své právo k věci, neboť případnou vylučovací žalobu lze podat pouze v případě, že exekutor včas podanému návrhu na vyškrtnutí věci, byť i jen z části, nevyhoví (viz § 68 odst. 4 EŘ). V případech, kdy exekutor odmítne návrh jako opožděný, třetí osoba své právo k věci nemůže uplatňovat vylučovací žalobou podanou proti oprávněnému. Odmítne-li exekutor podaný návrh pro zmeškání uvedené třicetidenní lhůty, je jedinou možností, jak toto rozhodnutí zvrátit, podání odvolání dle § 55c EŘ.

Zde je třeba upozornit na velmi pozitivní přínos velké novely provedené zákonem č. 396/2012 Sb., neboť v důsledku této novely došlo k významné změně v rámci otázky přípustnosti odvolání proti rozhodnutí soudního exekutora. Podle původního znění § 55c odst. 3 písm. a) EŘ totiž odvolání proti rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu (§ 68) nebylo přípustné. Tato skutečnost pak byla Důvodovou zprávou k zákonu č. 286/2009 Sb. vysvětlena tak, že oprávným prostředkem v případě rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu je vylučovací žaloba. Přesto řada autorů – jistě správně – dovozovala, že odvolání proti rozhodnutí exekutora o odmítnutí návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu pro opožděnost přípustné je, resp. být musí, a to s ohledem na skutečnost, že rozhodnutí o odmítnutí návrhu pro opožděnost není meritorním rozhodnutím, a § 55c odst. 3 písm. a) EŘ se proto v tomto případě neuplatní. Pro tento závěr svědčilo také to, že nepřípustnost odvolání proti rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu byla odůvodněna tím, že třetí osoba, pokud by jejímu návrhu nebylo vyhověno, je oprávněna podat vylučovací žalobu a zamítavé rozhodnutí exekutora v řízení o této žalobě zvrátit. Tento postup však v případech, kdy byl návrh exekutorem odmítnut pro opožděnost, nepřicházel v úvahu, neboť podání vylučovací žaloby bylo a nadále je možné pouze v těch případech, kdy exekutor **včas podanému návrhu** na vyškrtnutí věci byť i jen zčásti nevyhověl. S ohledem na výše uvedené by tak třetí osoba podle původní právní úpravy v případě, že by se výslovná nepřípustnost odvolání dle § 55c odst. 3 písm. a) EŘ vztahovala i na případy, kdy exekutor odmítne návrh jako opožděný, neměla k dispozici žádný oprávný prostředek, kterým by bylo možné případně chybné rozhodnutí exekutora zvrátit. Tento výklad však s ohledem na závažnost následků případného nesprávného rozhodnutí soudního exekutora, kterým by bylo nezvratně zasaženo do majetkové sféry třetí osoby, nebylo možné v žádném případě akceptovat.

⁴ DÁVID, Radovan. Ochrana třetích osob v exekučním řízení [online]. 2011 [cit. 2013-01-30]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Jaruška Stavínohová. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/68560/pravf_d/, s. 134.

Tento problematický bod však byl s účinností od 1. 1. 2013 odstraněn novelizací ustanovení § 55c odst. 3 písm. a) EŘ, podle něhož nově není přípustné odvolání pouze proti těm rozhodnutím exekutora o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, která byla učiněna dle § 68 odst. 2 a 3 EŘ. Vzhledem ke skutečnosti, že povinnost exekutora odmítnout návrh na vyškrtnutí věci podaný až po marném uplynutí zákonné lhůty je zakotvena v odst. 1, nikoli v odst. 2 či odst. 3, je toto odmítnutí nově rozhodnutím, proti němuž odvolání k exekučnímu soudu přípustné bezpochyby je.

Na rozdíl od výše uvedených sporných bodů lze velmi kladně vnímat ustanovení § 68 odst. 3 EŘ, konkrétně větu první, dle níž exekutor vyškrtne věc ze soupisu vždy, souhlasí-li s tím oprávněný. Tato úprava je totiž oproti výše nastíněným nedostatkům institutu vyškrtnutí věci ze soupisu zcela v souladu jak s cílem posílit ochranu práv třetích osob, tak se snahou o urychlení a zefektivnění exekučního řízení. Nadto tato úprava přispívá také k ochraně oprávněného, neboť umožňuje mimosoudní dohodu mezi oprávněným a třetí osobou, jejíž věc se stala předmětem exekuce. Právě oprávněný by se totiž v případě zahájení řízení o vylučovací žalobě ocitl v pozici žalovaného, a byl by tak nucen čelit všem obtížím s tímto postavením spojeným.

Rovněž věta druhá odstavce třetího, podle které exekutor vyškrtne věc ze soupisu, pokud během provádění exekuce vyjde najevo, že povinnému nepatří či patřit nemůže, se na první pohled nejeví jako příliš problematická. Nicméně i toto ustanovení může přivodit určité nesnáze, tentokrát nikoli třetí osobě, ale oprávněnému. V souvislosti s tímto pravidlem je třeba položit si otázku, zda oprávněný, v jehož neprospěch může být tímto rozhodnutím zúžen rozsah exekvovatelného majetku, má možnost se proti uvedenému rozhodnutí bránit, např. prostřednictvím odvolání (vylučovací žaloba je s ohledem na její podstatu předem vyloučena). Vztahuje se i na toto rozhodnutí, jímž exekutor přímo ze zákona, **nikoli na základě návrhu** třetí osoby či některého z účastníků exekučního řízení, rozhodne o vyškrtnutí věci ze soupisu, pravidlo obsažené v § 55c odst. 3 písm. a) EŘ, které výslovně stanoví nepřípustnost odvolání pouze proti „rozhodnutí exekutora **o návrhu** na vyškrtnutí věci ze soupisu (§68 odst. 2 a odst. 3)“, nadto v situaci, kdy oprávněný prostředek v podobě vylučovací žaloby nepřichází v úvahu? S ohledem na výslovné znění zákona a také na důvod, pro který není odvolání proti rozhodnutí exekutora o návrhu na vyškrtnutí přípustné (a sice možnost obrany vylučovací žalobou, která však v tomto případě možná není), by z hlediska

ochrany oprávněného bylo vhodné přiklonit se spíše k variantě, že odvolání oprávněného by v této situaci přípustné být mělo. V opačném případě by totiž oprávněný, do jehož majetkové sféry bylo rozhodnutím, v jehož důsledku se zmenšil rozsah exekvovatelného majetku, z něhož měla být uspokojena jeho pohledávka, zasaženo, neměl k dispozici žádný oprávněný prostředek, kterým by takové rozhodnutí mohlo být zvráceno. Pokud bychom naopak připustili druhý možný výklad, dle něhož odvolání oprávněného proti rozhodnutí exekutora o vyškrtnutí věci ze soupisu přípustné není, byla by tak jedinou možnou obranou oprávněného případná ústavní stížnost.

Závěr

Jak již bylo uvedeno v úvodu práce, novela exekučního řádu provedená zákonem č. 286/2009 Sb. s účinností od 1. 11. 2009, která byla nově doplněna a pozměněna zákonem č. 396/2012 Sb., výrazným způsobem modifikovala ochranu práv třetích osob v exekučním řízení zavedením zcela nového institutu – **vyškrtnutím věci ze soupisu**. Tato změna byla motivována snahou zákonodárce posílit ochranu třetích osob a zároveň snahou urychlit a zefektivnit exekuční řízení. Je však otázkou, zda tato změna byla s ohledem na poměrně kusou úpravu a řadu sporných bodů skutečně krokem správným směrem, a to i přes snahu zákonodárce některé nejasné otázky dodatečně upravit.

Dle některých autorů mělo zavedením tohoto institutu dojít především k urychlení exekučního řízení a zlepšení vyhlídek oprávněných na uspokojení jejich pohledávek.⁵ S tímto závěrem lze jistě souhlasit do té míry, že urychlení spočívá především v tom, že řada domnělých vlastníků věcí, které byly pojaty do soupisu, ačkoli do něho pojaty být neměly, nestihnout uplatnit svá práva v prekluzivně stanovených lhůtách a jejich opožděný návrh bude exekutorem, příp. soudem v případě vylučovací žaloby, odmítnut, v důsledku čehož ztratí tyto osoby svá práva k sepsané věci. Naopak v případech, kdy třetí osoba podá své návrhy ve stanovených lhůtách, přičemž exekutor jejímu návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu nevyhoví, lze důvodně očekávat prodloužení exekučního řízení, neboť osoba, která o sobě tvrdí, že jí svědčí právo nepřipouštějící exekuci, se jistě nespokojí se zamítnutím svého návrhu exekutorem, ale bude uplatňovat svá práva v rámci soudního řízení o vyloučení věci z exekuce. V takovém případě se proces rozhodování o vyloučení věci z exekuce naopak prodlouží o obligatorní řízení

⁵ Srov. např. SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 301 s. ISBN 9788073575359, 251 s.

o návrhu na vyškrtnutí věci ze soupisu, které dle současné právní úpravy musí řízení o vylučovací žalobě předcházet.

Naopak lze zcela souhlasit s názorem, že snaha zákonodárce urychlit exekuční řízení vyjádřená zavedením institutu vyškrtnutí věci ze soupisu přispívá – až na výjimky – namísto k posílení ochrany práv třetích osob k tomu, že konečný výsledek exekučního řízení se může dostat do příkrého rozporu se skutečným stavem věci, neboť osoby, jejichž práva mohou být nesprávným postupem nebo rozhodnutím exekutora postižena, ztrácejí v důsledku velmi striktních a nepřekročitelných lhůt možnost argumentovat ve svůj prospěch.⁶

Je třeba upozornit také na to, že nová úprava ochrany třetích osob v exekučním řízení dále prohloubila nesoulad pravidel, která se uplatní v rámci exekučního řízení dle exekutorského řádu, a výkonem rozhodnutí prováděného dle příslušných ustanovení části šesté občanského soudního řádu. Tato skutečnost svědčí dle Dávida o naprosté nevhodnosti zavedení institutu vyškrtnutí věci ze soupisu, neboť měl-li zákonodárce v úmyslu omezit práva třetí osoby domáhat se vyslovení nepřípustnosti exekuce, měl tak učinit také v rámci úpravy části šesté občanského soudního řádu, protože nynější stav úpravy exekučního práva v důsledku „rozevírání nůžek“ mezi EŘ a OSŘ postrádá jednotnou koncepci a nemá ve srovnání s právními úpravami v okolních zemích obdoby.⁷

Jistě je pravdou, že řada nejasností a mezer – na některé z nich bylo v této práci poukázáno – se již díky tzv. velké novele z konce minulého roku podařilo odstranit. Zbývající sporné body však bude třeba překonat až soudní judikaturou, a tím zmírnit obtíže spojené s praktickou aplikací § 68 EŘ. Doufejme jen, že tato judikatura bude – na rozdíl od současné právní úpravy – v maximální možné míře reflektovat zásadu ochrany práv třetích osob, která je jednou z nejdůležitějších zásad, kterými je exekuční řízení ovládáno.

Seznam literatury:

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční čin-

nosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 286/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí, zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 265/1992 Sb., o zápisech vlastnických a jiných věcných práv k nemovitostem, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 7/2002 Sb., o řízení ve věcech soudců a státních zástupců, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

DAVID, Ludvík a kol. *Občanský soudní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2009. 1072 s. ISBN 9788073574604.*

DÁVID, Radovan. *Exekutorská činnost ve světle novely 286/2009 Sb. In: Právní fórum č. 10/2009, s. 414.*

DÁVID, Radovan. *Ochrana třetích osob v exekučním řízení [online]. 2011 [cit. 2013-01-30]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Jaruška Stavínohová. Dostupné z: <http://is.muni.cz/th/68560/pravf_d/>.*

DRÁPAL, Ljubomír; BUREŠ, Jaroslav. *Občanský soudní řád: komentář. II, § 201 – 376. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 1581-3343. ISBN 9788074001079.*

KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 643 s. ISBN 9788074001796.*

PROŠEK, J. *Metodika k střednědobé novele exekučního řádu. In: Bulletin advokacie č.12/2009, str. 41.*

SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 301 s. ISBN 9788073575359.*

TRIPES, Antonín. *Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 836 s. ISBN 8071794899.*

URBANOVÁ, Veronika: *Návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. In: SVOČ 2012. Česko-slovenská soutěž studentské vědecké odborné činnosti v oboru právo. Brno: Masarykova univerzita, 2012. 641 s. ISBN 978-80-210-5937-5. Dostupné z: <http://www.law.muni.cz/sborniky/cssvoc2012/sbornik.pdf>.*

WINTEROVÁ, Alena. *Civilní právo procesní. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 751 s. ISBN 2017263.*

Důvodová zpráva k zákonu č. 286/2009 Sb., dostupné v ASPI.

Důvodová zpráva k zákonu č. 396/2012 Sb., dostupné v ASPI.

⁶ SVOBODA, Karel. *Žaloba v civilním řízení. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 301 s. ISBN 9788073575359, 248 s.*

⁷ Viz DÁVID, Radovan. *Ochrana třetích osob v exekučním řízení [online]. 2011 [cit. 2013-01-30]. Disertační práce. Masarykova univerzita, Právnická fakulta. Vedoucí práce Jaruška Stavínohová. Dostupné z: http://is.muni.cz/th/68560/pravf_d/, s. 140 – 141.*

VELKÁ NOVELA EXEKUČNÍHO ŘÁDU A OBČANSKÉHO SOUDNÍHO ŘÁDU

Mgr. Veronika Krbcová

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Praha 9
JUDr. Milana Suchánka

Novela exekučního řádu, jakož i občanského soudního řádu, jež vnesla do exekučního života celou řadu změn, byla přijata zákonem č. 396/2012 Sb. s účinností od 1. 1. 2013. Mezi navrhovanými změnami bylo mimo jiné například omezení místní působnosti exekutorů, avšak senátní návrh, jenž prosazoval místní teritorialitu mezi exekutorskými úřady, neprošel a soudní exekutoři tak při výkonu své činnosti mohou i nadále působit na celém území ČR. Na druhou stranu však exekutoři ztrácí od Nového roku možnost sepisovat exekutorské zápisy, které budou nadále realizovat pouze notáři. Zákon č. 396/2012 Sb. dále omezuje „dvojkolejnost“ výkonu rozhodnutí prováděného soudem a exekuce prováděné exekutorem, když vymezuje druhy nároků, které bude moci nadále vymáhat pouze soud, a ty, které bude vymáhat exekutor. Soud bude mít výlučné oprávnění rozhodovat ve věcech taxativně vymezených v § 251 odst. 2 občanského soudního řádu, tedy například ve věcech, které se týkají výchovy nezletilých dětí, ve věcech výživného nebo příspěvku na výživu neprovdané matce, ve věcech vyklizení bytu se zajištěním bytové náhrady či vykázaní ze společného obydlí. Ostatní nároky a pohledávky tak bude možné vymoci jen exekucí prostřednictvím soudního exekutora. V této souvislosti je nutné položit si otázku, co se stane s již probíhajícími výkony rozhodnutí, které dosud vedly soudy a které již po 1. 1. 2013 nespádají do působnosti soudu. Tato řízení soud rozvrhne mezi soudní exekutory, kteří byli jmenováni do příslušného obvodu soudu.

Přijetím velké novely dochází k zamezení možnosti zneužívat pojmy „exekuce“, „exekutor“ a jiné tvary odvozené od těchto slov, díky čemuž zákon udělal definitivní přítrž různým soukromým vymahačům, kteří neoprávněným označováním svých firem jako „exekuční kancelář“ klamali jak dlužníky, tak samotné věřitele. Všichni dlužníci – a nejen oni – tak již mohou mít

jasno v tom, kdo je skutečný exekutor a kdo se jako exekutor pouze tváří a neoprávněně se za něj vydává. Označení „soudní exekutor“, „exekutorský úřad“ a související slova, která by mohla vést k jakémukoli záměně s těmito pojmy, už nyní nemůže v souladu se zákonem používat nikdo jiný než skutečný soudní exekutor. V případě porušení této povinnosti může být uložena pokuta až do výše 200.000,-Kč.

Některé přijaté změny jsou ku prospěchu dlužníků, jiné zase ve prospěch exekutorů a věřitelů. Při komplexním zhodnocení přijatých změn lze říci, že pravidla pro exekutory se zpřísňují. Exekutoři od ledna například nemohou ukládat peníze vymožené od dlužníků na své osobní účty, ale pouze na účty vyčleněné speciálně pro tento účel, přičemž novinkou je také skutečnost, že nad takovými účty má kontrolu ministerstvo spravedlnosti. Novela zpřísňuje kárnou odpovědnost a související postihy exekutorů, exekutorských kandidátů, exekutorských koncipientů a také odpovědnost exekutorů za jednání zaměstnanců exekutorských úřadů. Dále je nově uzákoněna povinnost exekutorů neoprávněně zabavené věci vrátit po dohodě s majitelem na místo, odkud je vzali, za předpokladu, že dojde k vyškrtnutí věci ze soupisu. Tuto skutečnost jistě uvítají zejména vlastníci neoprávněně zabavených věcí, kteří až dosud často museli jezdit pro své věci do sídla exekutorského úřadu.

Jednou z novinek, kterou zcela jistě ocení všichni dlužníci, je zavedení povinnosti věřitelů zaslat svým dlužníkům takzvanou předžalobní výzvu, která se má uplatňovat v předexekuční fázi. Dlužník v této výzvě dostává možnost vyrovnat se se svým věřitelem ještě předtím, než je proti němu podána žaloba, případně později zahájeno exekuční řízení. Dosud totiž nebylo výjimkou, že dlužník o svém dluhu neměl žádné tušení anebo alespoň tvrdil, že tomu tak je, a byl „velice překvapen“, když byl věřitelem zažalován. Typicky se jedná například o pár měsíců či let starou pokutu za černou jízdu v MHD, kterou člověk dávno pustil za hlavy. Dosud v praxi fungovalo, že věřitel mohl svůj nárok vůči povinnému uplatňovat, aniž by měl povinnost o tom dlužníka informovat. Díky přijatým změnám však nyní věřitel bude muset dlužníka v každém jednotlivém případě oficiální cestou kontaktovat s výzvou o zaplacení dluhu ještě předtím, než žalobu podá. Odpadnou tak případy překvapených dlužníků s nekonečnými výmluvami a všichni budou mít jasno o svém dluhu ještě předtím, než bude zahájeno řízení. Jedním z cílů této změny je také snaha zabránit nárůstu finanční zátěže dlužníka, který pak vedle jistiny a úroků je povinen uhradit i náklady řízení. Předžalobní výzva musí být dle zákonného ustanovení § 142a odst. 1 občanského soudního řádu zaslána dlužníkovi nejméně sedm dní před podáním návrhu na zahájení řízení, a to na adresu pro doručování, případně na poslední známou adresu. Bylo by tedy záhodno, aby si každý, kdo má jakýkoliv dluh, hlídal jednak doručování a vyzvedávání pošty, jednak uvádění skutečné doručovací adresy a adresy trvalého bydliště, případně aby uvedl takový stav do souladu se skutečností, například tak, že změní adresu trvalého bydliště, jiným řešením může být na-

příklad zřízení dosílky. Zákon sice nevyžaduje, aby byla dlužníkovi výzva k plnění reálně doručena, avšak věřitelé budou muset být schopni při podání žaloby předložit důkaz, především podací lístek či dodejku, o tom, že ji skutečně odeslali. Doručování takové výzvy do datové schránky, pakliže ji povinný vlastní, nepředstavuje žádný problém, avšak nabízí se otázka, zda by stačilo odeslat předžalobní výzvu prostřednictvím elektronické pošty (e-mailu). Názor, že i takový způsob zaslání je dostatečný, nemá sice zákonnou oporu, nicméně uvidíme, jak na tuto praxi zareaguje judikatura. Připuštění takového způsobu zasílání výzev by bezesporu znamenalo menší finanční zátěž pro věřitele. Nastane-li případ, že věřitel zákonnou povinnost zaslání předžalobní výzvy nesplní, pak to sice nebude mít vliv na jeho nárok samotný, ale ponese riziko toho, že mu nebudou přiznány náhrady nákladů řízení. Tyto dosud automaticky padaly na bedra dlužníka.

Změny se dále dotknou zahájení exekučního řízení, respektive procesu vymáhání. Soud již nebude usnesením nařizovat exekuci a pověřovat exekutora k jejímu provedení. Exekuční řízení ve své podstatě je nadále zahájeno dnem doručení exekučního návrhu. Možnost exekutora zjišťovat a zajišťovat majetek povinného je však nově vázána na soudní pověření exekutora k provedení exekuce, přičemž toto opatření není rozhodnutím a již se nedoručuje účastníkům jako dosavadní usnesení o nařízení exekuce. Současně musí být všechny zahájené exekuce zapsány do nově zřízeného neveřejného rejstříku zahájených exekucí, který je spravován Ministerstvem spravedlnosti. Následně exekutor vyrozumí oprávněného o zahájení exekuce, a to nejpozději do patnácti dnů ode dne doručení pověření. Povinnému exekutor doručí toto vyrozumění spolu s exekučním návrhem, kopií exekučního titulu a výzvou ke splnění povinnosti nejpozději s prvním exekučním příkazem. Tato změna vnesla větší zodpovědnost do rukou exekutorů, ale je zcela logické, že toto odlehčení soudů vítají především sami soudci. Vedle ulehčení práce přetížným soudům je tato změna cíleně zaměřena také na zrychlení exekučního řízení, neboť nebylo výjimkou, že exekutor čekal před zahájením vymáhacího procesu na vydání usnesení o nařízení exekuce i několik měsíců.

Podle nové právní úpravy došlo i ke změnám v otázce opravných prostředků, a to sjednocením obraného prostředku. Dosud v exekucích prakticky fungovaly dva opravné prostředky, a to odvolání proti usnesení o nařízení exekuce a návrh na zastavení exekuce. Možnost podat odvolání však odpadla a obranný prostředek povinného se spojil v jeden univerzální opravný institut, jímž je návrh na zastavení exekuce, který má odkladný účinek. Povinný má tedy jednak možnost vznést námitky podjatosti exekutora ve lhůtě osmi dnů od doručení vyrozumění o zahájení exekuce, jednak podat návrh na zastavení exekuce v patnáctidenní lhůtě ode dne, kdy se dozvěděl o důvodu zastavení exekuce. Podaný návrh na zastavení však musí nezbytně obsahovat uvedení takových skutečností, dle nichž exekutor bude moci posoudit, zda byla dodržena zákonem stanovená patnáctidenní lhůta. To neplatí pouze v případě, že půjde o návrh podaný nejpozději ve lhůtě dle § 46 odst. 6 exe-

kučního řádu, tedy v případě, že povinný splní ve lhůtě třiceti dnů od doručení výzvy ke splnění povinnosti vymáhaný nárok a uhradí zálohu. Pokud se zastavením nebudou souhlasit všichni účastníci, bude o návrhu na zastavení exekuce rozhodovat soud. Exekutor již není dle nové právní úpravy oprávněn začít s prováděním exekuce před uplynutím výše uvedených lhůt, respektive předtím, než o návrhu na zastavení exekuce pravomocně rozhodne soud. Exekuci již také není možné provést dříve, než uplyne lhůta k dobrovolnému plnění, kterou exekutor povinnému oznámí ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti, přičemž tato lhůta se podle nové právní úpravy prodlužuje z dosavadních patnácti na třicet dní. Povinnému tím zákon poskytl větší možnost na splnění své povinnosti ještě předtím, než exekutor zasáhne do jeho práv všemi zákonnými poskytnutými prostředky, a současně možnost zabránit exekuci, která by podstatně zvýšila výši vymáhané pohledávky a přinesla dlužníkovi další problémy.

Další novinkou, jež bezpochyby potěší všechny dlužníky, kteří mají více pohledávek, je spojování exekucí kvůli bagatelním pohledávkám, tedy do výše 10.000,-Kč, které jsou vedeny proti jednomu dlužníkovi jedním věřitelem. Cílem této změny je, aby dlužníci, kteří mají více exekucí, ušetřili na nákladech exekutora za vedení každého samostatného řízení, neboť tyto po spojení exekucí odpadnou. Dosud bylo spojování exekucí možné, avšak přijetím novely je povinné. Pravidlo slučování neplatí jen pro případy, kdy exekuce vede tentýž exekutor, který spojování provede automaticky. Slučovat již lze i exekuce vedené různými exekutorskými úřady a slučování lze uplatnit také tehdy, když zahájí jiný oprávněný u téhož exekutora exekuční řízení vůči témuž dlužníkovi. V takových případech bude o sloučení rozhodovat na návrh dlužníka soud. Ten stanoví, který exekutor spojené řízení povede. Je však třeba zdůraznit, že sloučení pohledávek by měl provádět již samotný věřitel, případně soud, a exekuční řízení tak zůstává poslední fází, v níž lze sloučení provést. Díky této změně se dlužníci vyhnou vysokým poplatkům za každé dílčí exekuční řízení, v němž samotná pohledávka není razantně vysoká, a v podstatě tak platí, že čím více dluhů povinný má, tím více může ušetřit.

Změn, které skýtají novely exekučního řádu i občanského soudního řádu, je celá řada, zejména u jednotlivých typů provedení exekuce. Podstatnou novinkou, kterou však dlužníci již s takovým nadšením nevitají, je možnost exekutora v souladu s § 262a odst. 3 občanského soudního řádu postihovat účty a mzdu či jiný příjem manželů a manželek povinného i tehdy, když se manžel o dluhy svého muže či ženy nijak nepříčinil a třeba o nich nemá ani ponětí. Díky této změně tak byla učiněna přítrž výmluvám těch dlužníků, kteří díky účtům svých partnerů dokázali peníze před exekutorem ukrýt a ze svých závazků vůči věřitelům se vykroutit. S definitivní platností se tak vyřešil dosavadní rozpor mezi hmotným a procesním právem, kdy z hlediska hmotného práva byly příjmy manželů v době trvání manželství, tedy mzdy a jiné příjmy stejně jako zůstatky na účtu, považovány za příjmy tvořící společné

jmění manželů, avšak soud je procesně postihnout dosud nemohl. Manželům však nadále zbývají nezabavitelné částky, které jsou navíc od Nového roku vyšší. Nelze takto zablokovat ani majetek, který má manžel povinného ve výlučném vlastnictví, tedy například nemovitosti získané darem, peněžní prostředky získané v dědickém řízení apod. U peněžních prostředků je však možné, že bude nutné prokázat, že skutečně nejde o věci spadající do společného jmění manželů. Nutno podotknout, že v případě blokování majetku manžela povinného je třeba, aby exekutor dbal na to, že takto lze postihnout majetek manžela pouze za splnění předpokladů, že daný závazek vznikl v době trvání manželství a že toto manželství stále trvá. Nelze tedy například postihnout manželku povinného, jestliže mu závazek vznikl v době manželství předchozího již rozvedeného.

Za zmínku zcela jistě stojí také uzákonění povinnosti exekutora, respektive jím pověřených vykonavatelů, dle § 325b odst. 3 občanského soudního řádu pořádit audiovizuální záznam z průběhu mobiliární exekuce, a to v případě, že je o to požádá někdo z přítomných osob, především sám dlužník. Současně však tento požadavek mohou vznést také ty osoby, jejichž věci jsou při mobiliární exekuci neoprávněně zabavovány. Videozáznam přitom může provést exekutor i v případě, kdy jej o to nikdo z přítomných výslovně nepožádá, avšak sám shledá, že jsou zde důvody pro jeho pořizování. Účelná změna, která má odradit od nemístného jednání při provádění mobiliární exekuce jak vykonavatele exekutora, tak samotné dlužníky, jejichž nepřiměřené a mnohdy až agresivní chování nebývá ojedinělé, zároveň může sloužit v případě jakýchkoliv pochybností jako důkazní materiál při prověřování postupu vykonavatelů exekutora Exekutorskou komorou České republiky.

Vedle dalších novinek jako je například možnost odnětí řídičského průkazu neplatičům alimentů či zařazení domácích mazlíčků mezi věci exekucí nepostižitelné, což se ale netýká hospodářských zvířat a zvířat v zájmovém chovu, které lze ve prospěch exekuce zabavovat nadále, je výraznou změnou možnost dražby podílů v bytových družstvech ve smyslu § 320aa a 320ab občanského soudního řádu. Dosud fungoval princip vyčíslení hodnoty družstevního bytu podle vypořádacího podílu na základě právní úpravy obchodního zákoníku. Ten se však pohyboval řádově v desítkách tisíc korun a ani zdaleka nebyvalo dosaženo tržní hodnoty. V řadě případů docházelo k tomu, že dlužník přišel o byt, ale na vyšší dluhu se to razantně neprojevovalo. Přijetím novely se proto za účelem předcházení takovým případům začnou členská práva v bytových družstvech v exekuci zpeněžovat formou dražby. Tím se zvýší šance dosáhnout reálné tržní ceny, a tím pádem umožnit dlužnou pohledávku dlužníka podstatně více, než tomu bylo dosud. Tato změna poskytuje možnost uspokojení oběma stranám. Jak dlužníkům, kteří tak mohou snížit svůj dluh, tak samotným věřitelům, jejichž pohledávky budou více uspokojeny. Další členové družstva přitom budou mít předkupní právo a učiní-li v dražbě stejné nejvyšší podání jako jiný dražitel, příklep bude udělen právě jim z titulu předkupního práva. Co se týká obchodních podílů u obchodních společností, i zde se zavádí za zá-

konem stanovených podmínek možnost prodeje v dražbě, a sice za tržní hodnotu, a to i ostatním společníkům společnosti.

Další příjemnou novinkou pro obě strany exekučního řízení je odpadnutí nutnosti za všech okolností prodat nemovitost povinného. Dluh již totiž nově lze umořovat také prostřednictvím peněz získaných z pronájmu bytu či domu dlužníka v rámci takzvané správy nemovitosti, nebo též sekvestrace, jako alternativy k dražbě nemovitosti. Tímto novým exekučním způsobem je exekutorovi dána možnost přikázat dlužníkovi povinného, aby užítky plynoucí z nemovitosti skládal na jím určený účet, a zakázat mu, aby je poskytoval povinnému, provedl na ně započtení nebo s nimi jinak nakládal. Typickým příkladem tak může být případ povinného, který vlastní dům, v němž pronajímá byty svým nájemcům. Tehdy užítkem, který plyne z nemovitosti a který bude vydán exekutorovi, je nájemné a dlužníkem povinného bude nájemce, který již nebude nájemné hradit svému pronajímateli – dlužníkovi v exekučním řízení, ale přímo exekutorovi. Právní úprava předpokládá i situace, kdy užítky plynoucí z nemovitosti nebudou v penězích. Ustanovení § 320f odst. 5 občanského soudního řádu stanoví, že v takovém případě budou tyto užítky odevzdány soudu, případně exekutorovi, který se postará o jejich zpeněžení dražbou. V praxi by se mohlo jednat například o výnosy zemědělské výroby. V souvislosti se správou nemovitosti exekutor dále provádí jiná vhodná opatření, aby nemovitost byla řádně a úspěšně hospodářsky užívána. Bude-li zahájen tento exekuční způsob, pak jakékoliv procesní návrhy a právní úkony týkající se dané nemovitosti činí přímo exekutor, nikoliv povinný. Výjimkou budou pouze nájemní smlouvy týkající se nemovitosti. Ty bude povinný moci i nadále uzavírat či vypovídat, avšak v souladu s ustanovením § 320g odst. 1 občanského soudního řádu bude přesto do určité míry omezen, neboť takové nájemní smlouvy bude exekutor moci vypovědět a sjednat nové. Ponecháním tohoto ustanovení dal zákonodárce možnost exekutorům zabránit nepřiměřenému uzavírání nájemních smluv mezi povinným jako pronajímatelem a jeho rodinným příslušníkem či známým jako nájemcem za nájemné v symbolické výši.

Novým institutem, který velká novela zavádí, je předražek. Ten však v jeho podstatě nelze považovat za nový institut, neboť v minulosti už jsme měli možnost se s ním ve vymáhacím procesu setkat. Princip předražku vychází z možnosti jakékoliv osoby, s výjimkou osob, které se ze zákona nemohou účastnit dražby jako dražitelé, aby do patnácti dnů (předražková doba) ode dne zveřejnění usnesení o příklepu písemně navrhla exekutorovi, že chce koupit vydraženou nemovitost za částku alespoň o čtvrtinu, tedy o 25 %, vyšší, než bylo nevyšší podání. Takto nabídnutá cena musí být zaplacená na účet exekutora do skončení předražkové doby. Jakmile uplyne předražková doba, exekutor shromáždí veškeré návrhy na předražek a pokud jich bude učiněno více a současně jich bude více uhrazeno, pak exekutor vybere nejvyšší předražek a vyzve vydražitele, aby ve lhůtě tří dnů sdělil, zda chce dorovnat do hodnoty předražku. Pokud se vydražitel vyjádří kladně, začne mu znovu běžet lhůta k doplacení totožná se lhůtou pro zaplacení nejvyššího

podání. Exekutor následně zruší usnesení o příklepu a vydá nové usnesení o předražku. Cílem znovuzavedení tohoto institutu je jednoznačná snaha zákonodárce o získání co největšího zisku z prodeje nemovitosti a tím i dosažení většího uspokojení věřitele. S určitým nadhledem lze tvrdit, že díky možnosti předražku a prodeje nemovitosti za více peněz může být spokojenější i sám povinný, neboť tomu lze z takto získaných peněz pokrýt více dluhů, případně se mu vrátí zbylá částka po uhrazení veškerých dluhů.

Pokud jde o exekuci prodejem nemovitosti, významnou změnou je zejména skutečnost, že proti dražební vyhlášce vydané v exekučním řízení zahájeném po 1. 1. 2013 již nebude přípustné odvolání. To bude možné podat pouze proti usnesení o ceně. Díky této změně již nebude exekuční proces směřující k prodeji nemovitosti zdržován neustálým podáváním odvolání proti usnesení exekutora. Věcná břemena a nájemní práva vyjma nájmu bytu a břemene bydlení, která nebudou uvedena v dražební vyhlášce, a předkupní práva zanikají dnem, kterým se vydražitel stane vlastníkem. Povinnému se dále nově v usnesení o příklepu uloží, aby nemovitost vyklidil do patnácti dnů od nabytí právní moci tohoto usnesení. Na základě toho se pak vydražitel bude moci domáhat vyklizení své nemovitosti.

Změny se dotkly také podmínek ohledně snižování nejnižšího podání při opakované dražbě – při druhém dražebním jednání půjde o 50 % výsledné ceny, při třetím o 40 %, při čtvrtém 30 % a při pátém až o 25 %. Více dražebních jednání nebude možno. Tento systém opakovaných dražeb má zvýšit prodejnost nemovitostí v nedobrovolných dražbách, ačkoliv není primárním zájmem exekutorů ani oprávněných, aby se dražby opakovaly a cena nemovitosti se tak neustále snižovala. Vzhledem ke skutečnosti, že cena nemovitosti může klesnout až na 25 % výsledné ceny určené znalcem, hrozí navíc možnost, že zákona znalí zájemci o nemovitost se nebudou snažit vydražit nemovitost za každou cenu již při prvním či druhém dražebním jednání, pokud budou vědět, že v dalších kolech ji mohou vydražit podstatně výhodněji. Až praxe ukáže, jak se s tímto systémem popereme.

Seznam literatury:

- Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnost (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.*
Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.
Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.
KASÍKOVÁ, M. a kol. Zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád). Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 644 s.
TRIPES, A. Exekuce v soudní praxi. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 836 s.

SYSTÉM DORUČOVÁNÍ SOUDNÍCH A MIMOSOUDNÍCH PÍSEMNOSTÍ V OBČANSKO- PRÁVNÍCH A OBCHODNĚ- PRÁVNÍCH VĚCECH V RÁMCI EU

Mgr. Eva Matušincová Úvod

exekutorská koncipientka
Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

Ve dnech 9. a 10. dubna 2013 se v Budapešti konala mezinárodní konference zaměřená na přeshraniční doručování, nad níž převzal záštitu maďarský ministr spravedlnosti Dr. Tibor Navracsics. Konference se skládala z několika přednáškových bloků týkajících se mimo jiné současného systému doručování soudních a mimosoudních písemností v občanskoprávních a obchodněprávních věcech v rámci EU, doručování soudních písemností exekutory v Maďarsku, Francii a v Nizozemí a soudní spolupráce při opatrování důkazů – další důležitá oblast právní pomoci.

Mgr. Lukáš Jirsa

exekutorský koncipient
Exekutorského úřadu Praha 5
JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.

Uvažovali jsme, jak máme článek vztahující se ke konferenci pojmut – zda máme čtenářům poskytnout povrchní průřez jednotlivými přednášenými tématy, či zda se máme věnovat jednomu z témat podrobně. Nakonec jsme se rozhodli pro druhou možnost a rozhodli jsme se seznámit čtenáře s tématem, které se nejvíce blíží praktickým problémům, s nimiž se mohou setkat ve svém profesním životě. Rozhodli jsme se vám proto přiblížit úpravu doručování soudních a mimosoudních písemností v občanskoprávních a obchodněprávních věcech v rámci Evropské unie.

V českém občanském soudním řádu je doručování písemností upraveno ustanoveními §45 - §50l. Tato ustanovení obsahují celkem 3 415 slov a 23 342 znaků. I to svědčí o vysoké problematičnosti institutu doručování, když občanský soudní řád řeší prakticky výhradně doručování v rámci České republiky (s výjimkou §50j, který se vypořádává s problematikou přeshraničního doručování odkazem na související právní předpisy). V případech doručování s mezinárodním prvkem se dostáváme o další stupeň výše. Pokud chceme doručovat mimo rámec EU, musíme postupovat v souladu s mezinárodními smlouvami a neexistují-li tyto smlouvy, postupuje se v souladu se zákonem o mezinárodním právu soukromém. Jedná-li se nám o doručování písemností v rámci EU, musíme používat příslušné komunitární předpisy.

Několik slov k legislativnímu vývoji

Vrcholní představitelé Evropské unie si před lety začali uvědomovat problematičnost a značnou náročnost institutu přeshraničního doručování a rozhodli se roztržštěnou právní úpravu harmonizovat.

Prvním uceleným právním dokumentem v rámci EU byla Úmluva o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech, která byla Radou přijata dne 26. května 1997, avšak nikdy nevstoupila v platnost. Přesto tento předpis položil základ pro Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000, které bylo přijato krátce poté, co byla Amsterodamskou smlouvou vložena ustanovení týkající se soudní spolupráce v občanských a obchodních věcech do Smlouvy o založení Evropského společenství.

Tento předpis byl později nahrazen Nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (doručování písemností) a o zrušení Nařízení Rady (ES) č. 1348/2000 (dále jen „Nařízení“). Nařízení je v současné době účinné (od 13. listopadu 2008) a promítla se do něj snaha o zrychlení a zkvalitnění zaslání soudních a mimosoudních

písemností ve věcech občanských a obchodních mezi členskými státy.

Působnost Nařízení

Článek 1 odst. 1 stanoví, že lze aplikovat Nařízení na občanskoprávní a obchodněprávní věci, když musí být soudní nebo mimosoudní písemnost zaslána z jednoho členského státu do druhého za účelem doručení ve druhém členském státu. Dle článku 1 odst. 2 se Nařízení nepoužije v případě, kdy není známa adresa osoby, jíž má být písemnost doručena. Evropský soudní dvůr (dále jen „ESD“) ve věci C-325/11 Alder označil pouze dvě možnosti, kdy doručování mezi členskými státy spadá mimo působnost nařízení:

- v případě, že trvalé nebo obvyklé bydliště adresáta není známo, a
- v případě, kdy účastník zmocní k zastupování osobu s trvalým pobytem na území členského státu, v němž se koná soudní řízení.¹

Z uvedeného vyplývá, že všechny ostatní případy, kdy má být písemnost vyhotovená v jednom členském státě doručena v jiném členském státě, než je stát, v němž písemnost vznikla, spadají do oblasti působnosti tohoto Nařízení.

Nařízení má aplikační přednost před mezinárodními smlouvami upravujícími doručování mezi členskými státy, ale za určitých podmínek, zejména pokud potenciální mezinárodní smlouvy zjednodušují nebo urychlují doručování písemností a jsou v souladu s Nařízením, mohou být smlouvy dále aplikovány i nově uzavřeny.

Budeme-li zkoumat věcnou působnost, musíme si vyložit dva klíčové pojmy vyskytující se v Nařízení, totiž „občanské a obchodní věci“ a „soudní a mimosoudní písemnosti“.

Pojem „občanské a obchodní věci“ se samozřejmě neobjevil v Nařízení poprvé, ale byl v komunitární legislativě dlouhodobě používán. Proto již před vznikem Nařízení existovala judikatura ESD, která se vyložením pojmu zabývala. Ve věci 29/76

¹ ESD konstatoval: „Čl. 1 odst. 1 Nařízení musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, která stanoví, že soudní písemnosti určené straně, jejíž bydliště nebo místo trvalého pobytu se nachází v jiném členském státě, jsou založeny do spisu a považovány za doručené, pokud uvedená strana neoznačila zmocněnce pro doručování s bydlištěm v prvním státě, ve kterém probíhá soudní řízení.“

LTU konstatoval ESD, že pakliže je spor o to, zda jde o případ v občanské, nebo obchodní věci, je nutné zkoumat dva prvky – předmět sporu a vztah mezi účastníky. ESD v rozhodnutí definoval nutnost rovného postavení stran a specifikoval předměty sporu, na které se definice vztahuje.² Z uvedeného judikátu vycházel i autor Nařízení, který v ustanovení článku 1 odst. 2 výslovně uvedl, že se Nařízení nevztahuje na věci daňové, celní či správní, ani na odpovědnost státu za jednání nebo opomenutí při výkonu státní moci (*acta iure imperii*).

Problematičtější je pojem „soudní a mimosoudní písemnosti“. ESD ve věci C-14/08 Roda Golf & Beach Resort SL judikoval, že písemnost vyhotovená notářem, která musí být doručena do jiného členského státu, může být kvalifikována jako mimosoudní písemnost i bez probíhajícího soudního řízení, v jehož rámci by bylo doručování písemnosti nutné. ESD zde řešil otázku soudní a mimosoudní písemnosti v konkrétní věci, proto stále neznáme obecnou definici pojmu mimosoudní písemnost a musíme si počkat, až ji ESD v budoucnu vymezí.³

V otázce územní působnosti je třeba poukázat v první řadě na postavení Dánska. To se, v souladu s články 1 a 2 protokolu o postavení Dánska připojeného ke smlouvě o EU a ke Smlouvě o založení ES, neúčastnilo přijímání Nařízení, proto pro něj nebylo Nařízení závazné ani použitelné.⁴ Dánsko však svůj postoj následně přehodnotilo a uzavřelo bilaterální smlouvu s EU (resp. v roce 2008, kdy byla smlouva uzavřena, s ES), na jejímž základě začalo být Nařízení závazné i pro tuto zemi. Na tomto místě lze pro zajímavost poukázat na problematiku závislých území – u nich musí být územní působnost zkoumána individuálně, když třeba na území Kanárských ostrovů, Francouzské Guyany či Réunionu se Nařízení vztahuje, ale například na území Faerských ostrovů, Britských panenských ostrovů či turecké části Kypru se nevztahuje.⁵

Zasílání a doručování soudních písemností

Nařízení upravuje pouze způsoby zasílání dokumentů z jednoho členského státu do jiného a nikoliv samotné doručování, které zůstává v působnosti příslušných vnitrostátních předpi-

sů týkajících se doručování. Je ale nutné poukázat na skutečnost, že některá ustanovení Nařízení přímo upravují některé otázky s vnitrostátním doručováním související, nebo alespoň působí na zákonodárce jednotlivých členských zemích při jejich zákonodárných iniciativách souvisejících s úpravou problematiky doručování na národní úrovni.

ESD nejprve judikoval, že neexistuje hierarchie mezi způsoby zasílání písemností, a že doručování by protomělo být provedeno za použití některého z nich, a to i více způsoby současně.⁶ Následně ESD upřesnil, že výčet metod přeshraničního doručování v rámci členských států je v Nařízení uveden taxativně, a tedy že se od něj není možné odchýlit.⁷ Mezi způsoby doručování písemností patří doručování prostřednictvím odesílajících a přijímajících subjektů, doručování prostřednictvím konzulárních a diplomatických zástupců, doručování prostřednictvím pošty a přímé doručování.

a. Doručování prostřednictvím odesílajících a přijímajících subjektů

Dle čl. 2 Nařízení členské státy určily úřední osoby, které budou příslušné k zasílání soudních nebo mimosoudních písemností, které mají být doručeny v jiném členském státě (odesílající subjekty) a které budou příslušné k přijímání soudních nebo mimosoudních písemností z jiného členského státu (přijímající subjekty). Nařízení směřovalo k tomu, aby přijímací a odesílající orgány byly soudy či související orgány a aby mezi nimi byla zajištěna přímá komunikace, odstraněny složité konstrukce předávání, a tím aby došlo k urychlení celého procesu.⁸ Členské státy rovněž určily jazyky, v nichž má být vyhotovena žádost o doručení na příslušném formuláři.⁹ Formulář, jehož vzor je přílohou Nařízení, je vyplněn odesílajícím subjektem a zaslán přijímajícímu subjektu. Přijímající subjekt potvrdí přijetí formuláře, přezkoumá správnost a požadované písemnosti doručí nebo je nechá doručit v souladu s právními předpisy přijímajícího členského státu.¹⁰ Dle článku 6 odst. 3 Nařízení může přijímající orgán odmítnout doručit písemnost v případě, že žádost nespadá do oblasti působnosti (písemnost by se týkala například správní či trestní věci) či v případě, že doručení není možné pro nesplnění formálních podmínek (pokud by například nebylo vyplněno jméno adresáta).

² ESD v dané věci definoval pojem občanské a obchodní věci, který byl použit v Bruselské úmluvě z roku 1968.

³ Nařízení v článku 16 říká, že mimosoudní písemnosti mohou být zasílány za účelem doručení v jiném členském státě v souladu s Nařízením. Platí tedy stejná pravidla jak pro doručování soudních, tak mimosoudních písemností.

⁴ Ostatní členské státy EU se připojily, a Nařízení je tedy na jejich území závazné a použitelné.

⁵ Územní působnost je upravena v článku 355 Smlouvy o fungování EU.

⁶ C-473/04 Plumex.

⁷ C-325/11 Alder.

⁸ V ČR jsou přijímajícím subjektem okresní soudy a odesílajícím subjektem okresní soudy, krajské soudy, vrchní soudy, Nejvyšší soud, Nejvyšší správní soud, soudní exekutoři, okresní státní zastupitelství, krajská státní zastupitelství, vrchní státní zastupitelství a Nejvyšší státní zastupitelství.

⁹ ČR požaduje vyplnění příslušného formuláře v jazyce českém, slovenském, anglickém a německém.

¹⁰ Z důvodu urychlení celého doručovacího procesu je Nařízením určena měsíční lhůta na doručení dokumentu (chybí ale sankce za prodlení).

Posledním krokem přijímajícího subjektu je vyhotovení potvrzení o doručení či nedoručení a o výsledcích pokusů o doručení, a to v úředním jazyce odesílajícího členského státu nebo v jiném jazyce uznaném členským státem, a jeho odeslání odesílajícímu subjektu.

Žadatel je povinen hradit náklady vzniklé činností soudního úředníka nebo osoby příslušné podle právních předpisů přijímajícího členského státu či vzniklé použitím zvláštního způsobu doručení.¹¹ Jinak je služba bezplatná.

b. Doručování za účasti diplomatických a konzulárních zástupců

Článek 12 Nařízení upravuje alternativní způsob předávání/zasílání písemností, které jsou doručovány příjemci konzulární nebo diplomatickou cestou. Článek 13 Nařízení potom opravňuje členský stát doručovat na území jiného členského státu prostřednictvím svých diplomatických nebo konzulárních zástupců. Takový způsob doručování je nicméně omezen. Diplomatičtí a konzulární zástupci nemohou doručovat náhradním způsobem. Důsledkem je, že doručení je účinné pouze v případě, že adresát písemnost skutečně přijme a doručování fikcí je tedy v takových případech vyloučeno. Členský stát rovněž může rozhodnout, zda hodlá omezit užití tohoto způsobu doručování na svém území vůči příslušníkům jiného členského státu. V současné době rozhodlo o omezení již 16 členských států.¹²

c. Doručování prostřednictvím poštovních služeb

Jedná se o způsob doručování, který patří k nejrychlejším a nejsnadnějším. To umožňuje soudům a jiným orgánům působícím v občanských a obchodních věcech doručovat písemnosti prostřednictvím poštovního doručování. Jediným požadavkem je dle článku 14 Nařízení povinnost doručit písemnost doporučeným dopisem s dodejkou nebo jiným obdobným způsobem.

d. Přímé doručování

Přímé doručování je upraveno v článku 15 Nařízení. Tento článek opravňuje osobu, která je účastníkem řízení, aby jí byly doručovány soudní písemnosti prostřednictvím úředních činitelů, úředníků nebo jiných příslušných osob přijímajícího členského státu, a to v případě, že členský stát tento způsob doručování dovoluje. Tento způsob doručování se netýká všech členských států. Význam má pouze v těch státech, kde je žalobce odpovědný za doručování písemností žalovanému

a zároveň je doručování prováděno prostřednictvím soudních úředníků (či soudních exekutorů) nebo jiných kompetentních osob.¹³

Společná ustanovení aplikovatelná na všechny způsoby doručování

Následující ustanovení se týkají všech výše uvedených způsobů doručování, což znamená, že všechna důležitá pravidla uvedená v Nařízení by měla být aplikována bez ohledu na způsob, jakým soud či úřad písemnost doručuje.

a. Překlad písemností

Nařízení nevyžaduje, aby doručované písemnosti byly přeloženy, nicméně opravňuje adresáta k odmítnutí písemnosti v případě, že písemnost není přeložena do některého z jazyků taxativně uvedených v Nařízení. Tím je jazyk, kterému adresát rozumí, oficiální jazyk členského státu, ve kterém se provádí doručení, nebo v případě, že stát má více oficiálních jazyků, oficiální jazyk nebo jeden z oficiálních jazyků užívaných v místě doručení.

Adresát musí být informován o svých právech ve standardizované formě uvedené v dodatku č. 2 Nařízení. Odpovědnost za správné poučení vždy spočívá na osobě, která adresátu písemnosti zasílá. Pokud si adresát písemnost převezme, neznamená to, že by již nemohl uplatnit právo na vrácení písemnosti odesílateli. Právo na vrácení písemnosti má adresát po dobu jednoho týdne s tím, že musí uvést, jakému jazyku rozumí.

Článek 8 Nařízení umožňuje napravit chybné doručování v případě, že písemnost byla adresátem odmítnuta, ale později byl doručen její překlad. V takové situaci bude pro adresáta datem doručení datum doručení překladu. Pro odesílatele bude datem doručení datum prvního doručení, a to v případě, že právní řád členského státu vyžaduje doručení dané písemnosti v určité lhůtě. Pro odesílatele tedy zůstane lhůta zachována.

Náklady překladu nese odesílatel, a to alespoň před jeho doručením. Později může soud nebo jiný úřad rozhodnout v souladu s národním procesním právem tak, že náklady řízení, včetně překladu a doručování, ponese jiný účastník řízení.

Problematické překlady dokumentů a jejich doručování se ve své judikatuře věnuje také ESD. V případě C-443/03 Leffler vs. Berlin Chemie AG konstatoval, že „je na soudu členského státu,

¹¹ Těmto nákladům odpovídá jediný pevný poplatek, který členský stát stanoví předem a který dodržuje zásadu proporcionality a nediskriminace. Členské státy sdělily Komisi výši těchto pevných poplatků.

¹² ČR takovýto způsob doručení umožňuje.

¹³ ČR takovýto způsob doručení neumožňuje.

aby zajistil, že práva účastníků budou dodržena, a to zejména právo odesílajícího účastníka, aby nebyl poškozen nepříznivými následky odmítnutí převzetí nepřeložené písemnosti adresátem, který ovšem jazyku doručovaného dokumentu rozuměl". Stále není zcela jasné, co může soud členského státu udělat v případě, že adresát odmítne z důvodu užitého jazyka písemnost převzít, ačkoliv jejímu obsahu rozumí. Může soud považovat v této situaci písemnost za doručenu? Také stále není vyjasněno, zda mají úřady odlišné od soudů práva a povinnosti judikované ESD.

ESD ve své pozdější judikatuře přezkoumal další hlediska překladů. Jednalo se o případ C-14/07 Michael Weiss vs. Industrie und Handelskammer Berlin, kdy soud rozhodl, že „skutečnost, že adresát doručované písemnosti souhlasil ve smlouvě uzavřené s odesílatelem v rámci předešlého obchodního styku s užitím jazyka členského státu, kde byla smlouva uzavřena, nezakládá fikci, že tomuto jazyku adresát skutečně rozumí. Jedná se ovšem o důkaz, který soud může vzít v úvahu při rozhodování, zda adresát jazyku rozumí, či ne“. Judikatura dále zpřesňuje tak, že „stupeň znalosti jazyka potřebný při korespondování není stejný jako stupeň potřebný při obraně před žalobou“. V důsledku tedy podmínka užití jazyka uvedená ve smlouvě sama o sobě není dostatečným důkazem znalosti jazyka z hlediska Nařízení a soud musí vždy zkoumat všechny okolnosti případu.

V kauze Michael Weiss vs. Industrie und Handelskammer Berlin se ESD dotknul také překladu příloh dokumentů, kterými lze zahájit řízení. Nejprve stanovil, co je dokumentem, kterým lze zahájit řízení. Jedná se o písemnost, ze které „musí být možné identifikovat závazek, důvod podání návrhu a zaslání předžalobní výzvy. Písemnosti, které mají čistě důkazní funkci a nejsou potřebné k porozumění podstaty sporu, nemusí být připojeny“. Tato definice tedy určuje, že adresát nemůže odmítnout písemnost proto, že nerozumí její příloze, která má důkazní funkci a není potřebná k porozumění sporu. Je na soudu, aby posoudil, zda příloha musí být přeložena, či nikoliv.

Přílohy není třeba opatřit překladem také tehdy, jestliže „je z okolností kauzy zřejmé, že adresát je seznámen s obsahem příloh doručované písemnosti“.

K výběru jazyka doručované písemnosti je také vhodné uvést, že jazyk, kterému adresát rozumí, může být jakýkoliv, nikoliv pouze oficiální jazyk Evropské unie. Z toho vyplývá, že čínský státní příslušník žijící v Evropské unii nemůže odmítnout dokument přeložený do čínštiny, ačkoliv je mu doručován na území Evropské unie.

Co se týká stupně znalosti jazyka žalovaného, který je potřebný k porozumění sporu a přípravě obrany, je posouzení velice individuální záležitostí a způsobuje řadu těžkostí soudům při rozhodování.

b. Datum doručení

Základní pravidlo vztahující se k datu doručení, které je uvedeno v článku 9 Nařízení, říká, že datum doručení písemnosti se stanovuje v souladu s právním řádem státu, ve kterém je prováděno doručení.

Výše zmíněné pravidlo je uplatňováno ve všech případech, nicméně článek 9 v odstavci 2 připouští výjimku a uvádí: Musí-li však být písemnost doručena v určité lhůtě v souvislosti s řízením, které bylo zahájeno nebo probíhá v odesílajícím členském státě, bere se v úvahu ve vztahu k žadateli datum stanovené právními předpisy tohoto členského státu. Toto ustanovení pomáhá odesílateli, který zahajuje řízení v členském státě, ve kterém je ponechána odpovědnost za doručení návrhu na zahájení řízení, na žalobci, aby byl chráněn před nejistotou doručení z důvodů, které nemůže sám odesílatel ovlivnit, jako je například pomalá nebo nedbalá součinnost místních úřadů.

K datu doručení se ESD vyjádřil ve sporu C-473/04 Plumex vs. Young Sports NV takto: „Pokud je doručování prováděno více způsoby zároveň, rozhodné je datum prvního ze způsobů doručení dokumentu“. To tedy znamená, že rozhodující je první doručení písemnosti a každé její další doručení již nemá na stanovení data doručení vliv.

c. Nedostavení se žalované strany k soudu

Nařízení v článku 19 uvádí, že pokud mělo být do jiného členského státu za účelem doručení zasláno soudní předvolání nebo obdobná písemnost podle tohoto Nařízení a žalovaná strana se nedostavila, přeruší soud řízení, dokud nebude zjištěno, že písemnost byla doručena způsobem předepsaným vnitrostátními právními předpisy přijímajícího členského státu pro doručení písemností v soudním řízení v daném státě osobám, které se nacházejí na jeho území, nebo že písemnost byla skutečně doručena žalované straně nebo do místa jejího bydliště jiným způsobem, který stanoví toto Nařízení, a že v obou těchto případech byla písemnost doručena nebo dodána s dostatečným předstihem, aby se žalovaná strana mohla obhajovat.

Uvedené pravidlo však není absolutní, jelikož každý členský stát má možnost prohlásit, že soud bez ohledu na výše uvede-

né může vydat rozhodnutí, i když nebylo obdrženo potvrzení o doručení nebo dodání, pokud jsou splněny stanovené podmínky. Podmínkou je skutečnost, že písemnost byla zaslána jedním ze způsobů stanovených Nařízením, dále ode dne zaslání písemnosti uplynulo období nejméně šesti měsíců, které soudce v daném případě považuje za dostačující, a nebylo obdrženo potvrzení žádného druhu, přestože bylo vynaloženo veškeré úsilí k jeho získání prostřednictvím příslušných orgánů přijímajícího členského státu.

Pokud věc nesnese odkladu, mohou být učiněna předběžná nebo ochranná opatření. Pakliže má být do jiného členského státu za účelem doručení zasláno soudní předvolání nebo obdobná písemnost podle Nařízení a bylo vydáno rozhodnutí proti žalované straně, která se nedostavila, je soudce oprávněn prominout žalovanému uplynutí lhůty pro podání opravného prostředku proti tomuto rozhodnutí, jsou-li splněny dané podmínky. Podmínky jsou naplněny, jestliže se žalovaná strana bez svého zavinění nedozvěděla o písemnosti v dostatečném předstihu k tomu, aby se mohla obhajovat, nebo se nedozvěděla o rozhodnutí v dostatečném předstihu k tomu, aby mohla podat opravný prostředek, a zároveň obrana předložená žalovaným ve věci není zjevně neodůvodněná. Žádost o prominutí zmeškání lhůty může být podána pouze v přiměřené lhůtě od doby, kdy se žalovaný o rozhodnutí dozví.

Každý členský stát může prohlásit, že žádosti nebude vyhověno, pokud je podána po uplynutí lhůty stanovené v tomto prohlášení, která však v žádném případě není kratší než jeden rok ode dne vynešení rozhodnutí.

Soudy v České republice mohou bez ohledu na čl. 19 odst. 1 Nařízení vynést rozsudek, i když nebylo obdrženo potvrzení o doručení nebo dodání, pokud jsou splněny všechny podmínky uvedené v článku 19 odst. 2 Nařízení.

Ústřední orgán

Dle článku 3 Nařízení je každý členský stát povinen určit tzv. ústřední orgán pověřený k poskytování informací odesílajícím subjektům, k hledání řešení veškerých obtíží, které mohou vzniknout při zasílání písemností určených k doručení, a pověřený k předávání žádosti o doručení příslušnému přijímajícímu subjektu, a to ve výjimečných případech a na žádost odesílajícího subjektu. Pro Českou republiku je tímto ústředním orgánem Ministerstvo spravedlnosti ČR.

Prvním z úkolů ústředního orgánu je poskytování informací odesílajícím subjektům. Ačkoliv je tato služba primárně určena odesílajícím subjektům, informace jsou poskytovány také zahraničním ústředním orgánům nebo dalším zájemcům, kteří mají o poskytnutí služby zájem.

Další povinností ústředního orgánu je řešení problémů vznikajících při doručování. Nejčastějšími problémy, které ústřed-

ní orgány řeší, jsou zpožděné nebo nepřevzaté dokumenty, nesprávně vyplněné údaje na obálkách či nesprávně vydané faktury za služby.

Třetí funkcí ústředního orgánu je předávání žádostí o doručení příslušnému přijímajícímu subjektu. Ačkoliv se má jednat o funkci výjimečnou, je subjekty poměrně často využívána, ačkoliv okolnosti případu výjimečné nejsou.

Závěr

V aktuálním příspěvku ze zahraničí jsme se věnovali doručování soudních a mimosoudních písemností v občanskoprávních a obchodněprávních věcech v rámci Evropské unie. Jedná se o živou problematiku, s níž se můžeme během právní praxe běžně setkat. Jelikož se jedná o rozsáhlou a složitou materii, zaměřili jsme se zejména na základní otázky zasílání a doručování písemností, na hlavní pravidla doručování či na akceptované způsoby doručování. Ačkoliv jsou výše uvedené otázky upraveny Nařízením, jak z obsahu článku vyplývá, některé situace nejsou zcela jasně dořešeny. V takovém případě nezbyvá než nahlédnout do judikatury ESD.

Z JUDIKATURY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČESKÉ REPUBLIKY

rubriku připravila
Mgr. Vladimíra Medková
exekutorská kandidátka
Exekutorského úřadu Liberec

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 31 Cdo 1571/2010, ze dne 16. 1. 2013

*obligační účinky smluv jako předpoklad pro účinky
věcněprávní*

§ 43a až § 45 občanského zákoníku

Obligační účinky kupní nebo jiné smlouvy o převodu vlastnictví k nemovitosti představují předpoklad, aby nastaly (mohly nastat) její účinky věcné (věcněprávní), bez účinků obligačních nevznikají (nemohou vzniknout) ve vztahu ke smlouvě účinky věcné (věcněprávní); účinky obligační jsou jedním z předpokladů pro účinky věcné.

I když akceptované návrhy zástavních smluv nedošly před zahájením řízení o povolení vkladu zástavních práv do katastru nemovitostí do sféry dispozice zástavního věřitele, není toto překážkou vzniku zástavních smluv, neboť jejich účastníci se dohodli na specifickém (odlišném) postupu při uzavírání zástavních smluv. Skutečnost, že katastrální úřad v doložce o vkladu zástavního práva do katastru nemovitostí podle zástavní smlouvy uvedl, že účinky vkladu nastaly ke dni podání návrhu, který předcházal dni vzniku smlouvy, pak sama o sobě neznamená, že zástavní právo podle této smlouvy nevzniklo.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 32 Cdo 923/2011, ze dne 12. 3. 2013

právní úkony obce a konkludentní jednání

*§ 38 odst. 5 věty druhé a § 36a odst. 1 zákona o obcích, § 35
obč. zák.*

To, že zastupitelstvo obce „vzalo na vědomí“ uzavření smlouvy, k níž následně došlo, nesevřdí samo o sobě o tom, že obecní zastupitelstvo přijalo rozhodnutí ve smyslu ustanovení

§ 38 odst. 5 věty druhé a § 36a odst. 1 zákona o obcích a že rozhodlo o uzavření smlouvy o obsahu, o jakém posléze starosta smlouvu jménem obce uzavřel. Přijetí usnesení při zasedání obecního zastupitelstva sice vždy předcházelo hlasování, podstatné však je, o čem se hlasovalo, zda o návrhu na přijetí příslušného rozhodnutí představujícího vůli obce, či pouze o tom, že zastupitelstvo bere určité skutečnosti na vědomí.

Není pochyb o tom, že zákon o obcích požadavek písemné formy rozhodnutí obecní rady výslovně nestanoví (pořídí zápis ukládá v § 42 pouze o průběhu zasedání obecního zastupitelstva), byť z ustanovení § 53 odst. 1 a odst. 3 je zřejmé, že písemnou formu předpokládá jako samozřejmou. Avšak vzhledem k pravidlům, podle nichž kolektivní orgány obce rozhodují, je vyloučeno přijetí rozhodnutí jiným než výslovným způsobem (konkludentním jednáním), tak jak to u právních úkonů v ustanovení § 35 odst. 1 připouští občanský zákoník.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 216/2011, ze dne 24. 1. 2013

bezdůvodné obohacení mezi spoluvlastníky

§ 142 odst. 1 občanského zákoníku

Jde-li o investice jakéhokoliv druhu, vynaložené jedním ze spoluvlastníků na společnou věc se souhlasem spoluvlastníků ostatních (či vynaložené na základě principu majority), jsou jejich části, připadající na spoluvlastnické podíly neinvestujících spoluvlastníků, splatné (nebyla-li mezi nimi uzavřena dohoda jiná) již za trvání spoluvlastnictví a nikoliv až po jeho zrušení a vypořádání.

Investice vynaložené jedním ze spoluvlastníků bez dohody s ostatními a nemající základ v tzv. majorizaci zakládají investujícímu spoluvlastníku právo na vydání bezdůvodného obohacení, které ostatním spoluvlastníkům vzniklo. Povinnost vydat bezdůvodné obohacení v souvislosti s vynaložením nákladů na nutnou opravu nebo údržbu vzniká za trvání spoluvlastnického vztahu vynaložením těchto nákladů. Nejde-li o náklady na nutnou opravu nebo údržbu, vzniká tato povinnost až při zániku podílového spoluvlastnictví.

Nárok na zaplacení bezdůvodného obohacení je nárokem závazkovým (obligačním), který směřuje vůči osobě, není tedy vázán na spoluvlastnický podíl, nepřechází na nabyvatele podílu (nejde-li o případ universální sukcese), dlužníkem je ten, kdo se takto na úkor investujícího spoluvlastníka obohatil, věřitelem je ten, kdo náklad ve prospěch jiného vynaložil.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 1221/2011, ze dne 20. 12. 2012

dodatečné vypořádání mezi dědici pro dříve sporný dluh

§ 175x o. s. ř.

Majetek nebo dluh, který nebyl v řízení o dědictví zařazen z "důvodu spornosti" do aktiv nebo pasiv dědictví, jsou způsobilým předmětem (dodatečného) řízení o dědictví podle ustanovení § 175x občanského soudního řádu jen tehdy, jestliže byla jejich původní spornost mimo řízení o dědictví odstraněna (například rozhodnutím soudu vydaným na základě žaloby podané podle ustanovení § 175y odst. 1 občanského soudního řádu v řízení podle Části třetí občanského soudního řádu) tak, že již nepochybně patří do dědictví, aniž by současně došlo ve vztahu k tomuto majetku nebo dluhu také ke konečnému vyřešení vztahu dědiců. Jen v takovém případě lze dovozovat, že se po právní moci usnesení, jímž bylo řízení o dědictví skončeno, objevil zůstavitelův majetek nebo dluh sice (původně) "vyřazený" pro spornost, nově (po právní moci usnesení, jímž bylo původní řízení o dědictví skončeno) však již mezi účastníky řízení nesporný, ohledně kterého je třeba provést vypořádání mezi dědici.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 2414/2012, ze dne 12. 12. 2012

vztah poddlužníka a oprávněného, vylučovací žaloba uplatněná poddlužníkem

§ 312, § 315 a § 267 o. s. ř.

Příkazáním tzv. jiné peněžité pohledávky (§ 312 a násl. o. s. ř.) vzniká oprávněnému k postižené pohledávce povinného za jeho dlužníkem (poddlužníkem) tzv. úkojné právo, a to až do výše vymáhané pohledávky s příslušenstvím. Dlužník povinného proto také nese odpovědnost za to, že výkon rozhodnutí provedl tak, jak mu to ukládá zákon v ustanovení § 314 o. s. ř. Provedení exekuce (výkonu rozhodnutí) tedy v takovém případě náleží (zákon svěřuje) dlužníku povinného (poddlužníkov) a je pouze na něm, aby posoudil, zda exekuce (výkon rozhodnutí) může být také provedena (proveden). Dospěje-li dlužník povinného (poddlužník) k závěru, že ve skutečnosti proti němu povinný nemá příkazanou pohledávku, není povinen to oznámit soudu, nýbrž oprávněnému, a současně mu sdělit důvody, proč nařízená exekuce (výkon rozhodnutí) nemůže být provedena (proveden), a tímto způsobem se pokusit

zabránit podání podlužnické žaloby oprávněným. Z titulu tohoto tzv. úkojného práva oprávněného je podlužník povinen vyplatit oprávněnému příkazanou pohledávku, jen jestliže by měl podle práva takovou povinnost vůči povinnému v okamžiku, kdy mu bylo doručeno usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí. Není podstatné, že pohledávka povinného ještě případně nebyla splatná nebo měla z téhož právního důvodu vzniknout v budoucnu.

Vylučovací žalobu podle § 267 odst. 1 o. s. ř. může podat jen třetí osoba na exekuci (výkonu rozhodnutí) nezúčastněná a tvrdící, že k věcem, jež mají být exekucí (výkonem rozhodnutí) postiženy, má právo nepřipouštějící exekuci (výkon rozhodnutí), podlužník takovou osobou není.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 808/2012, ze dne 29. 1. 2013

odporovatelnost právního úkonu a osoby blízké

§ 42a a § 116 občanského zákoníku

Ustanovení § 116 vymezuje osoby blízké dvojím způsobem, a to jednak v závislosti na určitém příbuzenství nebo manželství anebo partnerství fyzických osob, jednak v závislosti na jiných vztazích. V první kategorii jde o příbuzné v řadě přímé (srov. § 117 občanského zákoníku), tj. o předky a potomky (rodiče a děti, prarodiče a vnuci atd.), z příbuzných v řadě pobočné se jedná o sourozence a dále do této kategorie spadají manželé (po dobu trvání manželství) a registrovaní partneři. Tyto osoby jsou osobami blízkými bez dalšího, aniž by byla významná kvalita a intenzita jejich skutečných vzájemných vztahů.

Druhou kategorií osob blízkých tvoří jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž vzájemné vztahy jsou na takové úrovni, že by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. V rodinném poměru jsou další příbuzní v pobočné řadě (srov. § 117 občanského zákoníku), jako jsou například strýc (teta) a synovec nebo neteř, bratrance a sestřenice atd. Za vztah obdobný poměru rodinnému lze považovat zejména vztah švagrovský (tj. vztah manžela k příbuzným druhého manžela), vztah manžela k dítěti druhého manžela, jakož i vztah druha a družky. V těchto případech je však podmínkou, aby kvalita a intenzita skutečných vzájemných vztahů osob byla taková, že by újma vzniklá jedné z těchto osob byla druhou z nich důvodně pocítována jako její vlastní újma; tento stav přitom musí být dán u obou osob navzájem.

O právní úkon, k němuž došlo mezi dlužníkem a osobou jemu blízkou nebo který dlužník učinil ve prospěch této osoby ve smyslu ustanovení § 42a odst. 2 občanského zákoníku, jde jedině tehdy, jestliže dlužník a druhá strana byli v postavení osob sobě navzájem blízkých v době, kdy byl právní úkon proveden.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 3747/2011, ze dne 31. 1. 2013

rozhodný stav pro zřízení soudcovského zástavního práva

§ 268 odst. 1 písm. h), § 267 o. s. ř.

Pro nařízení výkonu rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva je rozhodující stav v době zahájení řízení, proto ani změny ve vlastnictví k nemovitostem po podání návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nemohou činit výkon rozhodnutí nepřijatelným. Soud může zastavit výkon rozhodnutí zřízením soudcovského zástavního práva pouze z důvodu, že neměl být nařízen vůbec nebo pro nižší pohledávku.

Povinný může být se svým návrhem na zastavení výkonu rozhodnutí úspěšný jen tehdy, budou-li zástavním právem zatížené nemovitosti k návrhu třetí osoby vyloučeny z výkonu rozhodnutí podle § 267 odst. 1 o. s. ř.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 3892/2010, ze dne 28. 11. 2012

stavění promlčecí doby při prodeji zástavy

§ 112 občanského zákoníku

Při soudním prodeji zástavy je třeba vykládat ustanovení § 112 občanského zákoníku tak, že zástavní věřitel pokračuje řádně v zahájeném řízení, jestliže po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy (po pravomocném skončení první fáze soudního prodeje zástavy) pokračuje v přiměřené lhůtě v uplatňování svého zástavního práva podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem zástavy podle ustanovení § 251 a násl. o. s. ř., popřípadě podáním návrhu na nařízení exekuce prodejem zástavy podle ustanovení § 37 a násl. ex. řádu. Posouzení, zda zástavní věřitel podal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy v přiměřené lhůtě, je vždy závislé na konkrétních okolnostech každého jednotlivého případu. Pokračoval-li zástavní věřitel v soudním prodeji

zástavy řádně (ve lhůtě přiměřené okolnostem případu) podáním návrhu na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy, znamená to, že promlčecí doba, jejíž běh byl zastaven podáním žaloby o nařízení prodeje zástavy, nezačne znovu běžet dnem právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy a že stavení běhu promlčecí doby bude pokračovat (trvat) až do pravomocného skončení řízení ve druhé fázi soudního prodeje zástavy. Kdyby však zástavní věřitel nepodal návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy v přiměřené lhůtě, začne promlčecí doba (do té doby stavená) znovu běžet dnem následujícím po právní moci usnesení o nařízení prodeje zástavy. V tomto případě se zástavní právo nepromlčí jen tehdy, jestliže promlčecí doba neuplyne do dne, v němž byl podán návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce prodejem zástavy; v době od podání žaloby o nařízení prodeje zástavy do právní moci usnesení, kterým byl nařízen prodej zástavy, promlčecí doba neběží.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 4022/2010, ze dne 30. 11. 2012

překážka litispendence při prodeji nemovitostí a uspokojení nákladů exekuce při prodeji zástavy

§ 59 odst. 3 ex., § 87, § 90 odst. 1 ex. řádu, § 121 odst. 3 občanského zákoníku, § 335 odst. 2 o. s. ř.

Při provedení exekuce prodejem zástavy lze pouze z výtěžku prodeje (zpeněžení) zástavy uspokojit nejen jistinu zajištěné pohledávky, ale i její příslušenství.

Odměna a náhrady, které soudnímu exekutorovi náležejí za exekuční činnost (§ 90 odst. 1 ex. řádu), jsou náklady exekuce (srov. § 87 odst. 1 ex. řádu). Vzhledem k tomu, že odměna je úplatou za činnost vykonávanou soudním exekutorem při provádění exekuce a že náhrady slouží ke krytí nákladů, které soudnímu exekutorovi vznikly zejména v souvislosti se ztrátou času při provádění exekuce, s doručováním písemností nebo s placením daně z přidané hodnoty, jde o náklady, jejichž vznik byl vyvolán uplatněním pohledávky v exekučním řízení ze strany oprávněného a jeho (legitimním) zájmem na nuceném uspokojení pohledávky, která povinným nebyla splněna dobrovolně. Náklady exekuce je proto třeba považovat za náklady spojené s uplatněním pohledávky; ve smyslu ustanovení § 121 odst. 3 občanského zákoníku proto patří k příslušenství pohledávky. Podle ustanovení § 68 odst. 2 ex. řádu se náklady exekuce uspokojují jako pohledávky nákladů řízení ve skupině uvedených v ustanovení § 337c odst. 1 písm. a) o. s. ř. Při takovém uspokojení nákladů exekuce se nevychází z příkazu k úhradě

nákladů exekuce, vydaného podle ustanovení § 88 ex. řádu, ale – stejně jako u jiných pohledávek vypočtených v ustanovení § 337c odst. 1 písm. a) o. s. ř. – z jejich vyčíslení provedeného ve smyslu ustanovení § 337b odst. 2 o. s. ř. (§ 69 ex. řádu).

Z přiměřeného užití ustanovení § 335 odst. 2 o. s. ř. vyplývá, že v exekučních řízeních, jejichž předmětem by byl prodej téže nemovitosti, nemůže vzniknout překážka litispendence. Představuje-li totiž „pravomocné rozhodnutí o nařízení výkonu rozhodnutí“ v exekučním řízení „vydaný a řádně doručený exekuční příkaz“ a je-li „návrhem dalšího oprávněného na nařízení výkonu rozhodnutí prodejem téže nemovitosti“ (z pohledu přiměřeného užití ustanovení § 335 odst. 2 o. s. ř.) usnesení soudního exekutora o tom, že oprávněný z tohoto (jiného) exekučního řízení přistupuje do dřívějšího (jiného) exekučního řízení jako další oprávněný, je nepochybné, že o prodeji téže nemovitosti nemůže současně probíhat více exekučních řízení, v nichž by vydanými a řádně doručenými exekučními příkazy byl nařízen prodej stejné nemovitosti.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1394/2012, ze dne 19. 2. 2013

zastavení exekuce pro trestný čin vedoucí k vydání exekučního titulu

§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

I když povinný nepodal námitky proti směnečnému platebnímu rozkazu, je exekuce v daném případě v rozporu s procesními principy (majícími podklad v právu hmotném – trestním zákoně), jež ovládají řízení o výkon (exekuci), i v rozporu s účelem výkonu (exekuce), když oprávněný docílil vydání exekučního titulu na základě předložené směnky, k jejímuž podpisu donutil povinného jednat kvalifikovaným jako trestný čin vydírání a trestný čin omezování osobní svobody.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 23 Cdo 2628/2010, ze dne 22. 1. 2013

zkoumání rozhodčí doložky z úřední povinnosti ve spotřebitelských věcech

§ 31 písm. b) předpisu č. 216/1994Sb. ve znění do 31. 3. 2012

Soud je povinen platnost rozhodčí smlouvy v řízení o zrušení rozhodčího nálezu ze spotřebitelské smlouvy posoudit z úřední povinnosti i tehdy, kdy žalobce podá v zákonem stanovené

lhůtě (§ 32 odst. 1 ZRŘ) podle ustanovení § 31 ZRŘ z jakéhokoliv důvodu návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem. V takovém případě pak není významné, že žalobce námitku neplatnosti rozhodčí doložky uplatnil až v dovolání. Nejde totiž o novou skutečnost, k níž by soud podle ustanovení § 241a odst. 4 o. s. ř. nemohl přihlídnout, ale o námitku nesprávného právního posouzení věci odvolacím soudem.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 31 Cdo 3065/2009, ze dne 16. 1. 2013

plnění závazku na jiný účet věřitele

§ 335 a § 339 obch. zák.

Sjednají-li si strany, že dlužník bude plnit ve prospěch v dohodě označeného účtu věřitele, lze tuto dohodu považovat za určení místa plnění ve smyslu ustanovení § 335 a § 339 obch. zák. Poukáže-li následně dlužník peněžité plnění na jiný účet věřitele vedený jinou bankou (jako tomu bylo v projednávané věci), neplní (jak Nejvyšší soud uzavřel již v rozsudku ze dne 27. května 2009, sp. zn. 32 Cdo 1604/2008), ve sjednaném místě. Nicméně jestliže věřitel bez zbytečného odkladu poté, kdy mohl při řádném chodu věcí zjistit, že dlužník poukázal peněžité plnění na jeho účet (odlišný od účtu, na který měl dlužník dle dohody plnit), tyto peněžité prostředky dlužníkovi nevrátí, lze zásadně uzavřít, že dlužníkovo plnění na jiný účet akceptoval; v takovém případě zanikne dlužníkům závazek (neplyne-li z uzavřené smlouvy něco jiného) dnem připsání poukázané částky na účet věřitele.

usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 8 Tdo 1219/2012, ze dne 28. 11. 2012

povinnost hradit výživné po dobu insolvence a trestněprávní odpovědnosti

§ 85 zákona o rodině, § 196 trestního zákoníku, z. č. 182/2006 Sb. (insolvenční zákon)

I když je výživné ve smyslu § 85 zák. o rod. zákonnou povinností rodiče nezletilého dítěte a tuto nemůže přenést na jinou osobu, ani se jí jinak než ze zákonem určených podmínek zbavit, je nutné probíhající insolvenční řízení a jeho dopad na trestní odpovědnost obviněného stíhaného pro trestný čin podle § 196 tr. zákoníku zkoumat i s ohledem na zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších změn. Dojde-li k insolvenčnímu

řízení, je způsob placení jednotlivých dávek v době schváleného oddlužení organizován v režimu oddlužení a s majetkovou podstatou dlužníka tak nakládá ustanovený insolvenční správce, což fakticky znamená, že dlužník jako otec nezletilých dětí sice nemůže splátky uhrazovat, avšak – protože jeho zákonná vyživovací povinnost stále trvá – je povinen v rámci ní dbát na to, aby k plnění zákonné vyživovací povinnosti insolvenčním správcem docházelo. Musí proto od správce zjistit, zda jsou pravidelné platby na výživné hrazeny a pokud tomu tak není, je jeho povinností činit kroky k tomu, aby správce svou povinnost splnil.

rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 300/2010, ze dne 29. 11. 2012

vázanost smyslem a účelem zákona

Vázanost soudu zákonem neznamena bezpodmínečně nutnost doslovného výkladu aplikovaného ustanovení, nýbrž zároveň vázanost smyslem a účelem zákona. V případě konfliktu mezi doslovným zněním zákona a jeho smyslem a účelem je důležité stanovit podmínky priority výkladu e ratione legis před výkladem jazykovým, podmínky, jež by měly představovat bariéru možné libovůle při aplikaci práva. Smysl a účel zákona lze dovést především z autentických dokumentů vypovídajících o vůli a záměrech zákonodárce, mezi něž patří důvodová zpráva k návrhu zákona (ačkoliv ze souhlasu zákonodárce s osnovou návrhu lze jeho souhlas s jejími důvody pouze presumovat) a dále z argumentace přednesené v rozpravě při přijímání návrhu zákona. Smysl a účel zákona lze dále dovést z pramenů práva. Při aplikaci právního ustanovení je nutno prvotně vycházet z jeho doslovného znění. Pouze za podmínky jeho nejasnosti a nesrozumitelnosti (umožňující např. více interpretací), jakož i rozporu doslovného znění daného ustanovení s jeho smyslem a účelem, o jejichž jednoznačnosti a výlučnosti není jakákoliv pochybnost, lze upřednostnit výklad e ratione legis před výkladem jazykovým.

VÝROBCI INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ PRO EXEKUTORY SPOLUPRACUJÍ S KOMOROU

**Rozhovor
s Ing. Janem Tkáčem,**
předsedou Asociace výrobců informačních
systémů pro soudní exekutory

Asociace výrobců informačních systémů pro soudní exekutory – zájmové sdružení, vznikla 20. září 2012. Má čtyři členy: AURA, s.r.o., Brno; AVE Soft s.r.o., Ostrava; AISoft spol. s.r.o., Brno; a ARTIN, spol. s r.o., Brno. Asociace sídlí na adrese Šumavská 31a, 602 00 Brno. Jejím předsedou je Ing. Jan Tkáč z AVE Soft s.r.o., místopředsedy jsou Michal Tyl (AURA, s.r.o.) a Petr Blesík (AISoft spol. s.r.o.).

Jak a proč asociace vznikla?

První myšlenka vzniku asociace mě napadla na konci roku 2011. V té době bylo jasné, že další vývoj informačních systémů (IS) pro soudní exekutory bude silně zaměřen na elektronizaci a automatizaci lustrací. Takový úkol vyžaduje dobrý stupeň komunikace výrobců softwaru z obou stran.

Tehdejší stav a možnosti spolupráce pro nás rozhodně nebyly ideální. Informace o novinkách a změnách jsme získávali zprostředkovaně přes naše zákazníky – soudní exekutory. Pro subjekty třetích stran jsme jako dodavatel IS neměli žádnou váhu, jako své partnery vnímali jen soudní exekutory. Díky tomu docházelo ke zpomalení při zavádění změn a vážné technické problémy se řešily komplikovaně. V takové situaci se nacházeli všichni dodavatelé IS pro soudní exekutory. Každý se pak snažil navazovat různé neoficiální kontakty u subjektů třetích stran a získat lepší přístup k informacím. Proto jsem se začal zabývat myšlenkou, jak získat pro výrobce IS větší mandát při řešení těchto problémů. Logickým závěrem bylo vytvoření asociace, která může vůči Komoře i subjektům třetích stran vystupovat jako jeden silný a kompetentní partner.

Pokud si máme jako výrobci IS konkurovat, ať je to ve kvalitě zpracování a technickém pojetí, nikoliv v přístupu k informacím. Na této myšlence jsme se dokázali shodnout se zástupci firem AISoft a Aura, kteří se spolu s AVE Softem stali zakládajícími členy. Asociace nakonec vznikla v září roku 2012.

Jaký má asociace právní vztah s Exekutorskou komorou ČR?

Při přípravě asociace jsme hledali vhodný právní rámec pro relaci s Exekutorskou komorou. Její aktivní prezidium schválilo spolupráci svým usnesením a vznikl tak prostor pro vytvoření a podepsání Memoranda o spolupráci.

Jaké největší překážky řeší výrobci informačních systémů pro soudní exekutory?

Informační systémy pro soudní exekutory musejí být velmi otevřené. Spolupracují s řadou jiných systémů – datovými schránkami počínaje, přes různé orgány veřejné správy a komerčními subjekty konče. V praxi to znamená několik desítek spolupracujících (a někdy nespolečných) informačních systémů. Výměny dat se odehrávají v různorodých formátech a pomocí různých komunikačních kanálů. Pro lepší představu je nutné dohlédnout až ke konkrétním řešitelským týmům na obou stranách. V nich jsou lidé s různými zkušenostmi a názory. Tak jako u soudních exekutorů musíme jako výrobci respektovat jejich různé právní názory a výklady, v obdobné situaci se ocitáme s programátory a analytiky „na druhé straně“.

Jaké kroky už asociace udělala?

Kromě výše uvedeného podpisu Memoranda s Exekutorskou komorou ČR proběhla řada setkání, na kterých jsme definovali okruh nejpálčivějších otázek. Také došlo k prvním výměnám zkušeností, např. při zpracování nového EŽOPEXU. Jsem rád, že se podařilo nastavit takto kvalitní a efektivní komunikaci s vedením Exekutorské komory ČR a že lépe funguje připomínkování projednávaných technických řešení. Díky tomu budou mít naši zákazníci – soudní exekutoři – své informační systémy lépe připravené na změny.

Jakým způsobem se mohou stát další softwarové firmy členem asociace?

Naše asociace je pro nové členy otevřená. Jedinou podmínkou vstupu je složení členského poplatku ve výši 10.000 Kč. Každý člen asociace má několik povinností – tou nejdůležitější je předávání relevantních informací, které se v rámci našich aktivit dozví.

Co čeká výrobce IS v blízké budoucnosti?

Řítí se na nás Základní registry. Jde o systémovou změnu v rámci celého e-govermentu České republiky. Opět připomenu, že zavádění registrů do praxe se týká desítek, možná stovek vývojářských týmů. Nové identifikátory registrů bude nutné doplnit ke starým, často nekvalitním datům. Soudní exekutoři se musejí připravit na to, že Základní registry budou „prosa-kovat“ do různých systémů poměrně dlouho – odhadem 2-4 roky. Během této doby můžeme očekávat různé komplikace – předjezdce v této problematice se stalo neslavné zavedení evidence vozidel, která údajně měla největší dávku problémů způsobenou právě komunikací se základními registry.

V blízké budoucnosti také můžeme očekávat pokračující automatizaci lustrací a souvisejících operací. Myslím si, že doba hojnosti pro exekutorské úřady skončila a jejich největším nákladem jsou mzdy. Proto je nutné automatizací ušetřit lidskou práci na pisech, u kterých je minimální šance na vymození.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Mgr. Martina Havlová

soudní exekutor

Exekutorského úřadu Praha 10

Můžete se, prosím, čtenářům Komorních listů stručně představit?

Narodila jsem se 29. ledna 1982 v Klatovech a až do odchodu na vysokou školu jsem žila v západních Čechách. Od roku 2000 bydlím v Praze.

Kde jste studovala?

Vystudovala jsem magisterský obor právo a právní věda na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Již během studia jsem nastoupila na Exekutorský úřad Praha 7 k soudnímu exekutorovi Mgr. Danielu Vlčkovi. V tomto úřadě jsem setrvala i po ukončení studia a absolvovala jsem zde povinnou tříletou koncipientskou praxi. Rovněž po složení exekutorských zkoušek jsem na stejném úřadě zůstala na pozici exekutorského kandidáta a zástupce soudního exekutora. Můj celý profesní život je tedy spojen výhradně s exekučním právem.

S jakým záměrem byste ráda vykonávala exekutorskou činnost?

Při vedení vlastního úřadu bych ráda zúročila devět let praxe z oblasti exekucí. Mým záměrem je vybudovat efektivně fungující úřad, který zajistí oprávněným rychlé vymožení jejich pohledávek. Ráda bych vedla veškerou agendu plně v elektronické podobě s možností dálkových náhledů a přístupů pro oprávněné. Vedle již zmíněné rychlosti a kvality služeb bych oprávněným chtěla nabídnout individuální přístup k vymáhání jejich pohledávek a pečlivé provádění každé jednotlivé exekuce. Aby bylo možné tyto vize zrealizovat, obklopila jsem se spolupracovníky, kteří mají rozsáhlé praktické zkušenosti z oblasti exekucí. Úřad bude tedy personálně i technicky vybaven tak, aby bylo možné uvedené záměry naplnit.

Kdy plánujete otevřít svůj úřad?

Exekutorský úřad Praha 10 bude otevřen nejpozději 1. 8. 2013. Sídlo úřadu se bude nacházet v blízkosti O2 arény na Českomoravské ulici v Praze 9.

Mgr. Jana Kalistová

soudní exekutorka
Exekutorského úřadu Praha 8

Do kterého úřadu jste byla jmenována?

Dnem 11. 6. 2013 jsem byla jmenována ministrem spravedlnosti JUDr. Pavlem Blažkem, Ph.D., soudní exekutorkou do dosud neobsazeného Exekutorského úřadu v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 8.

Jakou odbornou praxi za sebou máte?

V exekucích jsem začala působit již po ukončení Právnické fakulty Masarykovy Univerzity v Brně, nejdříve jako exekutorský koncipient a následně po úspěšném absolvování exekutorské zkoušky jako exekutorský kandidát. Během této praxe jsem řešila nejen právní otázky týkající se exekucí a exekuční činnosti, ale i otázky spojené s personálním fungováním, organizací a administrativou exekutorského úřadu. V roce 2009 jsem se stala členkou vzdělávací komise EK ČR, kde působím doposud, a od roku 2013 působím jako lektor předmětu Klinika exekutorského práva na Právnické fakultě Masarykovy univerzity.

Na co se při výkonu exekutorské činnosti budete soustředit?

Mým cílem je vybudovat středně velký úřad se stabilním personálním aparátem, který bude schopen rychle a profesionálně provádět veškeré úkony exekučního řízení s důrazem na kvalitu, a to vždy za respektování práv všech účastníků řízení. Vzhledem k tomu, že s otevřením exekutorského úřadu je spojena řada povinností, věnuji se nyní naplno zařizování úřadu. Otevření úřadu plánuji na 1. 9. 2013.

Mgr. Lukáš Křivánek

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Karlovy Vary

Odkud do Karlových Varů přicházíte?

Narodil jsem se 20. 7. 1981 v Brně, od svých studií bydlím v Praze, resp. ve středních Čechách.

V Praze jste také studoval?

Ano, absolvoval jsem Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Po studiích jsem pracoval v auditorských a poradenských společnostech, kde jsem se zabýval zejména problematikou krizového řízení. Následně má praxe pokračovala v advokacii, kde jsem působil od roku 2007 až do současnosti. Nejvyšší profesní pozice byla výkonný ředitel advokátní kanceláře. Oblast profesního zaměření se vždy vztahovala k pohledávkám, které jsem díky svému pracovnímu působení mohl nazírat z rozličných relevantních oblastí, počínaje účetnictvím a daněmi přes různé typy soudních či jiných řízení, až po exekuce.

S jakým posláním byste rád vykonával exekutorský úřad?

Mým primárním záměrem je vybudování menšího až středního exekutorského úřadu, který by dokázal efektivně a operativně vykonávat svoji činnost – tak, aby mohl být oporou pro věřitele a současně důstojným partnerem pro povinné. Přál bych si, aby profese soudního exekutora nebyla laickou veřejností nahlížena jako cosi nemravného, ba až nekalého, ale jako nezbytná součást řádného fungování právního státu. Doufám, či spíše věřím, že se mi k tomuto náhledu podaří svojí činností také přispět. Úřad bych rád otevřel již dne 1. 8. 2013, jako nejzazší termín považuji 1. 9. 2013.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

Samozřejmě, jako s každým novým projektem, mohu-li takto vznik exekutorského úřadu nazvat, je spojeno obrovské množství práce, zařizování, organizace. Asi těžko lze zahájení činnosti exekutorského úřadu s něčím přímo srovnávat, nepopíratelnou

výhodou pro nastartování provozu je však fakt, že zásadní části činnosti úřadu jsou důsledně normovány.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora?

Myslím, že díky rozsáhlé práci Komory a častého vystupování v médiích dochází postupně ke zlepšování mediálního obrazu soudních exekutorů. Jako neduh současné doby, který však platí spíše obecně, je stále menší míra právní jistoty, jakož i často nižší předvídatelnost práva. Osobně nepovažuji za příhodné, aby s každou změnou vlády či politického přeskupení docházelo k zásadním změnám při vykonávání běžných činností, a to jak v advokacii, tak zejména v oblasti exekucí.

Je něco, co byste rád udělal pro exekutorský stav?

Vzhledem ke svému dřívějšímu působení jsem schopen a ochoten nabídnout exekutorskému stavu či Komoře poznatky z možných přesahů exekuční činnosti do účetnictví, daní a obecných právních oblastí. V neposlední řadě pak prací a i do jisté míry zálibou je procesování činností s využitím HW/SW, což je také oblast, kterou jsem schopen sdílet.

Mgr. Ondřej Svoboda

soudní exekutor
Exekutorského úřadu Praha 9

Do metropole přicházíte ze severu Čech, je to tak?

Pocházím z České Lípy, narodil jsem se v roce 1982. Vystudoval jsem Právnickou fakultu Masarykovy univerzity. Po období, kdy jsem se věnoval podnikatelské činnosti, jsem působil u soudního exekutora v Liberci.

Kdy byste rád otevřel svůj úřad?

Úřad by měl být připraven k vyřizování věcí od 1. 9. 2013.

Lze podle Vašeho názoru přispět ke zlepšení současného postavení soudního exekutora?

Soudní exekutor bude vždycky ten špatný pro povinné a málo důrazný pro oprávněné. S tímto dilematem se musí každý vypořádat sám. Co mě však mě mrzí, že o našem stavu hovoří negativně i vysocí ústavní funkcionáři (případně na svých postojích vyhrávají volby), ačkoli právě ti by měli náš stav hájit, neboť je to soudní exekutor, který v poslední instanci dbá na rovnost mezi právem a bezprávím v civilní oblasti fungování právního státu. Je evidentní, že ze strany některých politiků je výhodnější zneužívat excesů jednotlivců a nářků notorických neplatičů k vlastnímu politickému prospěchu. Zlepšení stavu by prospěla větší vnitřní jednota bez individualistických ambicí některých jeho členů, méně populismu ze strany veřejných osob a skutečně seriózní pohled na jednotlivé mediálně zveřejňované případy. (Asi budu nyní označen za idealistu.)

Co očekáváte od kolegů či od Exekutorské komory? A co byste rád nabídnul ve prospěch profesního celku?

Začnu odzadu. Exekutorský stav ode mě může očekávat, že se vždy upřímně vyjádřím ke všem otázkám, které mi budou položeny, bez jakýchkoli postranních úmyslů či pohnutek a to samé očekávám od kolegů. Jsem přesvědčen, že exekutorskému stavu lze prospět nejvíce poctivým výkonem exekuční činnosti a korektními vztahy mezi jednotlivými členy Komory a samozřejmě též mezi soudními exekutory a Komorou samotnou.

KURZFASSUNGEN

**prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
und Mgr. Vladimíra Medková**
Kontoverträge und Forderungszuweisung im
Vollstreckungsverfahren

Artikel befasst sich mit Verträgen über Kontokorrent- und Depositenkonto und beschränkt ausführlich die Problematik des Vertragsabschlusses, der zweite Teil verknüpft dieses theoretische Thema mit der Praxis der Vollzieher. Auf den theoretischen materiell-rechtlichen Teil schließt ein praktischer Prozessteil an, der die Tätigkeit des Gerichtsvollziehers in Sperrung des Bankguthabens betrifft. Im Artikel werden auch die letzten Veränderungen der Rechtsregelung beschrieben.

Mgr. Jaroslav Hobl
Wo kann man das bewegliche Vermögen des
Schuldners pfänden?

Zur Thema dieses Artikels gehört Mobiliarvollstreckung, gezielt auf Mechanismus von Aufsuchen der Orte, auf den diese Leistung durchgeführt werden kann. Teil der Disziplinarklagen betrifft nämlich eben diese Vollstreckungsart. Autor weist auf die in Praxis problematischen Fragen hin und bietet Schlüssel zu mögliche Lösungen an.

Mgr. Ing. Martin Štika
Ausnützung des Widerspruchsrechts
zum Zweck des Vollstreckungsverfahrens

Widerspruchsrecht und damit eng zusammenhängende Unwirksamkeit der Rechtsgeschäfte gilt als Thema dieses Artikels. Zum Sachverhalt gehört die Regelung des Widerspruchsrechts sowie Beschreibung von Möglichkeiten, mit den sich der Berechtigte im laufenden Verfahren verteidigen kann. Im Abschluss wird es über die Möglichkeit von Pfändung des Schuldnervermögens vor Erhebung des Vollstreckungsantrags nachgedenkt.

Mgr. Vladimír Loutocký
Vollstreckungsgericht

Die Aufmerksamkeit wird besonders der Vollstreckungsgerichtszuständigkeit im Licht des Gesetzes Nr. 396/2012 Samm. gewidmet. Die sachliche Zuständigkeit wird unversehrt, im Fall der örtlichen Zuständigkeit kam es jedoch zu Veränderung. Das erste Bestimmungskriterium wird neu nicht mehr nach Wohnort des Verpflichteten abgeleitet, sondern nach dem Ort seines Daueraufenthalts. Als problematisch scheint das zweite subsidiäre Kriterium (verfolgbares Eigentum des Verpflichteten). Aus diesem Ausgangspunkt wird Nützlichkeit anders festgelegten örtlichen Gerichtszuständigkeit abgeleitet, die sich nach dem Sitz des Gerichtsvollziehers entwickelt.

**Mgr. et Mgr. Barbora
Maisnerová**
Schadenhaftung des Gerichtsvollziehers

Dieser Beitrag erörtert die Vollstreckungsordnungsnovellierung und ihr Einfluss auf Schadenhaftung des Gerichtsvollziehers. Diese Haftung wird auch nach dem Gesetz über Amtshaftung des Staates bei Ausübung der öffentlichen Gewalt geregelt. Beziehung dieser zwei Gesetze bleibt jedoch unklar. Rechtsprechung hat vieles aufgeklärt. Auslegung des Höchstgerichtes war zum mindesten strittig, was zur Novellierung der Vollstreckungsordnung führte. Bearbeitung sollte zum Konzeptänderung der Schadenhaftung des Gerichtsvollziehers beitragen und die bisherige Entwicklung der Rechtsprechung umstürzen.

Veronika Urbanová
Ausschlussanspruch im Licht der großen
Vollstreckungsordnungsnovellierung
aus dem Jahr 2012

In Folge der umfangreichen ab 1 November 2009 in Kraft getretenen Novellierung des Gesetzes Nr. 120/2001 Samm. kam es zu Einführung des Ausschlussanspruchs. Beweggrund zu dieser Veränderung wurde Stärkung des Drittpersonsrechtsschutzes und Bestreben nach Beschleunigung und Effektivität des Vollstreckungsverfahrens. Zum Ziel dieses Artikels gehört es auf problematische Aspekte dieses Institutes und seine ziemlich lückenhafte Regelung hinzuweisen, und zwar im Zusammenhang mit der großen Vollstreckungsordnungsnovellierung.

Mgr. Veronika Krbcová
Die große Novellierung
der Vollstreckungs- und Zivilprozessordnung

Grundlagen der Vollstreckungsverfahren regelnde Rechtsvorschriften wurden mit dem Gesetz Nr. 396/2012 Samm. novelliert. Diese Novellierung bringt sowohl stärkere Schuldnerschutz (zum Beispiel Verfahrensvereinigung), wie Mittel zum Erhöhung der Erzwingbarkeit (zum Beispiel Wiedereinfügung von Überbot). Der Artikel zerlegt diese sowie andere Schlüsseländerungen.

INHALT

INTERVIEW	6	Ich wünsche eine qualitätsvolle Novellierung der Vollstreckungsordnung Gespräch mit JUDr. Ing. Miroslav Paller, Präsidenten der Slowakischen Gerichtsvollzieherkammer	41	Die große Novellierung der Vollstreckungs- und Zivilprozessordnung Mgr. Veronika Krbcová	
ARTIKEL	9	Kontoverträge und Forderungszuweisung im Vollstreckungsverfahren prof. JUDr. Karel Marek, CSc., Mgr. Vladimíra Medková	VOM AUSLAND	45	Zustellungssystem der gerichtlichen und außergerichtlichen Schriftstücke in zivil- und handelsrechtlichen Sachen innerhalb EU Mgr. Eva Matušincová, Mgr. Lukáš Jirsa
	19	Wo kann man das bewegliche Vermögen des Schuldners pfänden? Mgr. Jaroslav Hobl	JUDIKATUR	51	Aus der Judikatur des Höchstgerichtes der Tschechischen Republik vorbereitet von Mgr. Vladimíra Medková
	22	Ausnützung des Widerspruchsrechts zum Zweck des Vollstreckungsverfahrens Mgr. Ing. Martin Štika	NACHRICHTEN DER KAMMER	56	Entwickler der Informationssysteme für Vollzieher arbeiten mit Kammer zusammen Gespräch mit Ing. Jan Tkáč, Vorsitzenden der IS-Herstellerassoziation
WETTBEWERB	27	Zeitschrift Komorní listy hat den Fachwettbewerbssieger angerechnet Mgr. Petra Báčová		58	Professionsprofile der neuen Gerichtsvollzieher Mgr. Martina Havlová, Mgr. Jana Kalistová, Mgr. Lukáš Křivánek, Mgr. Ondřej Svoboda
	28	Vollstreckungsgericht Mgr. Vladimír Loutocký			
	32	Schadenhaftung des Gerichtsvollziehers Mgr. et Mgr. Barbora Maisnerová			
	36	Ausschlussanspruch im Licht der großen Vollstreckungsordnungsnovellierung aus dem Jahr 2012 Veronika Urbanová			

Fotografie auf der Titelseite: SKE

Komorní listy

patnácté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘIJMENÍ J. Název článku. Komorní listy, 02/2013. Praha: Exekutorská komora ČR, 2013. s. POČET STRAN PŘÍSPĚVKU. MK ČR E 19153.

Redakční rada

Mgr. Petra Báčová
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
Mgr. David Hozman
JUDr. Milan Makarius
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.
Mgr. Vladimíra Medková
Mgr. Pavel Tintěra

zdarma
náklad 800 ks
vychází čtvrtletně
datum vydání 21. 6. 2013

MK ČR E 19153
registrace Ministerstva kultury ČR
ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on-line)

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 70940517
Komorní listy
Na Pankráci 1062/58
140 00 Praha 4

kontakt

tel.: + 420 296 804 190
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Michal Jančuška

sazba a tisk

PRINTECO s.r.o., Brno

Komorní listy
produkuje, vydává a distribuuje
Exekutorská komora České republiky

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují

9. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právníkroku 2013

Komora č.
evropský komise § korporace
lhůta ombudsman
Česká republika spravedlnost o.s.ř.
zákoník agenda ministr prestiž parlament
katedra zákon JUDr. ocenění
Právník spor znění
advokacie č. hlava koncipient tradice
dvůr obchodní zaměstnavatel restituce žalobce
PF UK Ústavní soud povinný
o.s.ř. 2013 význam odst.
ústava promlčení systém
roku
restituce univerzita EPRAVO.CZ
Nový občanský zákoník
mezinárodní tr.ř.

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnícké profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právníká síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2013 do 31. 10. 2013.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2013 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právníckých periodikách.

*Společně jsme založili tradici,
kterou si právnícký svět zaslouží!*

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem v lednu 2014. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2013.

Stálé kategorie soutěže

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Rodinné právo
- Právo informačních technologií
- Insolvenční právo
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právníká síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)

Mercedes-Benz

software602

Exekuce.cz

Právní rádce

GENERALI

BANG & OLUFSEN

CENTRAL

floraYolice

FISCHER

CHATEAU VALTYCE

OPAS

Wolters Kluwer

WI-ASS ČR s. r. o.

CODEXIS ADVOKACE

Hästens

CANADIAN

ekonom

RENOMIA

LB&BW

RUFER

PROVIDENT

bložek

theroun golf

International Arbitration

impax

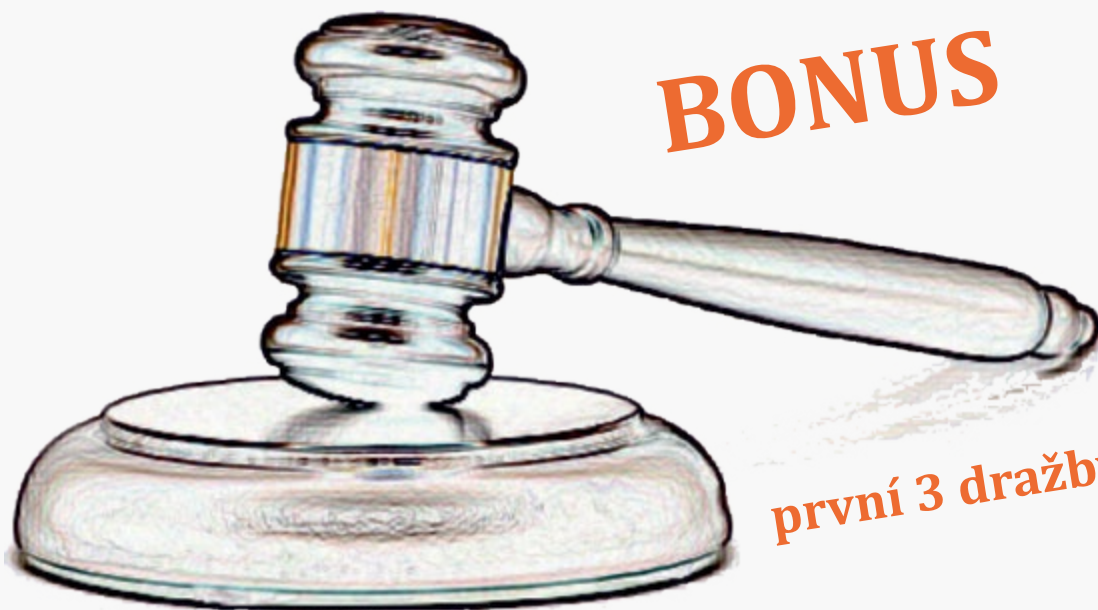
system4U

piklo.sk

Elektronické dražby

Účinná inzerce

Komunikace se zájemci

BONUS

první 3 dražby zdarma

Proč spolupracovat právě s námi:

- ⇒ Na našem webu hledá dražené nemovitosti 500.000 lidí ročně.
- ⇒ S elektronickými dražbami máme 5 let zkušeností.
- ⇒ Měříme úspěšnost inzerce – víme kde a jak inzerovat.
- ⇒ Pravidelně zasíláme reporting o stavu dražeb.
- ⇒ Dražby děláme více než 10 let.
- ⇒ Sami jsme provedli přes 2000 dražeb.
- ⇒ Nastavíte Vám rozsah spolupráce na míru Vaším potřebám.

Pro více informací nás kontaktujte:

EURODRAŽBY.CZ a.s.
Čimická 780/61
181 00 Praha 8
Tel.: 800 900 490
www.eurodražby.cz
exekutor@eurodražby.cz

DRAŽEBNÍ A AUKČNÍ SPOLEČNOST

eurodražby

Ing. Radim Hasman
předseda představenstva